

ТЪРСЕЙКИ С ОБИЧ ИЗГУБЕНИЯ СЛУГА

От Шрила Бхакти Ракшак Шридхара Дева Госвами Махараджа

ПРЕДГОВОР

Един християнски теолог бе предсказал, че християнството е пред прага на Коперникова революция. Преди Коперник се е вярвало, че земята е центърът на вселената, а слънцето и останалите планети се въртят около нея. Доскоро в западния свят се смяташе, че християнството е централната концепция за божествеността в теистичната вселена. Но когато човекът от Запада започна да се взира на Изток, той откри множество теистични концепции, въртящи се около Върховната Истина.

Премайки тази множественост, ние трябва също така да приемем придружаващите я градации на теизма, висшестоящи и нисшестоящи. Така както планетите са разположени според гравитационното си привличане към слънцето, разнообразните теистични системи се намират по-високо или по-ниско съобразно тяхното привличане към Абсолютния Център. Кришна концепцията за божествеността е една от неустойимо привлечените към необятния център на цялата любов, красота и хармония.

Безграничният може да направи Себе Си познаваем за ограниченото, а божественият представител, чрез когото се проявява тази функция е Шри Гуру или божественият водач. Негова Божествена Милост Шрила Бхакти Ракшак Шридхара Дева Госвами е представител на божественото и пратеник на висшата реалност. Той ни напомня, че всички ние сме „синове на нектара”, че ще трябва да „умрем за да живеем”, да „се гмурнем дълбоко в реалността” и да встъпим в „земите на посветеността”. Колкото повече жертваме себе си в тази равнина, толкова по-осъзнати ще ставаме под нейно влияние и чрез посветеността си ще бъдем отведени в най-възвишената сфера на реалността, където божествените игри „се развиват по закачливи начини”. Там ще открием и „скритото съкровище на Сладкия Абсолют” в служенето към Шримати Радхарани.

Негова Божествена Милост ни доверява, че съкровеният копнеж на сърцето по екстаза, очарованието и сладостта го води към търсенето на Шри Кришна – Красивата Реалност. Кришна концепцията за божествеността е дотолкова неустойима, че дори самият Кришна бива завладян от собствената Си енергия и е зает до лудост да вкусува Своята сладост, танцувайки екстатично и по такъв начин раздавайки тази сладост на останалите. В „Шри Чайтанйа Чаритамрита” Шрила Кришнадака Кавираджа Госвами разказва, че докато танцувал на Ратха Йатра, Шри Чайтанйа Махапрабху понякога се изгубвал в екстатичен припадък и приличал на „златиста планина, търкаляща се по земята”. Шрила Шридхара Махараджа описва как „в агонията от раздялата с Кришна екстатични изблици на захлас потичали като лава от сърцето на Златния Вулкан от Божествена Любов, Шри Чайтанйа Махапрабху”.

А сега, в „Търсейки с обич изгубения слуга” ние откриваме, че сърцето на Бога е такова, че Той също чувства агония от раздялата със Своите пропаднали отдадени поклонници и както те неспирно Го търсят, така и Той неспирно и с обич също търси Своите изгубени слуги.

Бхакти Судхира Госвами

ПОВИК

*Амнайах праха таттвам харим иха
Парамам сарва-шактим расабдхим
Тад бхиннамсам сча дживан пракрити-*

*Кавалитан тад вимуктамс ча бхават
Бхедабхеда-пракашам сакалам апи
Харех садханам шуддха-бхактим
Садхйам тат притим евету упадишати
Харир-гаурачандро бхадже там*

Тук, в един-единствен стих Шрила Бхактивинода Тхакура дава самата същина на Гаудия вайшнавската философия. Той казва: „Нас не ни интересуват никакви какви да е мнения; никакви други мнения нямат стойност освен разкритата истина (амнайа).” Амнайа означава откровение, разкрита истина, писание, идващо от надежден източник: гуру парампара, автентичната линия от учители.

И какво казват те? Те изброяват следните факти: Хари е всичко във всичко (харим ихам парамам). Каква е Неговата природа? Той е господарят на всички енергии (сарва-шактим). И Той сам по себе си е океан от екстаз, от раса (расабдхим).

Джива, душата, не е пряка частичка от Него, а от Неговата енергия (тад бхиннамсамс ча дживан). Тя не е пълна (свамса), а непълна част (виббхинамса). Всичко е част от Хари, но свамша означава аватара, а виббхинамша означава част от Неговата енергия, татастха-шакти. По природа някои души са погълнати от външната енергия, а някои откриваме в скута на вътрешната енергия (пракрити кавалитан тад вимуктамс ча бхават). По самата си същност някои души са вътре в сварупа-шакти, а други са извън сварупа-шакти. Някои души са освободени, а някои не са свободни (мукта и амукта). Всичко е част от Хари и има нещо еднакво и нещо различно с Него (бхедабхеда-пракашамсакалам апи харех). И единственият начин да бъде достигнат Той е чистата, изключителна преданост (садханам шуддха-бхактим). Самият Хари в облика на Гаурачандра ни дава разбирането, че божествената любов е най-възвишената цел на живота (садхйам йат притим евати упадишати харир-гаурачандро бхадже там).

ВСТЪПЛЕНИЕ

„Защо стоиш настрани? Защо толкова отдавна живееш далеч от дома? Как е възможно да го правиш? Как можеш да понесаш раздялата с Мен? Ти Ме напусна и прекарваш живот след живот без Мен. Въпреки това аз зная какви трудности си преодолел за да се върнеш при Мен. Търсил си Ме навсякъде, ходейки по просия от къща на къща. Мнозина са те ругали и подигравали, а ти си плакал за Мен. Знам всички тези неща, защото бях с теб. А сега, след толкова много беди, ти отново се върна при Мен.”

Такъв е изпълнението с обич копнеж на Бога по Неговия изгубен слуга: каква силна интензивност е изразена тук по такъв простичък начин. Това е едно лудо търсене, неотложна акция. Със силна настойчивост Кришна идва да избави Своите изгубени слуги. Кришна идва да ни отведе у дома.

В „Брихад Бхагаватамрита” пише, че веднъж когато Кришна се връщал с кравите от вриндаванската гора по здрач, едно момче тъкмо било добило духовно освобождение и встъпило във Вриндавана като пастирче (сакхйа раса). Виждайки Своя отдавна изгубен слуга, Кришна го прегърнал и двамата загубили сваят в екстаз.

Всички останали приятели на Кришна се смаяли и си помислили: „Какво става? Кришна загуби сваят, прегръщайки този новодошъл? Как е възможно това!” Тогава, докато всички пастирчета се оглеждали изумени, дошъл Баларам за щастие на Кришна и някак успял да Го върне в съзнание. Кришна се обърнал към приятеля Си със силна обич: „Защо толкова дълго те нямаше? Защо толкова дълго живя далече от къщи? Как можа? Как издържа на раздялата с Мен? О, аз зная какви трудности си преодолел за да се върнеш при Мен. Търсеше ме

навсякъде, питаше от врата на врата. Мнозина те ругаеха, мнозина ти се надсмиваха, а ти проливаше сълзи за Мен. Знам всичко това. Аз бях до теб. И днес, след огромно страдание, ти отново се върна при Мен.” С такива думи Кришна се обърнал към Своя отдавна изгубен слуга и го приветствал. А когато се прибрал вкъщи, Кришна сложил новодошлия до себе си да приеме прасад. По такъв начин новият член бива топло посрещнат лично от Кришна. И така, Бог търси изгубените Си слуги и ги търси с обич; това не е обикновено търсене, а копнеж от дъното на сърцето. А Божието сърце не е обикновено сърце. Кой би могъл да определи в какво търсене е зает Той? Макар да е цялостен във всички аспекти, Той въпреки всичко страда от мъките на раздялата с всеки един от нас, колкото и мънички и незначителни да сме ние. Въпреки възвишената Си позиция, Той пази местенце за нас в ъгълчето на любящото Си сърце. Такава е природата на Необятния. Такъв абсолютен владетел, такава абсолютно добро е Кришна.

Владетелят не се подчинява на закона. Не е така, че ако Кришна се отдаде на един, друг ще бъде ощетен. Безграничният не е такъв; по-скоро съществува безгранична наличност по Негова заповед. И така, Той е пазарът на раса (акхила-расамрита-муртих). И Той търси изгубените Си слуги за да ги върне вкъщи.

Инак не бихме имали никаква надежда. Нашата утеха в живота е че в крайна сметка се намираме под грижите на такъв любящ Господ. Приятелите на Кришна си мислят: „Какво ни е грижа за другите? Ние си имаме своя Кришна, своя приятел.” Такъв вид вътрешно насърчаване, такава отчаяна дързост извират отвътре: „Кришна съществува, Той е наш приятел. Какво ни интересува всичко останало? Можем да пием отрова, можем да скочим на главата на огромната змия Калия, можем да направим всичко. След като Кришна стои зад нас, за какво да ни е грижа?” Подобни чувства изразява Бхактивинода Тхакура в своята „Шаранагати”:

*Ракша корибо тухун нишчая джани
Пана коробун хама ямуна пани*

„Безстрашен и уверен в Твоята закрила, аз ще изпия водите на Ямуна, били те отровни или не! Аз съм Твоя собственост; Ти трябва да се грижиш за мен. Не можеш да ме изоставиш.”

*Калия-докха, короби бинаша
Шодхоби нади-джала бадоби аша
Бхактивинода тува гокула-дхана
Ракхоби кешава! Корато джатана*

„Макар отровата на змията Калия да е заразила водите на Ямуна, знам че тя няма да подейства. Твоето присъствие ще пречисти водите и ще усили увереността ми в Твоята закрила. Бхактивинода вече е собственост на Гокула, Твоята свята обител, о Кешава! Милостиво закрилай го с обич.”

Как бихме могли да встъпим в такива нежни взаимоотношения с Бога? Чрез милостта на Шри Гауранга. Един бхакта бе казал: „Ако Гауранга не беше дошъл, как щяхме да живеем? Кой би ни разказал за възвишената перспектива на живота ни?” Имаме такава велика перспектива. И въпреки всичко, ако не беше Гауранга кой щеше да ни каже, че сме изпълнение със съкровища вътре в нас? Шри Гауранга рече: „Вие не знаете, но притежавате такава огромно богатство.” Неговото идване и вестта за нашата перспектива е сякаш астролог да прочете хороскопа на бедняк и да му каже: „Защо живееш такъв мизерен живот? Ти имаш несметни богатства закопани под земята. Опитай се да ги разкриеш. Ти си толкова благороден, а закрилникът ти е толкова любящ и възвишен, пък се скиташ като окаян

бездомник по улиците. Как така! Ти не си безпомощен; не е така, че нямаш пазител. Трябва единствено да си спомниш своя милостив закрилник.”

В „Шримад Бхагаватам” (11.5.32) където се споменава аватарът в Кали Юга, откриваме доказателство за идването на Шри Чайтанья Махапрабху. Там се казва:

1. *кришна варнам твиша кришнам*
2. *сангопангастра-паршадам*
3. *йаджнаих санкиртана-прайаих*
4. *йаджанти хи су-медхасах*

„В епохата на Кали хората със силна набожност и интелигентност ще почитат Бога като Шри Чайтанья Махапрабху. Той ще се появи в златист облик, възпявайки името на Кришна, заедно със Своите спътници и придружители.”

Освен това има два други стиха за Шри Чайтанья Махапрабху:

Дхйейам сада парибхава-гхнам абхища-дохам
Тиртхаспадам шива-виринчи-нутам шаранйам
Бхритйадрити-хам праната-пала бхавабдхи-потам
Ванде маха-пуруша те чаранаравиндам

„Шримад Бхагаватам” (11.5.33) обяснява тук: „Същата онази личност, която преди дойде като Рамачандра и Кришна, отново се появи. Той дойде за да ни насочи към истинското осъществяване в живота. Той донесе сладостния нектар свише за благо на всички. Медитирайте единствено върху Него и с всичките ви проблеми ще бъде приключено. Той пречиства всички святи поклоннически места и велики светци с допира Си и със Своя санкиртан. Той смъква долу при нас най-възвишените неща от най-висшата равнина. Дори Брахма и Шива, смаяни от благородния Му дар, ще започнат да Го славят. Те страстно ще закопнеят в отдаденост да приемат подслона на лотосовите Му нозе. Мъките на всички онези, които дойдат да Му служат ще бъдат премахнати, а вътрешните им нужди ще бъдат наситени. Той ще се погрижи за онези, които приемат подслона Му; ще им бъде дарена закрила, както и всичко, от което се нуждаят. В този свят, където властва смъртността, където постоянно страдаме от нежеланите промени на раждане и смърт, в тази област в която никой не иска да живее, ще дойде един голям кораб и ще ни вземе със себе си, отнасяйки ни надалеч от тази неприятна позиция. Нека паднем в нозете на тази благородна личност, която дойде за да ни донесе най-възвишения нектар.”

Тйактва судустйаджа-сурепсита-раджйа-лакшмим
Дхармиштха арйа-вачаша йад агад аранйам
Майа-мригам дайитайешитам анвадхавад
Ванде маха-пуруша те чаранаравиндам

„О, Върховни Боже, ти изостави богинята на щастието и дивното ѝ изобилие, които е толкова трудно да бъдат напуснати и са търсени от всички, дори от боговете. За да установиш по съвършен начин принципите на религията, Ти отиде в гората за да уважиш проклятието на брамина. За да избавиш греховните души, преследващи илюзорни наслади, Ти ги диреше и им даряваше Своето предано служене. В същото време Ти си зает да търсиш самия себе си, Шри Кришна, Красивата Реалност.”

Този стих обичайно се отнася към Бог Рамачандра, който напуснал царството си и след като отишал в гората със Ситадеви, освободен от задълженията си по аранжирване на баща си, преследвал майа-мригам, златния елен. Шрила Вишванатха Чакраварти Тхакура обаче

посочва как този стих се отнася също и за Шри Чайтанйа Махапрабху. Той казва, че думите „майа-мригам” означават, че Шри Чайтанйа Махапрабху се е впуснал в преследване на душите, обвити в мая или неразбирането. Когато се отнасят до Рамачандра, думите „майа-мригам” означават, че той се е затичал след Маричи, който бил приел облика на златен елен. Приложени в случая на Шри Чайтанйа Махапрабху, думите „майа-мригам анвадхват” означават „Той търсеше онези души, които са в илюзия, за да ги избави. Той тичаше, преследвайки падналите души като спасител, за да ги отърве от илюзията на майа.” Вишванатха Чакраварти Тхакура дава и още едно тълкувание: той казва, че „дайтйа ипшитама” означава „то е желано от любимата”, т.е. търсенето на Кришна. По този начин той идентифицира две качества в Чайтанйа аватара: Той освобождава от страдание пропадналите души; и търси Кришна в настроението на Негова любима (*дайтйаипшитама анвадхвад*). Вдъхновен от настроението на дайтйа, Неговата любима, Шримати Радхарани, Той тича след окованите души за да ги избави. Тук откриваме справка в писанията, семето на тази концепция. Той търси падналите души, потънал е в изпълнен с обич копнеж по Своите изгубени слуги. Казано е също:

*Йада йада хи дхармасйа
Гланир бхавати бхарата
Абхйутанам адхармасйа
Тадатманам шридхамйатам*

*Паритранайа садхунам
Винашайа ча душкритам
Дхарма-самстхапанартхайа
Самбхавами йуге йуге*

„Когато и където религията западне и нерелигиозността вземе връх, самият Аз идвам. За да защита святите и да накажа злите, също както и да възстановя религиозните принципи, Аз се появявам в епоха след епоха.” Тук Кришна казва: „Аз идвам тук от време на време за да помогна да се възстановят указанията на писанията, както и за да приключа с демоничните.” Това са препратките в писанията, описващи как Кришна идва да търси Своите слуги. Приемайки тези стихове за своя отправна точка, можем да видим, че Той винаги идва в този свят за да помага на пропадналите души, Своите слуги. Какво е положението на пропадналите души? В „Шри Чайтанйа Чаритамрита” Шрила Кришнадака Кавираджа а записал как Шри Чайтанйа Махапрабху напътства Санатана Госвами:

*Дживера 'сварупа' хайа – кришнера 'нитйа даса'
Кришнера 'татастха-шакти' бхедабхеда-пракаша'
Кришна бхули сеи джива анад-бахиримукха
Атаева майа таре дейа самсара дукха*

„Изначалната природа на джива, душата, е тази на вечен слуга на Кришна; душата е проявление на божествеността, което е еднакво с Кришна и едновременно различно от Него. Душите са междинната енергия на Бога. Макар в действителност да са слуги на Кришна от незапомнени времена, те са потънали в неразбиране и експлоатация.” За да спаси Своите изгубени слуги, Богът идва от време на време да ги въздигне в Своя дом. В другите религии намираме много месии, идващи да ни помогнат да проследим обратно пътя си от светското към божественото съзнание. Въпреки всичко, макар да виждаме тази

концепция и в други страни и религиозни традиции, в Индия тя се разкрива по най-изобилен и систематичен начин.

В „Шримад Бхагаватам” (11.14.3) Кришна казва:

*Калена нашта пралайе
Ванийам веда-самдджнита
Майадау брахмане прокта
Дхармо йасйам мад-атмаках*

„Под влиянието на времето трансценденталният звук на ведическото познание бива изгубен по време на унищожението. И отново по време на сътворението Аз най-напред вдъхновявам Брахма създателят отвътре в сърцето му. И тогава чрез Брахма мнозина последователи добиват просветление. Те на свой ред просветляват своите последователи. По такъв начин линията на разкритата истина се спуска от Мен.” А в „Бхагавад Гита” Кришна казва:

*Имам вивасвате йогам
Проктаван ахам авйайам
Вивасван манаве праха
Манур икшвакаве 'бравит*

*Евам парампара-праптам
Имам раджаршайо видух
Са каленеха махата
Його наштах парантапа*

„Най-напред Аз инструктирах слънчевия бог Сурийа в това познание, а от Сурийа то премина в Ману и от Ману в Икшваку; и така от началото на времената Аз дарявам вестта на другите, препредавайки истината, че Аз съм целта, посредством тази система на ученическата последователност, поколение след поколение.”

По такъв начин Кришна се появява отново и отново за да върне в пътя Своите отдавна изгубени слуги. А като Шри Кришна Чайтанйа Махапрабху, Кришна освен това вкусува и Своята собствена сладост. Когато Той желае да я раздаде на отдадените, причина за това е Неговата енергия на екстаза (хладини шакти). Когато Кришна се обедини със Своята енергия като Шри Чайтанйа Махапрабху, Той става ачарйа. Затова Кришна казва: ачарйам мам виджаниян: „Знай, че Аз съм ачарйата.” Неговата ачарйа-лила е себе-раздаването Му и този е начинът, по който Той отвежда Своите изгубени слуги у дома. Той ги събира и призовава като им раздава знанието за себе си и предаността към себе си, а после ги отвежда вкъщи. Във Вриндавана Кришна вкусува раса вътре в собствения Си кръг, но в Навадвип, като Шри Гаурачандра и Неговата група, Той вкусува сам себе си и раздава този вкус на останалите. Раздаването Му и начинът, по който ги събира, са едно и също нещо. Раздавайки ни себе си, Той увлича сърцата ни към Него, отвеждайки ни вкъщи. Това себе-раздаване на Абсолюта е предназначено за да ни върне обратно у дома, обратно при Бога и този е начинът, по който Бог е вечно зает да търси с обич Своите изгубени слуги.

ГЛАВА ПЪРВА

Планетите на Вярата

Градацията

„Така както в осезаемия свят има слънце, луна и толкова много други планети, в света на вярата съществува грацията на планетарните системи. Трябва внимателно да разгледаме писанията, да се възползваме от напътствията, дадени от светците и да разберем как се постига развитието на вярата към най-висшата сфера чрез елиминиране на по-нисшите планети.”

Вярата е единственото средство, посредством което можем да видим, да чуем или да почувстваме по-висшия свят; иначе за нас всичко е безсмислено. За да бъде разбрана онази равнина е необходимо вътрешно пробуждане. Можем да се свържем с горния свят единствено чрез по-висш източник. Затова дивяам гйанам, познанието за по-висшата равнина, не е обикновено познание; то е трансцендентално, свръхумствено усещане и чувство. Но за да бъде осъзнато то е необходима отдаденост. След това можем да продължаваме да слушаме и да възпяваме, да помним, да обожаваме и да възхваляваме Бога, или да отдаваме всички останали видове служене, но първото нещо – основата на предаността – трябва да бъде себе-отдаването. Инак нищо не би било ефективно; нашата показна преданост цялата би била имитация.

Трябва искрено да чувстваме: „Ще бъда верен в служенето си към Върховния Бог. Аз съм за Него. Готов съм за умра за да живея. Искам да живея единствено за Него, а не за да осъществявам нечий отделен интерес. Не искам нищо по-малко от Абсолютния. Искам да бъда Негов напълно.” Такъв вид интензивност е задължителна за отдадения. Отдаденият трябва да смята, да чувства, че съществува за Кришна. Той не е независимо същество; зависим е от Кришна – най-висшият абсолютен център – и от никой друг.

Да се идентифицираме с интересите на своето семейство, общество или държава е разширение на егоизма ни, но всички фалшиви идентификации трябва да бъдат елиминирани. Не бива да бъдем нито егоистични, нито да се оплитаме в разширенията на егоизма. По-скоро всички видове външни замърсявания трябва да бъдат премахнати от нашето разбиране за себе си. Всички външни изисквания трябва да бъдат отхвърлени. Тогава ще почувстваме в най-съкровената си сърцевина, че сме свързани с цялата безграничност, с абсолютното.

Нищо външно не се изисква за нашия успех. Единственото, което се иска от нас е да отмахнем покритието на егото. Егото насъбира чужди елементи, но тази кутия с външни натрупвания трябва да бъде премахната – унищожена – и тогава в съкровеността на сърцата си ще открием своята връзка с фундаменталната равнина на изпълненото с обич служене към органичното цяло.

Експлоатацията, както и отречението – и двете са ненормални. Те са два вида демони: наслаждение или експлоатация, вечна почивка или отречение. Тези две тенденции са наши врагове. Възможен е друг по-висш, позитивен живот единствено когато станем напълно независими от експлоатацията и отречението.

Всичко ще ни бъде от помощ, ако можем да го видим във връзка с центъра. От друга страна, онзи тип изключителна отреченост, практикуван от шанкарите и будистите не се препоръчва в живота ни. Онова, което ни интересува е да хармонизираме нещата, така че всичко да ни напомня за нашия дълг към абсолюта и да ни окуражава да се посветим на Него.

*Прапанчикатайа буддхйа
Хари-самбандхи-вастунах
Мумукиубхих паритйаго
Вайрагйам пхалгу катхйате*

*Анашактасйа вишайан
Йатхархам упайунджатах*

*Нирбандхах кришна-самбандхе
Йуктам вайрагйам учйате
(Бхакти Расамрита Синдху)*

Да пренебрегваме обкръжаващото с мисълта, че то е изпълнено с нежелателни материални неща не би ни помогнало. Това не е правилно. Всяко нещо в обкръжението би трябвало да ни напомня за абсолютното. Нека действаме в такъв дух, мислейки си: „Приеми ме и ме свържи със служенето към нашия Бог.“ Когато обкръжението бъде видно с правилна визия, всичко ще ни помага, окуражава и вдъхновява в нашето служене към центъра. Ние живеем в едно органично цяло, в една система. И тази система е съставена от притежаващ и притежавано, от собственик на енергията и от различни видове енергии (шакти-шактиман).

Изворът на Раса

Божията енергия е динамична и този динамизъм неспирно поражда раса или вкусът на екстаза. Цялата лила сътворява екстаз (анандам, расам). Самият Кришна е сякаш извор на раса (акхила расамрита муртих... анандамайа виласа). Динамичното движение е необходимост в Неговата лила; то не може да бъде спряно. А това движение непрестанно поражда нов непознат екстаз, който подхранва целия духовен свят. В тази трансцендентална обител Кришна е центърът, който привлича всичко и разпалва раса и анандам, екстаз и радост във всичко. Такава е природата на движението на абсолютата. Той не е статичен, а динамичен – изпълнен с движение. И това движение е прати-падам пурнамритасваданам: във всяка точка, на всяка крачка, то поражда нов вид радост, която е безгранична. Това не е застоялата, банална и стерилна радост, която намираме тук.

Такова е правилното разбиране за абсолютата. Органичното цяло, което неспирно действа и се движи е пълно и пълнотата му е вечно-нова. То не е застояло или статично. То се движи по такъв начин, че всяка секунда, всяка минута вечно поражда нова, непозната, безкрайна радост. И ние можем да купим тази радост единствено на най-високата цена: саможертвата. Този билет е толкова безценен, че може да ни даде достъп до равнината на автоматично извиращата радост, която е вечно-нова всяка секунда. А билетът е цялостната саможертва. Такава жертва е радостна и човек би могъл да изпита тази чудна радост дори тук, в този свят, където всеки миг всяко нещо умира. Това е даване и получаване. Ако искаме да получим нещо възвишено, трябва също и да дадем. Трябва да бъдем щедри в посветеността си и тогава ще получим обилно и от другата страна. Пълната себе-отдаденост е цената, а в замяна ще бъдем преизпълнени с екстаз: анандам будхи-вардханам. Ще чувстваме, че сме всред океан от радост. Сега търсим едничко радостно усещане – като някой, който копнее за чаша вода в пустинята. Но в отдадеността ще открием, че се намираме сред океан от радост, чиято облекчаваща сладост нараства с всеки изминал миг.

В качеството на радостта има многообразие и това ни помага в нашето настроение на служене, така че всеки момент да чувстваме нова подкрепа. И така, трябва да запитаме подходящ представител, да последваме съветите му и да се опитаме да разберем как да подобрим положението си. В същото време трябва да осъзнаваме, че шансът който имаме да отдаваме предано служене е изключително рядък. Той не е нещо евтино. Затова нека оползотворяваме всяка минута, всяка секунда, всеки миг. Нека сме бдителни че не губим нито миг, че опитът ни да посветим себе си продължава безспирно, без прекъсване. Тази степен на посветеност се нарича ништха и когато я добием, вкусът ни ще се осъвършенства още повече и ще бъдем все повече и повече окуражени да вървим нататък и да се развиваме към пълното удовлетворение.

Седем дни живот

Шукадева Госвами рекъл на Парикшит Махарадж, че седем дни живот са достатъчни за да се постигне съвършенство. Той му казал: „Остават ти да живееш още само седем дни: да не си мислиш, че това е малко време? Достатъчно е. Най-важно е правилното използване на всяка секунда.” Колко време имаме в ръцете си не е сигурно, но трябва да дадем най-доброто от себе си за да оползотворим всяка секунда. Не бива да се отнасяме пренебрежително към това. Не бива да си мислим: „Бъдещето е пред мен; във всеки миг когато си поискам мога да се заема с полезните дейности на духовния живот.” Нито секунда не бива да бъде пропиляна! Лонгфелоу пише:

Не разчитай на никакво приятно бъдеще!
Нека мъртвото минало погребее мъртвците си!
Действай – действай в живота настояще!
Имаш сърце вътре в себе си и Бог над главата си!

Настоящото е в ръцете ни. Не знаем нищо за бъдещето си. Трябва да се опитаме да се възползваме от времето, с което разполагаме по най-добрия начин. А как би било използвано времето ни по най-добър начин? В общуване със светците и с писанията. Чистотата трябва да бъде измервана с мерните единици на саможертвата. И не жертва за някакъв частичен интерес, но жертва в името на цялото. Абсолютното цяло ни бе показано като извор на раса (акшила расамрита муртих) – абсолютното добро, владетелят, създателят и крайната причина на всичко, което виждаме. Нашият идеал на саможертва трябва да бъде толкова висок, че да можем да се откажем дори от съответните резултати на жертвата. Себе-отрицанието или себе-отдадеността най-общо се наричат атма-ниведанам. Обаче атманикшепа е по-силна дума за отдаденост. Тя означава „да се хвърлиш отчаяно в необятното”. Човек трябва да бъде отчаян в саможертвата си. В саможертвата трябва да сме много внимателни да не копнеем за нищо егоистично, но да се отдадем единствено на центъра. Жертвата е предназначена за центъра – Кришна – всепривличащият.

В реализирането на тази позиция нас ни интересуват две неща – трансценденталното познание (самбандха) и средствата за постигане на целта (абхидхея). Ако осъзнаем правилно тези две неща, тогава осъществяването на най-висшата цел (прайоджана) ще дойде автоматично. Трябва да сме много внимателни относно центъра, на когото посвещаваме всичко. Обектът на нашето осъществяване (самбандха) и нашата посветеност или чистота на намерението (абхидхея) – тези две неща са най-важни. Това научаваме от писанията и от светците. И ако ни интересува най-чистия идеал и най-висшата саможертва, целта ще бъде постигната от самосебеси. Не бива да се грижим за никаква награда. Нека просто изпълняваме задълженията си и наградата ще дойде. На кого ще посветим себе си и какво ще получим – за тези неща трябва да се говори, да се мисли, да се медитира и да се практикува. По такъв начин нека се опитваме да живеем в безкрайността. Нека неспирно оставаме заети в развиването на безкрайната любов и безграничната красота, както е препоръчано от Шри Чайтанья Махапрабху.

Океан от вяра

Макар обектът на нашата сърдечна вяра да е необятен, все пак хората с опит са дали за Него някои разбираня в океана на вярата. В океана от вяра мнозина са имали специфични преживявания и това е било записано в писанията. Чрез тях можем да се доближим до

светците, които стоят изправени като фарове, помагачи ни да прекосим океана на незнанието. Но това трябва да бъде нещо истинско, не просто измислица или имитация. Възможно е истинското нещо да бъде имитирано вземайки житейската ни опитност и влагайки я в света на вярата. Затова нека подходим към тази равнина изключително внимателно посредством линията от надежни светци.

Трябва с внимание да научим качествата на истинските светци. Техните симптоми са дадени в писанията. А кой е ученик и какво трябва да бъде неговото отношение? Всички тези неща са дадени в писанията.

И се изисква вяра за да се действа в този истински и съзнателен свят, който е субективен. Това е най-важното нещо, което трябва да запомним: безкрайността е субективна. Тя може да ни ръководи и да бъде любяща към нас. Всички тези неща трябва да бъдат взети предвид. Той може да ни ръководи. Разкритата истина се гради върху тази основа: ние не можем да се доближим до Кришна посредством метода на извисяване, но Той може да се спусне до нашето ниво за да бъде опознат. Трябва да разберем тази изключително фундаментална и съществена точка: Той може да дойде при нас, а ние можем да идем при Него единствено чрез вяра.

Шраддха – вярата – е по-важна от пресметливата истина. Примерът на великите души е по-ценен за нас от нашите човешки пресмятания. Външната, материална, физическа истина няма кой знае каква стойност. Тя по-скоро е фалшива умствена насройка, която е много силна. На тази физическа истина не бива да се отдава по-голяма почит отколкото на интуитивните практики на чистите преданоотдадени. Вместо това на интуицията на чистия преданоотдаден трябва да се отдава предимство пред пресметнатите истини на обикновените люде.

Вярата няма връзка с тъй наречената реалност на този свят. Тя е напълно независима. Съществува свят, който е ръководен единствено от вярата (шраддха-маيان-локан). Там вярата е всичко и тя е безгранична и всеобхватна. В света на вярата всичко може да бъде истина по сладката воля на Бога. А тук, в земите на смъртта, изчисленията са неопределени и деструктивни що се отнася до крайната си цел; те нямат окончателна стойност и трябва да бъдат отхвърлени. Знанието на мерилистите и неубедителните калкулации на експлоатиращите души нямат каквато и да било стойност. Но в света на безкрайността вярата е единственият стандарт, според който се движи всичко.

*Свайам самуттирйа судушитарам дйуман
Бхаварнавам бхимам адабхра-саухридах
Бхават падамбхоруха-навам атра те
Нидхайа йатах сад-ануграхо бхаван
Шримад Бхагаватам (10.2.31)*

Тук „Шримад Бхагаватам” казва, че точно както в обширния океан където не може да се види нищо компасът е единственият водач, така и в света на безкрайността наш единствен водач са стъпките на онези велики души, които са извървели пътя на вярата. Пътят е маркиран от святите стъпки на онези, които са преминали в най-висшата област. В това е единствената ни надежда. Юдхиштхира Махарадж също казва, че истинската тайна е притаена в сърцата на светците, като съкровище, скрито в потайна пещера (дхармасйа татван нихитам гухайам). Широката пътека към истината е очертана от онези, които вървят към божествения свят. Това е нашият най-сигурен пътеводител. Всички останали методи на водачество могат да бъдат елиминирани, защото пресмятанията са несигурни. Водачеството идва от абсолютния необят. Неговото напътствие може да дойде във всякаква форма, по всяко време, навсякъде. С това широко виждане нека осъзнаем значението на Вайкунтха. Вайкунтха означава „без ограничения”. То е сякаш плаваме с лодка в

безграничния океан. Безброй неща могат да дойдат да ни помагат и да ни пречат. Но единствено нашата оптимистична здрава вяра може да е нашият водач, нашият гурудева. Водачът е Шри Гуру.

*Нри-дехам адйам сулабхам судурлабхам
Плавам сукалтам гуру-карнадхарам
Майанукулена набхасватеритам
Пуман бхавабдхим на тарет са атма ха
Шримад Бхагаватам (11.20.17)*

В безкрайния океан ние сме се качили на нашата мъничка лодчица, човешката форма на живот, и посоката ни е несигурна и невъобразима. Но тя е въобразима за нашия гурудева (гуру карнадхарам). Нашият гуру е нашият водач – капитанът на лодката. И ние трябва да се движим напред с искрена вяра. Опитваме се да прекосим един ужасяващ океан с огромни вълни, с опасни акули и поглъщащи китове. Той е изпълнен с бедствия. Напътствието на светците е единствената ни надежда. Нека се оставим на тях. Те стърчат като фарове в безкрайния океан за да ни насочват към земите на вярата. Вяра означава „надежда в безкрайността”. Вайкунтха означава „безкрайност”. А шраддха означава „добра вяра”. Точно както има място, наречено Нос Добра Надежда, шраддха означава презареденост с добра надежда всред безкрайността. Вайкунтха е безкрайността и ако ние искаме да привлечем вниманието на безкрайността, единственият път открит за нас е шраддха.

Единствено чрез шраддха можем да привлечем необятното. А когато шраддха добие определена форма, след като се развие през бхава, екстатичните чувства, тя се превръща в према, божествена любов. Колумб опънал платната и след дълго пътуване най-сетне достигнал Америка, достигнал земята на добрата надежда. По същия начин с надежда, със шраддха, с вяра ние можем, след като прекосим Вайкунтха, да достигнем до най-висшата равнина в духовния космос. Шраддха е нашата светлина всред мрака.

Единствено шраддха може да ни ръководи докато сме пътници всред необятното. „Чувал съм, че този е пътят до онези места” – подобен дух би държал сърцата ни ведри.

Дефиницията за шраддха е дадена в „Чайтанйа Чаритамрита”: „Вяра е твърдата убеденост, че чрез служене на Кришна се служи автоматично на всички останали цели.” Без риск няма печалба. Колкото по-голям е рискът, толкова по-голяма е печалбата. Кришна ни уверява: „Аз съм навсякъде – няма нужда да се боиш. Просто разбери, че съм твой приятел. Аз съм всичко във всичко и ти си Мой. Да повярваш в това е единствената цена, която трябва да платиш в пътуването към земите на вярата.”

Абсолютната Истина, трансценденталната същина която е целта на нашето изпълнено с вяра търсене, е надарена с цялото могъщество и с цялото знание. Той е мил, великодушен и ласкав. Могъществото Му е безгранично по-висше от нашето, а ние сме безкрайно мънички пред Него. Отношението ни трябва да бъде, че в сравнение с Него ние сме незначителни. Какъв тогава би бил истинският симптом на един ученик? Кой е действително търсач на истината? Каква е квалификацията на онзи, който търси истината – какво е настроението му, природата му? А какъв е симптомът на гуру, на водача?

В „Бхагавад Гита” Шри Кришна казва:

*Тад виддхи пранипатена
Парипрашнена севая
Упадекшиянти те гйанам
Гйанинас таттва-даршинах*

„Човек може да узнае истината единствено чрез смирено доближаване и запитване към онези, които са видели и преживели истината. И като им отдава служене, той бива посветен в трансценденталното познание.”

Какво се изисква? Пранипат, покорност и сева, служене. Тогава търсенето ще бъде истинско; в противен случай това е лъжовен обмен; той няма стойност. Би могло просто да е загуба на енергия. Истинската вяра не ни позволява да си мислим, че сме свободни да правим всичко каквото ни се иска. Ако това е истински обмен, трябва да има някакво напътствие свише. Затова шраддха, вярата е най-важното нещо за отдадения.

Когато човек развие вяра, той ще направи всичко за да се доближи до по-висшата субективна област. Онзи, който има вяра, копнее да се свърже с тази по-висша същност, съставена от вечност, знание и блаженство. Вярата действа съобразно съществуването, познанието и любовта. А когато тези три основни точки бъдат осъзнати, животът ни е напълно осъществен. Вярата ни иска от нас да се доближим до по-висшия свят, не до по-нисшия. И да си мислим: „От където и да се погледне, Кришна е върховен, той е нашият закрилник и доброжелател” е основата на вярата.

Рационалистите непрестанно търсят с научните си мозъци различни начини да използват и управляват благата, които са открили в своите изследвания. Но вярата се занимава със субстанция, далеч по-възвишена във всяко едно отношение дори от самия изследовател. Този, който дири тази по-висша субстанция трябва да го прави посредством онова, което най-общо е познато като вяра.

Правилното водачество във вярата е също необходимо и то се дава от по-висшата равнина. Такова трябва да е настроението на нашето търсене ако искаме да имаме успех. И така, „Бхагавад Гита” ни съветва: пранипат, парипрашна, сева – „отдай се, търси и служи”. В Упанишадите се казва:

*Тад виджнанартхам са гурум евабхигачхет
Самит паних шротрийам брахма-ништам*

„За да бъде разбрана Абсолютната Истина човек трябва да се обърне към гуру, който е установен в трансценденталното познание и е добре запознат с писанията. Той трябва да се обърне към такъв гуру с готовност за саможертва.” Това е общата инструкция на Упанишадите.

Шримад Бхагаватам (11.3.21) по подобен начин съветва:

*Тасмад гурум прападйета
Джигйасух шрейах уттамам
Шабде паре ча нишинатам
Брахманй упасамаширайам*

„Онзи, който сериозно е решен да търси най-висшата си перспектива трябва да приеме напълно подслона на гуру, който има дълбоки реализации за Върховния Бог и скритото значение на писанията. Такъв духовен учител е изоставил всички относителни съображения за сметка на върховния абсолютен фактор.”

Трябва да бъдем много внимателни с тези неща. Трябва да се опитаме да разберем чрез себе-изследване дали наистина се обръщаме към божествеността с вяра. Трябва да виждаме, че нашата вяра е истинска. Същинската вяра и лековерието не са едно и също нещо. Дали човек е истински търсещ с истинска вяра или вярата му е примесена с фалшификати – това трябва да бъде взето предвид. Съществуват симптоми на истинската вяра. Трябва да се посъветваме с по-висши авторитети, които да ни напътстват, защото вярата е най-важното нещо. А ако търсим истината ще сме неудовлетворени от настоящите си постижения. Ще поемем риска

да се хвърлим в една по-висша перспектива. Затова внимателно трябва да приемем напътствия. Трябва да сме толкова бдителни, колкото можем. Казано ни е, че настоящият ни разум не е достатъчен за да ни помогне; че е необходимо повече от разум, необходима е шраддха, а шраддха също има своите признаци. Въпреки това доколкото е възможно ние ще използваме разума си.

Когато за пръв път дойдох в мисията, аз си помислих: „Трансценденталната истина, която слушам от тези бхакти не се побира в дланите на земната унтелигентност и все пак, желаяйки да се хвърля в това общуване, аз ще използвам доколкото е възможно своя разум и интелект с разбирането че скачам в нещо, което е извън моя контрол, извън пресмятанията ми.” Затова трябва внимателно да разбера какво представлява шраддха чрез напътствията на светците, писанията и учителите.

Разбира се, дори да вървим по правия път никога не е сигурно, че на него няма да има препятствия. Дори да се развиваме, неочаквани трудности могат да ни притесняват и да задържат напредъка ни. Макар да виждаме, че мнозина около нас падат или се отказват, нека продължаваме напред. Трябва да имаме увереност и да мислим, че макар мнозина да са тръгнали заедно с нас по пътя и сега да се връщат, ние не бива да се отказваме. Ще трябва да съберем силите си и да продължим дори самички ако е необходимо. Вярата ни трябва да е толкова силна, че да имаме увереността да вървим дори сами ако трябва и по милостта на нашия Бог да преодолеем всички трудности, които бихме срещнали по пътя си. По такъв начин трябва да се вземем в ръце. Трябва да развием изключителна преданост. Разбира се, ние винаги ще продължаваме да търсим доброто общуване. Въпреки това понякога може да ни се струва, че нямаме приятели, че сме сами. И все пак трябва да продължаваме да търсим светлината от маяка на истината.

Развитие означава да се елиминира едно нещо, а да се приеме друго. И трябва да сме способни да видим, че съществуват толкова много люде, които могат да ни помогнат в развитието ни по пътеката на предаността; нека да вървим напред с отворени очи. А в писанията се описват много нива, които ще трябва да прекосим в своя прогрес. Чрез елиминирание пътят на прогреса е показан от Брахма до Шива и Лакшми. Най-накрая за превъзхождащ всички е посочен Уддхава. Но неговото мнение е, че гопите са най-извисените преданоотдадени. Това е потвърдено от Рупа Госвами:

*Кармибхйах парито харех приятайа вйактим йайур гйанинас
Техйю гйана-вимукта-бхакти-парамах премаика-нишитхас татах
Техйас тах пашу-нала-панкаджа-дришас табхйю 'ни са радхика
Прештха тадвад ийам тадийа-шараси там нашрайет ках крити
(Шри Упадешамрита 10)*

„В света съществуват такива люде, които регулират склонността си към експлоатация в съответствие с правилата на писанията и по такъв начин търсят постепенно издигане към духовното царство. Но по-извисени от тях са онези мъдrecи които, изоставили склонността да господстват над останалите, се стремят да се гмурнат в дълбоките области на съзнанието. Далеч по-възвишени от тях обаче са чистите преданоотдадени, свободни от каквато и да било светска амбиция, които са постигнали божествената любов не посредством знание. Те са получили достъп до земите на посветеността и там са заети със спонтанно и изпълнено с обич служене към Бога. Всред всички преданоотдадени, обаче, най-висши са гопите, защото за изоставили всички, дори и семействата си, отказали са се от всичко, дори от строгите разпоредби на Ведите, и са приели всецяло подслон в лотосовите нозе на Кришна, признавайки само Него за единствената си закрила. Но всред всички гопи Шримати Радхарани държи върховното първенство. Защото Кришна изоставя компанията на милиони гопи по време на раса танца за да търси единствено Нея. Тя е толкова скъпа на Шри Кришна,

че езерцето, в което се къпе е Неговото най-любимо място. Кой човек, освен ако не е луд, не би жадувал да отдава служене под закрилата на по-извисените отдадени на това най-възвишено сред всички свято място?”

Иди по-навътре, иди по-нависоко

В своите беседи с Рамананда Рая, Шри Чайтанья Махапрабху непрестанно повтаря: „ехо бахйа, аге каха ара”. Иди по-нататък, иди по-надълбоко, иди по-нависоко! Има толкова много, които смят своята позиция за най-висша и които, достигайки определена степен, спират там. Обаче в „Брихад Бхагаватамрита” на Санатана Госвами се описва как Гопа Кумара, който се намирал на най-ниската степен на предаността, постепенно се равил през различни нива и най-накрая достигнал до разбирането за Кришна в настроението на приятелство – сахйа раса. Там е описано как той постепенно елиминирал всяка степен, напредвайки към следващата до най-висшето ниво на предаността.

Докато той напредвал от едно ниво към друго, всички като че ли много му помагали, но постепенно компанията им започнала да му се струва безинтересна. По това време му бил даден висок шанс посредством един божествен представител и изоставяйки зад себе си тази равнина, той се запътил към една нова, по-извисена област. По такъв начин в „Брихад Бхагаватамрита” е показан прогресът на посветеността.

По-висша светлина

Точно както в осезаемия свят съществуват слънце, луна и толкова много други планети, в света на вярата има градация на планетарните системи. Трябва да изучаваме писанията, да се възползваме от напътствията, дадени от светците и да разберем как се постига развитието на вярата до най-висшата равнина като се елиминират по-нисшите области. Когато и да имаме някакви съмнения, трябва да се съветваме с някой по-висш представител за да се развиваме. Духовната реалност е вечно съществуване, пълна осъзнатост и екстаз. Само съществуването не може да ни удовлетвори. Дори и вътрешният ни копнеж и усещане, съзнанието, не са достатъчни. Нужни са ни раса и ананда, екстаз, за да ни донесат осъществяване.

Духовната реализация също е от различни видове. Трябва да различаваме различните духовни концепции и изборът ни ще става все по-добър колкото по-надълбоко и надълбоко се гмуркаме в реалността. Трябва да умрем за да живеем. А съображението за смъртта е също така дълбоко, по-дълбоко и най-дълбоко. Градацията на по-висше и по-нисше винаги съществува. Ако ще се развиваме, трябва да има елиминирани и ново приемане.

Задълженията, които имаме в средата на пътя, могат да бъдат изоставени заради по-висши задължения.

По такъв начин трябва да се развиваме, като през цялото време се съветваме с писанията и светците. Те ще ни водят всред океана на вярата. Иначе духовният свят е непознат и непознаваем. Абсолютната Истина е позната и познаваема за определена група и тя ни е дала напътствия. Ако се възползваме от тях, тогава под водачеството на светците и на писанията ние постепенно ще елиминираме своите недостатъци.

Най-напред трябва да елиминираме това смъртно съществуване. След това да удовлетворим разума си, съзнанието си. И най-сетне трябва да изпълним сърцето си. Шри Чайтанья Махапрабху казва, че сърцето е най-важното нещо вътре в нас. Трябва да следваме насоката на сърцето. Най-висшето удовлетворение е удовлетворението на сърцето, не удовлетворението на съзнанието, нито пък постигането на вечно съществуване. Вечното съществуване е безсмислено ако не е осъзнато, а осъзнаването е безсмислено ако не носи

удовлетворение. Така че сат, вечното съществуване, чит, осъзнаването и анандам, удовлетворението, екстазът са трите принципа на върховното ни предназначение. И считайки ги за своя цел, трябва да напредваме все по и по-нататък в духовния си живот. В „Ману Самхита” се казва:

*Видвадбхих севитах садбхир
Нитйам адвеша-рагибхих
Хридайенабхйанугйато
Йо дхармас там нибходхата*

В сърцата си можем да почувстваме дали печелим или губим. Тази машина за вкусане е вътре в нас. Докато напредваме в Кришна съзнание нашата карма, връзката ни с този материален свят, ще се разпадне без време и едно всеобхватно пространно съзнание ще дойде за да ни изпълни. По това време ще усещаме целта на живота си навсякъде (майи дриште ‘кхилатмани). Когато усетим, че осъществяването на живота ни е обгърнало, ще видим, че всичко в обкръжението ни ни помага, всичко от всички страни ни симпатизира. В това духовно царство всеки ни обича. Ние може да нехаем за собствения си интерес, но обкръжението ни е много по-загрижено и любящо към нас, отколкото изобщо можем да си представим, също както детето не може да прецени обхвата на майчината обич. По този начин ще бъдем заобиколени от приятели и домашен уют, и с това осъзнаване ще се завърнем при Бога, ще се завърнем вкъщи.

ГЛАВА ВТОРА

Обкръжението

„Трябва да се опитаме да погледнем по-надълбоко и тогава ще намерим своя приятел; ако сме щедри в отношението си към заобикалящия ни свят, няма начин да не влезем във връзка с една равнина, която е действително щедра. Прахлада е виждал Кришна навсякъде. А Кришна съзнанието командва цялото. Затова не бива да си позволяваме да се обезкуражаваме при никакви обстоятелства, колкото и жестоки да ни се струват привидно. Кришна съществува. Ако само можем да развием вярното виждане, усмихнатото лице на Бога ще се покаже иззад екрана. Кришна е прекрасен и с копнеж очаква да приеме служенето ни.”

Предаността към Кришна означава жертва – „умри за да живееш”. В предаността към Кришна цялата ни концепция за светския, егоцентричен, самозаинтересован живот ще бъде унищожена напълно.

*Сарвопадхи-винирмуктам
Тат паратвена нирмалам
Хришикена хришикеша
Севанам бхактир учйате
„Нарада Панчаратра”*

„Чистата преданост е служене към Върховния Бог, освободено от всички относителни разбирания за личен интерес.”

В своята „Бхакти Расамрита Синдху” Шрила Рупа Госвами цитира този стих от древните Пурани. Упадхи означава „всички относителни разбирания за личен интерес”. Трябва да бъдем напълно свободни от всички упадхи.

Рупа Госвами ни дава също и паралелен стих, описващ бхакти:

*Аниабхилашита-иунйам
Гйана-кармадй-анавритам
Анукулйена-кришнану
Шиланам бхактир уттама*

„Чистото предано служене е благоприятното развиване на Кришна съзнание, без и следа от лични мотиви такива като карма, себеизтъкващи дейности, гйана, умствени постижения и т.н.” Бхакти, предаността, трябва да е свободна от всякакви мимолетни желания (аниабхилаша) като карма – преднамерен опит за себе-издигане – и гйана, опит да зависим от собствените си способности, знание и съзнание за достигане на крайната цел. Стремежът да поставим самите себе си като субект, да станем съдници на собствената си съдба – това е гйана. Тук „ади” означава „йога” и други външни неща. Всичко това са повърхностни неща, като палта (авритам). В самата душата обаче тези елементи ги няма. Душата е вечна робиня на Кришна (кришна-нитйа-даса).

Махапрабху казва: дживера’сварупа’ хайа – кришнера ‘нитйа-даса: „Робията на Кришна е съкровената природа на джива (душата).”

За да осъзнаем абсолюта ние трябва да достигнем до стандарта на робството; нищо по-малко няма да свърши работа. Трябва да предадем себе си като роби на играта на Неговата сладка воля.

Веднъж британското правителство трябвало да посреща персийския шах, краля на Персия. Те го поканили в Анлия и се опитали да го удовлетворят по разнообразни начини за да спечелят симпатията му, та да не би да мине на страната на руския цар. Показвали му най-различни неща и в един момент го завели на мястото, където осъдените на смърт били обезглавявани. Там му показали ешафода за екзекуция. Обяснили му, че това било мястото, където толкова велики люде, включително и един крал, Чарлз Първи, са били обезглавени. Когато му показали ешафода кралят на Персия поискал: „Я доведете някого и го обезглавете. Искам да се наследя на гледката да видя как е ставало.”

Те били смаяни: „Какви ги приказва той! За негово удоволствие да убием човек? Не.” Те казали: „Не можем да допуснем това. Британската конституция не позволява хората да бъдат обезглавявани така.” Шахът отвърнал: „О! Нима не разбирате позицията на краля? Аз съм Персийският крал, а за мое удовлетворение вие не сте готови да пожертвате дори един човешки живот? Това е неуважение. Както и да е, щом не ви е възможно, ще осигуря един от моите хора. Вземете един от придружителите ми и ми покажете как обезглавяват людето тук във вашата страна.”

Със смирение те му рекли: „Ваше Височество, законът на нашата държава не позволява това. Можете да го направите в собствената си страна, но тук вашите хора също не могат да бъдат погубени просто заради удоволствието на някого.” Шахът отвърнал: „Значи вие не разбирате какво значи крал!”

Това е смисълът на робството: робът няма положение. По сладката воля на своя господар, той може да бъде жертван. Разбира се на нисшия материален план подобни неща могат да са отвратителни и немислими, но трябва да разберем, че във възвишената сфера на божествеността по принцип такава степен на жертвоготовност се показва от слугите на Бога. Дълбината на тяхната любов е такава, че те са готови напълно да пожертват себе си, да умрат за да живеят, дори за най-мъничкото удоволствие или прищявка на Кришна. Но трябва да помним, че каквото и да желае Той е абсолютното добро. Затова чрез такава жертва ние всъщност не умираме, а живеем, получавайки достъп до една по-висша равнина на посветеност.

В „Шримад Бхагаватам” (7.5.23-24) пише:

*Шраванам киртанам вишнох
Смаранам пада-севанам
Арчанам ванданам дасйам
Сакхийам атма-ниведанам*

*Ити пумшиарпита вишнау
Бхактиш чен нава-лакшана
Крийета бхагаватй аддха
Тан манйе 'охитам уттамам*

„Слушането, възпяването и помненето на Кришна, служенето в лотосовите Му нозе, обожаването на формата на Неговото мурти, моленето, ставането на Негов слуга, развиването на приятелство с Него и пълното отдаване на Него са деветте процеса на предаността. Онзи, който развива тези девет процеса на предаността, предоставяйки изцяло себе си на Кришна, може лесно да добие възхвната цел в живота.” Какви са формите на садхана? Какви са средставата да се добие кришна-бхакти? Как можем да съживим вродената си любов към Кришна? Казано ни е да слушаме за Него, да разговаряме за Него, да медитираме над Него, да Го възхваляваме и т.н. Но в своя коментар към стиха Шридхара Свами обяснява, че ние не бива да очакваме какви ползи ще извлечем от шраванам-киртанам, от слушането, разговарянето или мисленето за Кришна. По-скоро трябва да се молим: „Нека служенето, което извършвам да достигне моя Господ. Аз не съм този, който се наслаждава – Той е единственият собственик.” Всички тези функции (шраванам, киртанам и т.н.) ще бъдат считани за преданост единствено ако е изпълнено едно условие; иначе те биха могли да бъдат карма, гйана, йога или каквото и да било друго. Могат да бъдат дори викарма, замърсени злодеяния. Трява да присъства едно условие, което да подсигурава това, че всички тези различни форми на предани дейности са действително бхакти: Че ние сме Негова собственост, ние не сме притежателите на никое благо или богатство. Трябва да си мислим: „Моят Бог е притежателят, а аз съм Негово притежание. Всичко е Негово притежание.” Кришна казва: ахам хи сарва-йагйанам: „Аз единствено се наслаждавам на всяко действие. Трябва напълно да осъзнаете този факт.” Суровата реалност е, че бхакти не е нещо евтино. Чистото предано служене, шуддха-бхакти, е над мукти, освобождението. Над негативната равнина на освобождението, от позитивната страна Той е единственият господар. Той е Богът на всичко.

Той е Господарят в земите на посветеността. Трябва да опитаме да се сдобием с виза за тези земи. Там Неговата сладка воля е единственият закон. Много лесно е да се произнесе думата „абсолют”. Но ако се вгълбим в значението на тази дума, тогава ще трябва да разберем, че Неговата сладка воля е всичко на всичко. За да получим виза за света на реалността трябва да осъзнаем това.

А това е особено вярно за Голока, където се изисква пълна отдаденост. Във Вайкунтха съществуват някакви съображения за справедливост; на онези, които влизат там се дава известна свобода. Но в Голока е изключително строго. На това място се изисква пълно себеотдаване. Инак атмосферата там е изключително волна. След като човек бива проверен и висшестоящите са доволни, че душите които са дошли там са всецяло жертвоготовни, тогава печелим доверието им. Когато се види, че някой е напълно отдаден, дава му се пълна свобода, той може да прави всичко.

Бийки Кришна

Свободата там е толкова голяма, че майката на Кришна Яшода дори Го бие! Ако потърсим в дълбочина откъде Яшода заема такава позиция ще достигнем до равнището „умри за да живееш”. Яшода би прегърнала милиони пъти смъртта за да избърше и капчица пот от веждата на сина си. Тя толкова много обича Кришна, че е готова да умре милиони пъти вместо да види усилен пот на челото Му. И това съзнание е в основата на всичко, което тя прави. Затова й е дадена толкова много независимост, че да може да Го бие. Такава е играта на абсолюта.

Ако имаме и най-малка представа за необятната широта и дълбина на абсолюта, как бихме могли да правим каквито и да било оценки? Хималаите може и да са много големи според нашите стандарти, но по стандарта на безкрайността са толкова малки, че дори не могат да се забележат. Този свят е целият относителен. Не бива да се оставяме да бъдем правени на глупаци от никоя случка тук. Трябва да продължаваме в похода си към истината. Можем да паднем навсякъде, по всяко време; това няма значение. Може такава да е волята на господаря ни. Въпреки всичко, ние нямаме друга алтернатива освен да се стремим към Неговата милост, към Неговата благодат.

Такава е естествената ни позиция. Дори по природата си, ние няма как да живеем отделно от Него. Ако поради невежеството си понякога си мислим, че е възможно да живеем отделно от Него, това е само временна лудост. Да се опитваме да правим това означава единствено да създаваме бъдещи неприятности и да се покриваме с още невежество.

Докато оставаме в невежество могат да ни интересуват много неща, лишени от стойност. Но всъщност това е като в една игра: има толкова много отбори – някой трябва да победи, друг да загуби – но казано ни е да приемаме победата или загубата в духа на играта. А всичко е играта на Кришна. Той играе Своите лила. Когато си мислим, че нещо е огромна загуба или печалба, ние не виждаме лилата на Бога. Тогава сме извън божествения поток, не сме в хармония с потока на лила. Тогава ни се струва, че реалността не е Неговата лила и ние намираме някаква друга причина за съществуването, виждаме някакви други обекти, измисляме си някакви относителни интереси и посрещаме победи и поражения, печалби и загуби и толкова много погрешни разбирания. Но всичко е Неговата лила и тя е ниргуна, непогрешима. В онези земи всичко е наред. Всичко е свършено. Всеки милиметър движение там е напълно свършен.

„Ще те прокълна!”

Веднъж след войната в Курукшетра браминът Утанка дошъл при Кришна и рекъл: „Проклинам те, Кришна!” Кришна отвърнал: „Защо, драги брамине, искаш да ме прокълнеш?” Утанка казал: „Защото ти си причината за всички страдания на Курукшетра. Заради теб толкова много вдовици и сираци плачат нещастни. Мъката им не знае предел и ти си причината за нея!”

Кришна отвърнал: „Ти може и да си насъбрал известно могъщество след покаянията си в саттва-гуна, но с всичко това ще бъде свършено след като ме проклинаш. Върху мен това няма да има никакъв ефект, защото се намирам в равнината ниргуна.” Такава е природата на равнината ниргуна. Тя е ахайтуки апратихата: безпричинна е и не може да бъде удържана – неустойима е. Вълната на най-фундаменталния поток е бхакти, предаността, където всичко следва сладката воля на центъра – ниргуна. Този божествен поток е безпричинен и не може да бъде възспрян. Нека се опитаме да заемем мястото си в тази равнина. Бхакти е ниргуна, отвъд влиянията на материалната природа, и е ахайтуки, безпричинна – този божествен поток тече безспирно. Той е и апратихата: бхакти никога не може да бъде контролирана от никого. Тя е неудържима.

Такава е природата на потока на предаността. Всички, които заемат мястото си в резонанс, в хармония с този поток, ще открият същото: че той не може да бъде контролиран, нито пък някакво противопоставяне на него би довело до успех. Такава е природата на бхакти според „Шримад Бхагаватам” (1.2.6):

*Са вай пумсам паро дхармо
Йато бхактир адхокшадже
Ахайтуки апрактихата
Йайатма супрасидати*

Бхакти е най-висшата функция на душата (паро дхармо). Нашите задължения тук трябва да имат своя източник в равнината на бхакти; трябва да сме способни да разчитаме, да улавяме и да оползотворяваме този поток. Трябва да танцуваме във вълните на този поток. Най-висшият дълг на всеки ще бъде да се отдаде изцяло на невидимата, недоловима причинна сила, която няма причина, нито рима, нито основание. Тя е автоматична, вечна и никога не може да бъде възспряна от никакви земни сили.

И единствено тогава ще намерим най-дълбокото удовлетворение на душата си. Ще почувстваме истинска пълнота само когато влезем в досег с тази най-фундаментална хармонична вълна. Тогава ще можем да изпитаме най-висшия екстаз. Това е бхакти. И така, след като сме достигнали до такава възвишена идея в живота си, на каквито и препятствия да се натъкнем те биха били просто малки победи и поражения, печалби и загуби. Не бива да им позволяваме да притесняват нашия марш към истината.

Бхагавад Гита

Кришна казва на Арджуна в „Бхагавад Гита” (2.47):

*Кармани евадхикарас те
Ма пхалешу кадачана
Ма карма-пхала хетур бхур
Ма те ‘санго атв акармани*

„Вложи пълната си концентрация в изпълнението на дълга си, а не в плода от делата си. Резултатът е за Мен, а цялата отговорност остава за теб.” Такива са по-висшите пресмятания. Генералът казва: „Напред! Вървете напред! Нататък! Трябва да вървите. Вие сте мои войници; каквото и да поискам от вас, трябва да го изпълните. Може да загинете, а победата да дойде едва след това; но това не е ваша работа. Вие сте войници; с много от вас може да бъде свършено, но страната като цяло ще спечели.” По такъв начин могат да бъдат пожертвани толкова много безценни животи.

И също като войници ние нямаме правото да пресмятаме дали ще спечелим или ще загубим в дългосрочен план. Има две неща, в които трябва да бъдем много внимателни. Не бива да си мислим, че след като не можем да се наслаждаваме на плодовете на труда си, то тогава няма причина да работим. В същото време не трябва да си мислим, че трябва да получим някакъв дял от плода. Помнейки това, трябва да продължаваме да изпълняваме дълга си към Кришна. Това се нарича преданост; то е и смисълът на „Бхагавад Гита”.

„Бхагавад Гита” казва: „Не можете да промените обкръжението. Ако искате мир, трябва да се настроите спрямо обкръжението.” Цялата същина на съвета на „Бхагавад Гита” може да бъде открита тук: опитай се да се настроиш към обкръжението, защото не ти си господарят на

обкръжавашото. Цялата ти енергия трябва да бъде насочена в това да настроиш себе си, а не външния свят. Това е ключът към успеха в духовния живот.

Бхакти не зависи от обкръжението, нито от това с какво се занимават другите. Тя е ахайтуки и апратихата. Нищо не може да помрачи този поток, освен собственото ни его. Аз съм своя най-голям враг.

*Уддхаред атманатманам
Натманам авашадайет
Атмайва хй атмано бандхир
Атмайва рипур атманах*

„Можем да издигнем сами себе си или сами да се погубим. Ние сами сме най-добрите си приятели и най-злите си врагове.” Никаква външна сила не може да ни контролира ако сме искрени. Разбира се за начинаещите има известни съображения относно подходящата среда за духовно развитие, но дори и това също зависи от природата на тяхната искреност или сукрити: на хи калйана-крит кашчид дургатим тата гачхати. Тук уверението е дадено от Кришна. Той казва: „Ще бъда с теб и ще се грижа за теб във всички неблагоприятни обстоятелства. Аз съм всеведущ. Аз също така съм и всемогъщ. Затова ако някой се обърне към Мен, Аз ще се грижа за него.” Това се вижда от историите с Дхрува, Прахлада и толкова много други. Искреността е непобедима. Дори пречките могат да подобрят позицията ни, ако можем да ги приемаме по правилен начин. От един по-извисен ъгъл на виждане става ясно, че всичко се случва за да ни помага.

Шримад Бхагаватам

*Тат те 'нукамтам шушамикшамано
Бхунджана еватмакритам випакам
Хрид-ваг-вапурбхир видхадхан намас те
Дживета йо мукти-паде са дасйа бхак*

„Шримад Бхагаватам” (10.14.8) ни дава най изпълненият с надежда съвет за всички степени на живота: обвинявай себе си и никой друг. Поддържай възхищението си към Бога, виждайки всичко като Негова милост. В настоящия момент ние виждаме обстоятелствата около нас като нежелани, защото не отговарят на настоящия ни вкус. Но лекарството може не винаги да отговаря на вкуса на пациента. Въпреки всичко то донася здраве. Този стих е най-висшият тип регулация, дадена в шастра. Ако можете да следвате този закон, тогава за отрицателно време ще спечелите много добра позиция. Трябва да сме много внимателни да не обвиняваме обстоятелствата, но да осъзнаваме, че Кришна стои зад всичко. Кришна е моят най-добър приятел; Той е в основата на всичко. Всичко минава пред наблюдателните Му очи. Така че не би могло да има никакъв дефект.

Дори Шримати Радхарани казва: „Той не бива да бъде винен. Тази дълга раздяла с Кришна е единствено поради моята съдба. Той не бива да бъде обвиняван за това.” Макар на вид всички да признават, че той жестоко е изоставил гопите, Радхарани не е готова да обвинява Кришна. „В Него не може да има вина” мисли си тя. „Трябва да има нещо не наред в мене, което е довело до това зловещо положение.” Съревнованието между групите на гопите в служенето към Кришна също е хармонизирано по такъв начин от Радхарани.

Кришнадаса Кавираджа Госвами е обяснил тази най-важна точка. Според него не е така, че Радхарани не иска никоя друга група да служи на Кришна в съревнование с Нея, но Тя чувства, че те не могат да удовлетворят Кришна така, както Тя би могла. Това трябва много

внимателно да бъде отбелязано. Тя знае, че те не могат да доставят истинско удоволствие на Кришна, затова не приема опитите им да заемат мястото Й. За това е препирнята. Тя си мисли: „Ако те можеха да служат на Кришна добре и напълно да го удовлетворят, нямаше да протестирам. Но те не могат. И въпреки това агресивно идват да служат? Не мога да понеса това!”

Прокаженият брамин

Кавираджа Госвами цитира като пример за такъв тип преданост една историческа препратка от Пураните. Навремето имало една благочестива жена, чийто съпруг брамин бил прокажен. Тя винаги давала най-доброто от себе си за да му служи. Един ден, докато къпела съпруга си в една свята река, той бил омаян от необикновената красота на проститутката Лакшахира. Името ѝ показва, че тя притежавала красотата и блясъка на стотици хиляди диаманти.

Прокаженият брамин бил неустойимо запленил от нея.

Завръщайки се къщи, благочестивата жена забелязала известно неудовлетворение в съпруга си и го запитала: „Защо си толкова нещастен?” Съпругът ѝ отвърнал: „Почувствах влечение към красотата на онази проститутка. Не мога да спра да мисля за нея.” „О, ти я желаш?” „Да, така е.” „Тогава ще се опитам да уредя нещата”.

И тогава благочестивата жена, тъй като била бедна, макар и квалифицирана браминка, започнала да ходи в дома на проститутката и да работи като слугиня. Въпреки че била аристократка по рождение, тя приела работата на слугиня без никаква заплата. И вършела задълженията си толкова добросъвестно, че привлякла вниманието на проститутката, господарката на къщата, която започнала да пита: „Кой почисти всичко така хубаво и спретнато?” И тя научила, че една браминка идва всяка сутрин и върши слугинската работа. Останалите прислужници рекли: „Опитахме се да я спрем, но тя не искаше да ни чуе. Тя иска да се срещне с Вас.”

Господарката отвърнала: „Добре. Утре заран можете да ми я доведете.” И тогава, на другата сутрин когато била заведена пред проститутката, браминката разкрила вътрешния си подтик: „Съпругът ми е толкова привлечен от Вас, че моят копнеж е да го удовлетворите. Мое задължение, като на негова предана съпруга, е той да бъде удовлетворен, а това е към което той се стреми. Аз искам да го видя щастлив.” Тогава проститутката разбрала всичко и казала: „Добре, доведи го утре, каня и двама ви да вечеряте в дома ми.”

Това било известно на брамина и на следващия ден те дошли. За случая били приготвени отбрани ястия. Сервирани били два вида ястия. Едното било прасадам, подреден върху бананов лист и вода от Ганг в глинена чаша – чиста вегетарианска храна. До нея в златни и сребърни съдове имало множество сладкиши и богати ястия. Те били сервирана на изключително красиво наредена маса и удобни места за сядане. От двата вида храни едната била сатвична, чиста, а другата раджастична, изпълнена със страст. Тогава с допрени длани проститутката поканила брамина и съпругата му и посочила: „Това е бхагавата-прасадам, а това са богати ястия приготвени с месо. Което ви се хареса можете да приемете по сладката си воля.”

Прокаженият брамин незабавно избрал прасадам и започнал да се храни. След като приключил с храната, проститутката рекла: „Твоята съпруга е като тази храна – сатвична – а всички тези раджастични неща – месото, сладкишите, пребогатите ястия, златото и среброто – са като мен. Аз съм толкова нищожна, а твоята съпруга е по-чиста от най-чистото. Истинският ти вкус е към сатвичния прасадам. Външно месото е много разкошно, но вътрешно е много нечисто, отвратително. Затова то те отблъсква. Защо тогава си дошъл тук при мен?”

Тогава браминът дошъл на себе си. „Да, аз сгреших. Бог ми изпраща послание чрез теб. Мимолетното ми желание ме напусна и сега съм спокоен. Ти си мой гуру!”

Кавираджа Госвами цитира това в „Чайтанья Чаритамрита”. Благочестивата жена отишла да служи на проститутката. Защо? Заради удовлетворението на съпруга си. Така и Радхарани казва: „Готова съм да служа на онези, които са в противниковия лагер, ако те наистина могат да удовлетворят моя Господар. Напълно съм готова да им служа ако наистина могат да зарадват Кришна. Но те не могат. И въпреки това имат някакви претенции. Но аз се различавам в това. Не ме интересува дали дялтът ми ще намалее. Моето настроение не е такова. Когато и да има някакви неблагоприятни обстоятелства, аз винаги си мисля, че те идват от мен (дурдайва виласа); не намирам нищо нечисто и покварено отвън.”

Такова трябва да е настроението на истинския отдаден на Кришна. В това настроение ние трябва да сме способни да видим вътре в нас, че в крайна сметка всичко е част от абсолютното добро. Макар да не е много лесно, все пак енергията ни трябва да бъде насочена единствено да събираме добра воля от външните обстоятелства. Ето така трябва да внимаваме да виждаме нещата по начин, който да пречиства собствената ни позиция.

Реалността на дълбокото виждане

И тъй, „Шримад Бхагаватам” ни окуражава да гледаме в дълбочина. Нека се опитаме да погледнем надълбоко и тогава ще открием приятеля си; ако сме щедри в отношението си към обкръжението, не можем да не влезем във връзка с онази равнина, която е действително щедра. Това е Кришна съзнание във връхната си точка. Ако се вгледаме дълбоко в реалността с такъв род виждане, ще намерим истинския си дом. Прахлада дръзко посрещнал всички враждебни обстоятелства и в крайна сметка победил. Пресмятанията на демоничния му баща относно обкръжението били неверни, но дълбоката визия на Прахлада виждала правилно реалността.

Той виждал, че Кришна е навсякъде. А Кришна съзнанието командва всичко. Затова не бива да си позволяваме да се обезкуражаваме при никакви обстоятелства, колкото и жестоки да ни изглеждат привидно. Кришна съществува. Колкото и да ни се струва, че обстоятелствата са срещу нас, в действителност не е така. Ако само можем да развием правилното виждане, усмихнатото лице на Бог Кришна ще надникне иззад екрана. Такова е Кришна съзнанието. Кришна е прекрасен и с нетърпение очаква нашето служене.

Бог и Неговите люде

Вътрешното ни богатство може да бъде разкрито единствено с помощта на садху, гуру и писанията. Виждането ни трябва да бъде, че всичко е нектар, но ние сме поставили параван между себе си и нектара и вкуваме отрова, мислейки си че от това има кой знае каква полза. Като цяло трябва да смятаме, че никаква вина не бива да бъде хвърляна върху другите, а всъщност такава е и истината. Ние сме отговорни за своята немилост, за падналата си позорна позиция. И пътят към себе-развитието е също подобен: трябва да се научим да критикуваме себе си, а да ценим и да благодарим на обкръжението. Преди всичко трябва да ценим Кришна и бхактите и след това постепенно всички останали. Той не е дал на никого правото да ни наранява. Ако ни изглежда така, това е само повърхностно и заблуждаващо. Това че някой може да навреди на някой друг е подвеждащо. То е вярно само на повърхностно ниво. Разбира се това не е извинение да нараняваме другите или да си затваряме очите за потисничеството, но от абсолютна гледна точка няма навреждане. Когато

достигнем най-извисената степен на преданост, ще видим че всичко е приятелски настроено и че разбирането ни е било погрешно. Било е неразбиране.

Неразбирането, майа, означава „което не е” (мрийате анайа). Когато всичко се измерва от гледна точка на егоцентризма, а не на всемирния интерес – това е причината за всичките ни проблеми. Постепенно трябва да разберем: „Моят ъгъл на виждане е ръководен от егоистичени, не от абсолютни съображения. Затова страдам. Но сега започвам да разбирам, че интересът ми е включен в абсолютния интерес.”

Старата поговорка гласи: „Лошият майстор се оплаква от инструментите си”. Според кармата си ние създаваме обкръжението си. Онова, което заклеявам, е продукт на собствената ми карма. Когато приемам храна, естетсвена реакция е да изхвърлям екскременти. Глупаво би било да се обвиняват екскрементите, че са се появили. Това е ефектът от това, че съм ял. По същия начин, аз съм действал по различни начини и кармичният резултат е настоящото ми обкръжение. Затова да се сърдим на реакциите на предишните си злодеяния е излишна загуба на енергия.

Съветът на „Шримад Бхагаватам” би трябвало да бъде наш ръководен принцип при всякакви обстоятелства. Каквото и да ни се случва е с Негово одобрение, пред очите Му, така че няма как да не бъде добро. Всичко е свършено. Единственото несвършенство е в нас, затова трябва да се опитваме с всички сили да изпълняваме задълженията си. И за отрицателно време ще се усетим облекчени от всичките си проблеми. Такъв е ключовият съвет на „Шримад Бхагаватам”.

Очите на нашия закрилник

Обкръжението ни не е мъртво – там е наблюдателят. Точно както слънцето е над главите ни, всяко наше действие е под очите на нашия закрилник. Това сравнение е дадено в Риг Веда: Ом тад вишно парамам падам сада пашанти сурайа дивиди чакшур ататам. Трябва да захващаме всяко едно дело с мисълта: „Очите на моя закрилник непрестанно зорко ме наблюдават, виждайки всичко, което правя и всичко, което ми се случва. Няма нужда да се тревожа за обкръжението, нито за обстоятелствата.”

И така, „Шримад Бхагаватам” казва: „Не се тревожете за обкръжението. Изпълнявайте дълга си. Съсредоточете се напълно в онова, което правите и скоро ще се отървете от черната кутия на егото и ще се влеете във всеобхватния поток на танцуването и възпяването, на песните и радостта. Ще получите достъп до лила, до играта на Бога.”

Всички ние страдаме от отделения интерес, от сблъсъците и реакциите, от доброто и злото, от насладата и болката, щастието и мъката, но в духовното царство всичко е съзнателно и изпълнено с блаженство. Затова се изисква не само пълна самозабрава, но трябва да бъде призована и цялата добра воля на Бога. Трябва да потънем в потока от добра воля на Бога. Това е Вриндавана.

Нашите закрилници казват: „Прави това” и според възможностите си ние трябва да се опитваме да изпълняваме нарежданията им. И приемайки че онова, което те казват идва от Кришна, колкото повече сме способни да следваме инструкциите им, толкова повече благодат ще спечелим. „Шримад Бхагаватам”, „Бхагавад Гита”, Ведите и Упанишадите и толкова много посредници, представящи божествеността - всички ни помагат да се завърнем в истинския си дом. Сега ние живеем в различните степени на съзнанието за отделения интерес, но нашите закрилници всичките се опитват да ни отведат на една по-висока равнина на динамично движение, лила, за да встъпим в забавленията на Бога.

Егото-враг / истинското его

Тук всичко е просто отражение на съвършения свят. Изначално всичко си съществува, включително различните видове служене, но това което имаме тук е само изкривено отражение. Изоставяйки зад себе си този разноцветен свят, ние не бива да се опитваме да се слеем с не-съзнанието, така че да не можем да чувстваме нито наслада нито болка. Сега ние се намираме под влиянието на нашият враг егото. Истинското его съществува в духовния свят. Там намираме всички впечатления и преживявания, но те са изпълнени с красота и очарование.

Кришна съзнание означава всеобхватен теизъм. Това означава, че можем да имаме връзка с безкрайността чак до интимност. Всичко, от което се нуждаем да ни помага и да ни ръководи в правилната посока наистина се намира в духовния свят в най-чистата си и копняна позиция. Онова, което откриваме тук е единствено сянка, тъмна имитация. Но реалността означава всеобхватен теизъм – Кришна съзнание – където безграничното обгръща всичко ограничено. Безграничното се спуска за да приветства, да прегърне ограниченото – това е Вриндавана. И това е всеобхватният теизъм: чрез Кришна съзнанието една незначителна част от ограниченото може да почувства блажената прегръдка на цялата безкрайност. А във Вриндавана дори едно ъгълче не е оставено пренебрегнато. Всяка песъчинка, всяка тревичка там е представена като личност. Тук, какво да говорим за песъчинките, толкова много неща са незначителни. Но във Вриндавана всичко е обгрижено. Нищо не е пренебрегнато. Такъв е всеобхватният теизъм. Това е обяснено в „Шримад Бхагаватам” (10.21.5):

*Вархапидам ната-бара-вапух карнайох карникарам
Бибрад ваших канака-капишам вайджайантин ча малам
Рандхран венорадхара-шудхайа пурайан гопавриндаир
Вриндаранийам сва-пада-раманам правишад гита-киртих*

Шукадева Госвами разкрива нещо изумително на Парикшит Махарадж. Когато Кришна влиза в гората на Вриндавана, от докосването на стъпалата Му земята чувства насладата на Неговата прегръдка – личната прегръдка на Сладкия Абсолют (вриндаранийам сва-пада-раманам). Това е невъобразимо! От досега на святите нозе на Кришна пясъкът и пръстта усещат насладата на интимността! Възславян от Своите приятели пастири, Той влиза в горите на Вриндавана и земята, гората и всичко, до което се докосне, изпитва възвишено близко чувство на наслада в най-щастлива степен.

Интимността

Във Вриндавана пръстта чувства настроението на интимност. Вриндаванската лила на Кришна е тъй чудна, че дори Брахма, творецът на вселената, казва: „Нима бихме могли да Те разберем, Господи! Аз знам нещичко за моя Бог Нарайана, който е близо до мен. Той и аз имаме известна директна връзка за да мога да изпълнявам официалните си задължения. Но Ти влезе в обкръжението ми и аз не Те разбирам. Какво е това?” Той се опитва да направи най-доброто като откъва приятелчетата Му пастирчетата и теленцата, но със смайване открива че „макар да ги отнесох, всичко си е както преди; Кришна все още е заобиколен от приятелите си и техните теленца и са потънали в сладките си игри. Значи Той е безкраен. Макар да съм богът на вселената, моята намеса не може да разруши нищо, което е под Негов контрол. Според собствената Си сладка воля Той води играта Си. Опитвах се да Го изпитам, но сега съм озадачен от невъобразимата Му сила. Не мога да разбера, как макар привидно да е обикновено човешко дете пастирче, Той въпреки всичко е Най-върховния, по-извисен дори от Бог Нарайана!” Той умолява Кришна: „Сега дойдох на себе си, моля те, прости ми, мой

Господи!” Каква полза има от нашето късче интелигентност? Доколко може то да измери безкрайността? Шри Чайтанйа Махапрабху казва: „Не се опитвайте да използвате мозъка си по отношение на безкрайността. Умът не е подходяща мерна единица за онази равнина. Безкрайността изличава интелекта ви. Опитвайте се да я измервате единствено с чувствата, с вкуса, със сърцето си – умът би бил ваш враг. Той винаги ще ви мами в преценките си и това ще ви смущава и ще ограничава прогреса ви.”

Единствено вярата може да ни помогне. Нищо друго не би могло да достигне до онази равнина. Можем да долетим до слънцето или до луната единствено посредством напреднали технологии. Не можем да се протегнем и да ги стигнем с ръка или с пръчка. По същия начин за да се свърже с по-висшата реалност, единствено вярата може да помогне на човек. Вярата е най-всеобхватния медиум. Но дори тя е прекалено оскъдна, сравнена с онова възвишено нещо, с което копнеете да се свържете, върховната причина на всички причини.

Ние сме мънички души. Какво можем да поберем във вярата си? Колко широка, колко всеобхватна е вярата ни? Какво можем да обгърнем с нея? Онова, за което говорим, е безгранично и ние много се боим: „О, ако разчитам на вярата, може нещо да объркам. Може да бъда измамен.” Но колко вяра можем да поберем в мъничките си сърца? Единствено в аналогия с небето или с океана можем да разберем нещо за необятното, но какво са те сравнени с него? Нищичко.

Какво е безкрайността? Онази форма, от която произлиза всичко, чрез която всичко се поддържа, и в която всичко в крайна сметка потъва: всеобхватния, всепроникващ, всеконтролиращ, всепривличащ, всечувстващ Абсолют.

Така че всичко е наред с безкрайността и с обкръжението. Трябва да нагодим единствено себе си, да настроим себе си. Това е заключението – „Опитай се да настроиш себе си; с обкръжението всичко е наред. Трябва да оставим всичко на Върховния Бог и да се държим по съответния начин.” Това би ни донесло истинско омиротворение и прогресивна реализация в духовния живот.

ГЛАВА ТРЕТА

Под любящите очи на Бога

„Нито съществуването, нито съзнанието са пълни сами по себе си. Съзнанието само по себе си копнее за екстаз. А съществуване без съзнание е безсмислено съществуване. Но когато съществуването е надарено със съзнание, то може да търси своето добруване: екстаза.”

Вишну Падам

„Божествените нозе на нашия свят Бог са като бдителните очи на огромен пазач, висящи над главите ни като слънце и ние живеем под погледа на тези бдителни очи. Нека винаги да се опитваме да живеем не в обективната, а в субективната относителност. Нека си мислим: над моето съзнание е Свръхвъзнанието; зорките очи на моя закрилник неспирно ме наблюдават.” Мантрата от Риг Веда гласи: Ом тад вишно парамам падам сада пашйанти сурайа дивива чакшур ататам. Божествените нозе на нашия свят Бог са като слънце над главите ни. Святите му нозе са като бдителни очи на гигантски пазител, висящи над главите ни като слънце и ние живеем под погледа на тези бдителни очи.

Нас ни интересува не обективната, а субективната реалност. Трябва винаги да се опитваме да живеем не в обективната, а в субективната реалност. Никога не бива да си мислим: „Под

краката си имам солидна земя на която стоя; аз съм голям, ще остана изправен.” По-скоро нека мислим: „Над моето съзнание е Свръхсъзнанието; бдителните очи на закрилника ми винаги ме наблюдават. Аз живея под погледа на тези очи.” Нашата подкрепа не идва отдолу, а отгоре. Той е нашият подслон. Ние висим от онзи истински по-горен свят, където обитава Той; в него е нашата опора. Нека винаги осъзнаваме това.

Това е най-важната мантра на Риг Веда. Преди човек да се захване с някое ново задължение, той трябва да се замисли за своята позиция. Този стих от Ведите ни напътства да мислим по следния начин: „Ти се намираш под бдителните очи на своя закрилник и тези очи са живи като слънцето; погледът им е точно като слънцето над главата ти. Както светлината може да проникне всичко и да погледне вътре в теб, така и Неговият проникателен поглед е над теб.” С такова разбиране за идентичността си трябва да подхващаме задълженията си. Никой не ни окуражава да си мислим, че стоим здраво тук на твърда земя и че на базата на силната си позиция, независимо от милостта Му, можем да поддържаме дхармата си.

Всъщност в субективната ни връзка с божествеността ние сме точно като слънчеви лъчи. Къде са лъчите на слънцето? Те се излъчват от слънцето, то е техният източник. По същия начин трябва да си мислим, че нашето място е в божествената сфера; ние сме толкова безбройно много частички съзнание и нашето място, нашата родина, е онази съзнателна област. Божественото съзнание означава Кришна съзнание. Ние сме съзнание и сме предназначени за Кришна съзнание – такава е нашата връзка. Нека винаги осъзнаваме този факт. Ние сме свързани с Кришна съзнанието. Членове сме на осъзнатия за Кришна свят. А сме дошли да се скитаме из тези чужди земи на материалното съзнание, на мая, на неразбирането, мислейки си, че сме частици от този материален свят, а то не е така. Ние сме частици от осъзнатия свят – осъзнатия за Кришна свят – и по някакъв начин сме попаднали в тази материална концепция за съществуване, в света на материята. Материята е онова, което можем да експлоатираме, обективната страна на реалността, а субективната страна е онзи елемент, пред когото трябва да благоговеем. Връзката ни със субективното е връзка на благоговение и преданост към по-висшата същност, тя не е връзка на експлоатация или наслаждение. Истинската наслада, божествената наслада, идва от служенето – не от експлоатацията.

Трябва да разберем всички тези основни принципи. Бхактиведанта Свами Махараджа веднъж ми каза, че макар инженерите в Ню Йорк да са построили толкова много небостъргачи, които ще останат с векове, те никога не са се замисляли за това колко дълго ще просъществуват собствените им тела. Сградите ще останат за дълги, дълги времена. Но онези, които ще живеят в тези сгради са забравили колко дълго ще останат телата им. Така хората са много заети с обективната страна, а пренебрегват субективните ценности. Интересуват ги предметите, а не този, който ще ги използва. Те смятат, че на потребителя на обективния свят не му е нужно субективно култивиране. По такъв начин те отдават цялата значимост на обективната страна, като напълно пропускат субективната.

Лъчите съзнание

Истинската ни позиция е като на слънчевите лъчи. Слънчевият лъч докосва земята. Но къде е неговият дом? Слънчевият лъч идва в нашата равнина и докосва хълмовете и водите, но кое трябва да бъде считано за негов дом? Несъмнено слънцето, а не земята, която огрява. Нашето положение е подобно. Като лъчи съзнание ние принадлежим не на материалния свят, а на света на съзнанието. Връзката ни с дома е там: при слънцето – духовното слънце. Ведите ни съветват да размислим: „Макар да сте били захвърлени в ямата на тази земя, въпреки всичко родната ви почва е съзнателното слънце. Вие сте излъчени оттам, поддържани сте оттам, там е и вашата надежда. Трябва да виждате реалността такава. Тъй

като сте съзнателни, вашият дом е изворът на съзнанието. Дали сте птици или зверове, дали сте в планината, на сушата или във водата – където и да се намирате, каквато и позиция да заемате, вашият източник е съзнанието, съществуването. Източникът ви е съзнанието, точно както източникът на лъчите светлина е слънцето.”

Ведите ни казват: „Ти не си дете на тази пръст. Може и да си затворник тук, но това не е домът ти; това са чужди земи. Всичките ти надежди и перспективи могат да бъдат осъществени в онази по-висша земя, защото природата ти е от такъв порядък. Храната ти, всичко, с което преживяваш, трябва да бъде направено от онази по-висша субстанция. Онова, което намиращ в този материален свят, всичкото е отрова за теб.”

И все пак, макар онова, което спада към съзнанието да е непосредствената, най-близка реализация на нашата природа, ако трябва да навлезем по-надълбоко в съзнателния свят, ще открием нещо още по-съществено. Ако прекосим отвъд виждането за светлината-съзнание, ще открием истинската необходимост на своето съществуване: щастието – екстаза – божествената любов. След като се усетим в царството на съзнанието, трябва да се усетим и в царството на божествената любов, на екстаза и красотата. Там трябва да търсим късмета си, а не в този материален свят. Екстазът е над светлината; неземната сладост надхвърля съзнанието. Красотата и пленителността са отгатък простото осъзнаване и разбиране. Чувството не е пълно само по себе си. То трябва да е чувство към нещо. Затова най-пълната концепция за съвършеното нещо е такова, което е изпълнено с красота или екстаз. Съществуването или съзнанието сами по себе си не биха могли да са най-висшето съвършенство. Екстазът е най-съвършеното нещо. Екстазът, божествената любов и красотата предполагат наличието на съзнание и съществуване.

Духовната реалност е съставена от три субстанции: сат, съществуване, чит, съзнание и ананда, екстаз. А от тези три ананда, или екстазът, е окончателното разбиране за духовна същина. Екстазът може да съществува сам по себе си. Нито съществуването, нито съзнанието са пълни сами по себе си. Съзнанието самичко копнее за екстаз. А съществуване без съзнание е безсмислено съществуване. Но когато съществуването е надарено със съзнание, то може да търси своето добруване: екстаза. Екстазът е независима и конкретна същност. И съществуването, и съзнанието са подчинени на екстаза.

А онзи, който осъзнае екстаза на Кришна съзнанието се освобождава от този смъртен свят. Когато го осъзнае, той вече няма нужда да се бои от нищо. Няма нужда да се опасява от нищо страшно, което може да се случи тук, в този материален свят, където всичко е заплашено от небитието. Тук, в този материален свят, ние не само не намираме удовлетворение, но дори самото ни съществуване е заложено. Всеки миг можем да бъдем погълнати от небитието.

Гмурнете се дълбоко в реалността

Но за да достигнем до равнината на екстаза, ще трябва дълбоко да се гмурнем в реалността. Не бива да бъдем удовлетворени от формалното, от повърхностното. Ако насочим вниманието си към външната форма на нещата, пренебрегвайки вътрешната им същина, ще открием, че гледаме в погрешна посока. Когато Махапрабху съзерцавал муртито на Джаганнатхадева, привидно изглежда, че погледът Му бил съсредоточен върху същото онова, което и ние виждаме, когато гледаме муртито. За нашата визия, обаче, муртито на Джаганнатх е просто кукла, направена от дърво. Но когато Шри Чайтаня Махапрабху съсредоточавал погледа Си натам, Той проливал радостни сълзи в неспирен поток. С какво е свързано Неговото виждане за реалността? Онова, което ние виждаме като дървена кукла, Той е съзерцавал по напълно различен начин. И просто като го гледал, неспирен поток от

сълзи се леел от очите Му. Къде е Неговата връзка с реалността? Той гледа нещата от обратната страна, откъм субективния свят.

И така, как трябва да се обръщаме към муртито? Когато гледаме към муртито, какво трябва да бъде отношението ни? Формата на муртито не е нещо земно, затова трябва да се научим на правилния начин, по който да Го гледаме. И нещо повече, трябва да се опитваме да виждаме тази форма от обратната гледна точка. Докато ние се опитваме да видим муртито, Той ни гледа. Той е дошъл тук долу за да помогне на пропадналите души в този материален свят и е дошъл по такъв начин, че да ни изкачи горе в Своего царство.

Рамануджа е класифицирал израза на Върховната Същност в пет форми: пара, вйуха, вайбхава, антарйами и арчана. Пара е централната концепция за Най-висшата Същност; вйуха е разширението Му в различни функции и тела; вайбхава е Неговото появяване на този земен план в аватари като Матсйа, Курма и Вараха; антарйами е присъствието Му във всяко сърце и във всяка душа; и арчана е Неговото проявление в равнината на физическото ни възприятие като мурти. Във формата Му на мурти аз мога да Го докосна, мога да Го виждам, мога да Му служа. Той е дошъл в конкретен облик за да подпомогне разбирането ни.

Шри Чайтанйа Махапрабху гледал муртито и очите Му били пълни със сълзи. Не е така, че очите Му са били съсредоточени върху специфичните характеристики на дървото докато съзерцавал Бог Джаганнатха, но Той е бил свързан на извънредно по-висше ниво с Кришна съзнанието. Мислите Му са били дълбоко в Кришна съзнанието. Шри Чайтанйа Махапрабху си мислел: „Господ Джаганнатх е дошъл тук и урежда така нещата, че да избави милиони паднали души и особено като раздава собствения Си прасадам на всички. Той великодушно присъства тук за да донесе облекчение в този свят.”

А Кришна съзнанието е работата, донасяща най-голямо облекчение. Нашият гурумахараджа често казваше, че има глад за кришна катха. И в настоящия момент има глад. Но нима светът страда от липса на храна? Не. Светът страда от липса на Кришна съзнание, на разговори за Кришна, на киртани за Кришна. Затова трябва да се опитаме да отворим офис за раздаване на храна, за да можем да раздаваме храната на Кришна съзнание на всички души. Махапрабху казва: „Когато и да срещнете, говорете му за Кришна (йаре декха, таре каха ‘кришна’-упадеша)” Дайте им храната на Кришна съзнанието, кришна катха. Светът е пълен с гладуващи хора. Ние трябва да раздадем храната, да дарим живота и дъха на Кришна съзнанието на когото срещнем, разговаряйки за Кришна.

Такова беше усещането на Шрила Бхактисиддханта Сарасвати, а Бхактиведанта Свами Махараджа го отнесе на Запад. Шрила Бхактисиддханта често казваше: „Не признавам никакво друго разбиране за глад. Единственият глад е този за кришна катха, за кришна смрити, за Кришна съзнание.” С такава сериозност гледаше той на нашата нужда от Кришна съзнание.

Кришна е от жизнена необходимост за нашето съществуване. Единствен Кришна може да ни даде жизненост. И като Шри Чайтанйа Махапрабху, Кришна сам раздава Кришна съзнанието. Затова Васудева Гхош казва: „Шри Гауранга е моят живот и душа, моята единствена жизненост. Ако Гауранга не беше дошъл, как щях да живея? (йади гаура на ха’та табе ки хайта кемане дхаритам де). По Негова милост вкусих такава безценна храна, че без нея животът ми би бил напълно немислим.”

Кришна съзнанието е жизнеността на самата жизненост. Шрила Бхактисиддханата Сарасвати Прабхупада даде най-доброто от себе си за да дари Кришна съзнанието на хората от Индия, а Бхактиведанта Свами Махараджа разпространи тази жизненост по целия свят. По тяхна милост и по милостта на самия Шри Чайтанйа Махапрабху толкова много люде дойдоха в Кришна съзнание. Харидаса Тхакура веднъж казал на Чайтанйа Махапрабху: „От Твоето възпяване на святото име на Кришна, и одушевления, и неодушевления свят са снабдени с храната на съзнанието за Кришна. Каквато и позиция да заемат, животът им е изпълнен. Слушал съм как докато си пътувал из джунглата, мантрувал си и си танцувал, слоновете и

тигрите също са танцували и са възпявали святото име на Кришна. Тогава не би било чудно ако кажа, че камъните и дърветата също постигат върховната си цел – Кришна съзнанието – докато Ти мантруваш. Каква интензивна степен на Кришна съзнание се създава тук от Твоето възпяване!”

Но за да възпяваме святото име на Кришна от нас също се изисква нещо. Аманина манадена киртаняха сада харих. Винаги трябва да прибягваме до киртана, но отношението ни трябва да е каквото Махапрабху препоръчва: Тринад апи суничена тарор апи сахишна аманина манадена. Настроението ни трябва да бъде настроение на смирение и ако си мислим, че ни е сторено зло, въпреки това трябва да сме търпеливи и при никакви обстоятелства не бива да работим за собствената си позиция и престиж; не това трябва да бъде целта ни.

Когато по-нисшето се възправи срещу по-висшето възниква оскърблението. Тази склонност трябва да бъде избягвана. Началното образование също е образование, но то не бива да се съревновава с висшето образование; трябва да сме внимателни в това. В същото време различаването между по-висшето образование и по-нисшето трябва да бъде истинско. Все пак началното образование не бива да бъде считано за висше. Това би било опасно. На бенгалски има една поговорка – алпавидйа бхайамкори – „Малкото знание е опасно”. Трябва да сме внимателни в това, в противен случай отношението ни би било самоубийствено. Въпросът за оскърблението възниква когато основното образование се изправи срещу висшето. Подобен род самоизтъкване е оскърбително.

Бавния и стабилния пчели състезанието. Походът ни към безкрайността е дългосрочно пътуване; това не е пътешествие, което да приключи за няколко часа, за няколко дни или няколко години. И ние трябва да се нагодим в съответствие с това. Не е така, че трябва да тичаме бързо за да напреднем, а после да спрем и да поспим. Пътят, който имаме да извървим е дълъг. Ще успеем единствено ако развием смирение – тринад апи суничена. Не бива да създаваме никакви ситуации, които предизвикват съпротива. Въпреки това, ако все пак някаква съпротива дойде срещу нас, трябва да се опитаме да я понесем. И нека винаги осъзнаваме, че очите на нашия закрилник неспирно са над нас, готови да ни помогнат. Ние не сме сами. Можем уверено да продължим; над нас има някой, който да поправи злото, което е било проявено към нас, така че ние не бива да поемаме инициативата.

Не бива да допускаме никакъв скрит мотив или изкушение да ни придумат да изоставим своето търсене на Кришна. Нека удовлетворението на гуру, Гауранга, Кришна и вайшнавите бъде единствената ни цел. Нека никакъв друг елемент не стъпи на пътя ни. Чистотата на намерението ни трябва винаги да бъде съвестно поддържана. Нека си мислим: „Ще продължа да изпълнявам задълженията си сам. Няма постоянно да търся някой, който да дойде да ми помага. Нека те вършат собствените си задължения. Това си е мой дълг.”

С това настроение трябва да продължаваме. При такъв вид настройка нашата концентрация ще стане по-интензивна, увереността ни в Кришна ще се увеличи, а дългът ни ще бъде чист и ясен. Нека осъзнаем, че пречките и проблемите почти несъмнено ще ни атакуват, но ние трябва да се справяме с тях със смирение и търпение. Животът не е сладкарница.

Святите Нозе на Вишну

Но за да развием такова смирение и търпение трябва да се научим навсякъде да виждаме божията ръка. Затова Ведите ни казват да помним, че погледът на Бога винаги е над нас. Ом тад вишно парамам падам сада пашйанти сурая: Помолени сме да виждаме святите нозе на Нараяна така, както виждаме слънцето в небето. Защо слънцето? Слънцето се описва като прадаршака: наблюдателят, свидетелят. Привидно ние виждаме слънцето, но всъщност слънцето ни помага да виждаме. Святите нозе на Вишну са най-ниската част от Вишну – йоге видхайам йасйа видйате квачит. За нас Неговата най-ниска част е началото на

реализацията. Началото на реализацията е да си мислим, че Бог винаги ни наблюдава. Тъй като слънцето ни помага да виждаме, святите нозе на Вишну са като слънце. И така нека винаги да се опитваме да виждаме всичко чрез лъчите на святите нозе на Вишну. От друга гледна точка Неговите святи нозе са като огромно око, разпростряно в небето. Той вижда всичко. Каквото и да правим, зоркото око на нашия закрилник винаги е над главите ни като слънце. Преди да започнем всяко едно действие трябва да си спомним тази ведическа мантра. Риг Веда е първата Веда, а това е най-важната мантра в Риг Веда. На брамините във ведическите училища се казва, че когато и да изпълняват някакво служене, отнасящо се до религията или варнашрама, те най-напред трябва да си спомнят тази мантра от Риг Веда: „Нозете на Вишну са над теб и те наблюдават като окото на бдителен пазач. Винаги помнейки това, изпълнявай задълженията си.”

Ако винаги си спомняте, че Той вижда всичко, което правите, не можете да вършите нищо нередно. Не бихте се осмелили да направите нищо оскърбително за Бога докато помните, че във всичко търсещото, всезнаещо, око на Бога неспирно ви наблюдава. Това помнене не може да не пречисти сърцето ви, разбирането ви и цялата ви умствена система и да ви помогне да се доближите до божествеността по правилен начин. Не е така, че можете да си правите всичко без Негово знание; не вие сте господрят, който дърпа конците на собствения си живот, че и на света. Не е така, че вие ще упражнявате годподството си, влиянието си над своето обкръжението в един егоистичен опит. Винаги помнете, че едно огромно око е разпростряно над главите ви, виждайки всичко като търсещата светлина на силен х-лъч. Дори онова, което сами не знаете за себе си, Той го знае. Онова, което е скрито дълбоко в най-вътрешното подсъзнателно кътче на сърцето ви, Той може да види и него. Ако помните това като свой подтик в живота, няма как да не бъдете пречистени. Както ракът може да бъде премахнат от тялото с лазерен лъч, цялата болест на материалното съществуване ще изчезне от сърцата ни чрез пречистващото влияние на божествените лъчи светлина от святите нозе на Вишну.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Господарят на кравите

Царят на кравите

„Дано този Бог на кравите бъде доволен от нас. Та кой е Индра, сравнен с Кришна? Кришна е господарят на Индра. И въпреки това Той се е появил като господаря на кравите; Върховната Абсолютна Истина е приела простичка позиция като кравар. Повърностно погледнато, той е прост пастир. Но нека този пастир, който побира в Себе Си силата да контролира цялата вселена, бъде доволен от нас. Копнеем да обожаваме онзи Бог, който е приел простата позиция на цар на кравите.”

*Деве варшати йаджна-вишлаваруша ваджрасма-варшанилаих
Сидат-пала-нашу-стрийатма-шаранам дриштванукампу-утсмайам
Утпатйаика-карена шайламавало лилоччилиндхрам йатха
Бибрад гositхаман махендрам адабхит приян на индро гавам
„Шримад Бхагаватам” (10.26.25)*

Самата същина на Говардхана лила, същността на това забавление е представена в този стих. Млекарите от Вриндавана по обичай извършвали жертвоприношение за да удовлетворят

небесния цар Индра, по чиято заповед се появяват дъжда, облаците и другите фини стихии. Най-важното богатство на пастирите са кравите, а най-важната храна за кравите е тревата. Единствено дъждът може да произведе трева, затова пастирите обичайно извършвали жертвоприношение за да удовлетворят фината сила, която се предполагало че командва естествените неща като дъжда.

Като бъде удовлетворен Индра, ще завали благотворен дъжд и и ще има достатъчно трева. Тогава кравите ще пасат с лекота и ще произвеждат обилно мляко. Гопа, краварите и техните семейства, обичайно приготвяли различни млечни произведения, продавали ги на пазара и по такъв начин изкарвали прехраната си.

Когато пасището на едно място се изчерпвало, те се премествали от една гора в друга. Единствено с целта да намерят трева за кравите, бащата на Кришна Нанда Махараджа и пастирите скитали от едно място на друго. Затова те живеели понякога във Вриндавана, понякога в Нандаграма, а понякога в Гокула.

Веднъж Кришна искал да изтъкне Себе Си и изменил жертвоприношението към Индра. Той искал да създаде собственото си царство, Вриндавана, в цялата му девствена слава.

Макар да бил само момче, Той бил момче с необикновени възможности. Бил едва седем годишен. Но в „Падма Пурана“ се казва, че развитието или израстването на специалните личности е едно и половина пъти към онова на обикновените хора. Макар Кришна да бил едва на седем години според обичайните пресмятания, всъщност Той бил на единадесет.

Кришна рекъл: „Защо да извършваме това жертвоприношение към Индра? Нас ни интересува пряко хълма Говардхана, а не Индра.“ Той обявил идеята Си на гопалите и по някакъв начин, с желание или неохотно, те склонили да последват съвета на Кришна. Нанда Махараджа бил повлиян от обичта си към своя син, и тъй като бил цар, той им казал: „Този път ще обожаваме хълма Говардхана, а не Индра.“

Индра оскърбен

И така гопалите, млекарите от Вриндавана, последвали съвета на Кришна – някой охотно, някои неохотно – и започнали жертвоприношението към хълма Говардхана. Тази новина достигнала до Индра, който си помислил: „Там живее момче със специална мощ. Сега Той е завзел властта във Вриндавана и е спрял древната жертва към мен. От дълго време за гопалите бе традиция да извършват жертвоприношения за да ме омилостивят, а сега едно момченце е причина тази жертва да бъде прекратена!“ Той бил вбесен. Индра заповядал на облаците, на вятъра и мълниците да атакуват жителите на Вриндавана.

Според ведическото разбиране всички стихии са персонифицирани. В древни времена арийците и раджаришите, извисените човешки същества и великите светци, са виждали всичко като личност. Гледали са на всичко по персонален начин. Мислели са за растенията, дърветата и всичко в обкръжаващата среда като за личности. Разбирането им е било, че всичко това са личности, които според своята карма се скитат в различни форми на живот. Веднъж един професор по биология ме попита какви са алтернативите на Дарвиновата еволюция. Загатнах, че еволюцията от съзнанието към материята може да бъде разбрана на базата на теорията на Баркли. За каквото и да си мислим, то наистина е част от съзнанието ни. А съзнание означава личност. Всичко, което можем да осъзнаем, е личност. Можем да си мислим, че вятърът е неодушевен обект, но във ведическата линия той е бил смятан за личност. Мълнията, вятърът, облаците и дъжда всичките са личности. Онова, което ние смятаме за елементарна материя, груба или фина, е била считана от древните зрящи истината за личност.

Индра заповядал на вятъра, на облаците и дъжда да идат и опустошат целият район на Гокула Вриндавана. „Жителите на Вриндавана ме оскърбиха!“ казал той. „Те ме отхвърлиха,

престанаха да ме обожават, а вместо това обожават този хълм, Говардхана. Не мога да понеса такава обида! Идете и ги унищожете.” По заповед на разгневения Индра, господарят на всички фини стихии, започнал да вали проливен дъжд. Гръмотевици, градушка и порой едновременно атакували цялата Враджа Мандала.

Като последица от това всички жители на Вриндавана попаднали в страшна беда. Мъка, болка и тъга поразили животните и пазачите им, гопалите. И така, безпомощните – жените, децата и животните на Вриндавана – нямали друга алтернатива, освен да потърсят убежище при Кришна. Всички те се дошли при Кришна за спасение, плачейки: „О Кришна! Какво да правим сега? Ти ни накара да спрем жертвоприношението, предназначено за Индра и сега отмъстителният Индра ни измъчва по този жесток начин. Как ще живеем? Моля те, спаси ни!” Те всички дошли за закрила при Кришна. Виждайки това, Кришна изпитал голяма жалост към тях. Изпълнен с милост към тях, той лекичко се усмихнал, мислейки си: „Те всички дойдоха при Мен за спасение.”

И тогава само с едната Си ръка Кришна повдигнал хълма Говардхана. За него това било лесна работа; само с една ръка той изтръгнал хълма и го вдигнал както дете вдига топчица. И държейки високо огромната планина, Кришна приютил всички, които живеели в Гокула. Мъжете, жените и децата на Вриндавана довели кравите, донесли всичките си земни притежания и се скрили под хълма Говардхана.

На цялата общност от пастири било дадено убежище под хълма. По този начин, повдигайки Говардхана, Кришна дал закрила на жителите на Вриндавана и сломил гордостта на богът на небесата, самия Индра.

И така, в този стих Нанда Махараджа се моли: „Дано този бог на кравите е доволен от нас. Та кой е Индра, сравнен с Кришна? Кришна е господарят на Индра. И въпреки това Той се е появил като господаря на кравите; Върховната Абсолютна Истина е приела простичка позиция като кравар. Повърностно погледнато, той е прост пастир. Но нека този пастир, който побира в Себе Си силата да контролира цялата вселена, бъде доволен от нас. Копнеем да обожаваме онзи Бог, който е приел простата позиция на цар на кравите.”

От този стих на „Шримад Бхагаватам” можем да разберем позицията на забавлението на Бога в Говардхана. Там се описва също и че когато враджавасите Го обожавали и се захванали с жертвоприношения за Негово удовлетворение, те видели хълма Говардхана като Върховната Личност, протегнала ръце, приемаща предложените Му дарове, хранейки Се с тях.

В този момент Кришна отбелязал: „Виждате ли! Вие си мислехте, че хълмът Говардхана е просто купчина камъни. Не, Той е жив, Той е Върховният Бог!” Тогава Кришна разкрил самия Себе Си като хълма Говардхана и показал как той е Неговият разширен Аз. Според авторитетите в нашата линия, Радха-кунда е разширеното себе на Шримати Радхарани, а хълмът Говардхана е разширеното себе на Кришна. Затова ние обожаваме камък от хълма Говардхана, част от Гиридхари, като самия Кришна. От това можем да разберем каква част от безкрайното е безкрайното. И все пак нашето обикновено виждане е толкова немощно, че макар Говардхана-шила да е част от безкрайното, за нашите материални очи това е просто парче камък.

Това забавление показва, че нещо може да ни изглежда обикновен камък, но неговите възможности са безкрайни. В общ смисъл теорията на Айнщайн за относителността заявява, че каквото и да виждаме е това нещо плюс нещо повече. По своя научен начин той обяснява, че реалността на нещата включва техните възможности, техните перспективи – реалността не е в застой.

Реалността не се ограничава до това, което се вижда или възприема със сетивата ни. Нашето виждане или преценка за нещата може да е ограничена, но незнайно за нас, перспективата им може да е безгранична. Всичко има безгранична перспектива. Ние дори не знаем каква безкрайна възможност може да има една песъчинка. Не знаем каква вероятност може да

съществува в листото на едно растение. То може да изглежда обикновено, но да съдържа безценни лечебни свойства.

Бог, Прекрасният

И частичка от безкрайността е също безкрайност. Говардхана-шила представя Кришна като господарят и пазителят на кравите. Вътре в Говардхана е онова благо и меко разбиране за прекрасния Бог. Ние се молим за Неговата милост, за Неговото обич и за благосклонният Му поглед към нас.

Това би могло да ни спаси от негативните влияния на материалистичното обкръжение. Когато се опитаме да поставим точка на материалния си начин на живот и да се насочим към Бог, към Кришна съзнанието, пренебрегвайки наложените ни задължения, толкова много трудности могат да дойдат да ни притесняват и да ни спъват с капаните си в пътуването ни към върховната истина. Но ако се придържаме към повелята на Кришна, Той ще ни защити. Кришна потвърждава това в „Бхагавад Гита“:

*Сарва-дхарман паритйаджа
Мам екам шаранам враджа
Ахам твам сарва-папехйо
Мокшайишйами ма шучах*

Той казва: „Изостави всички други концепции за дълг и просто Ми се отдай. Не се страхувай. Аз ще те закрилям и ще те освободя от всички греховни последици, които биха могли да възникнат от пренебрегването на обичайните ти задължения.”

Различни материални склонности и умствени импулси могат да ни атакуват – дори самият Индра, небесният цар и господар на всички обичайни дейности може да ни напада – но ако сме осъзнати за целта си, ако с внимание сме прочели заръката на Кришна, Той ще ни защити в сянката на лотосовите Си нозе. Той ще ни даде подслон под сянката на хълма Говардхана, където никакъв Индра няма да може да докосне главите ни. И с пълна вяра, че Кришна ще ни даде закрила, трябва да се опитаме да приемем убежище у хълма Говардхана, молейки се: „О Кришна, защити ме от всички трудности, които могат да ме атакуват заради това, че съм изоставил обичайните си задължения.”

Макар много аномалии да се опитват да ни уловят, Кришна ще ни закриля. И в Своето проявление като хълма Говардхана, този чуден господар на кравите ще ни спаси от всички видове трудности. Как е възможно това? Бог прави чудеса. Пътищата Му са незначителни и невъобразими.

ГЛАВА ПЕТА

Илюзията на Брахма

„Кришна е безкраен; Той е чудното чудо на чудесата. Колкото повече Го търсим, толкова не можем да видим края на Неговите чудеса. Дори Бог Брахма, творецът на тази вселена и изначален гуру на нашата сампрадаја е бил смаян от чудесата на Кришна.”

Бог Брахма

„Отдавам молитвите си на Теб, о достохвални Боже, който си дете на пастирят Нанда. Цветът Ти е тъмно-син като гръмотевичен облак и Си обвит в жълта одежда, сияйна като мълния. Пленителното Ти лице е окрасено с гунджа-мала, а косите Ти са закичени с пауново перо. Изглеждаш прекрасен с гирлянда Си от горски цветя и тази красота се подсилва от късчето храна, която държиш в лявата Си ръка. Носиш биволски рог и тояга за подкарване на добитъка под лявата Си мишница. Държиш флейта и други символи, а стъпалата Ти са нежни като лотоси.”

Върховният Бог Шри Кришна, съвършената причина за цялата хармония е толкова прекрасен, че просто като се доближаваме до Него, ще бъдем заплени от делата Му. Той е познат като Урукрама защото крачките Му са чудни, немислими, незнани и непознаваеми. Край нямат чудесата Му. Ашчарйават пашйати кашчид енам ашчарйават вадати татхайва чанйах: С всяка стъпка към Него, човек чувства чудото. Няма край това чувство. Кришна е безкраен; той е чудното чудо на чудесата. Колкото повече Го търсим, толкова не можем да видим края на Неговите чудеса.

Дори Бог Брахма, творецът на тази вселена и изначален гуру на нашата сампрадаја е бил смяян от чудесата на Кришна. Веднъж когато Кришна живеел в Дварака Той чул, че Бог Брахма, създателят на вселената, идва да Го види. Кришна запитал неговия пратеник: „Кой Брахма?” Когато пратеникът предал въпроса на Брахма, той си помислил: „Нима има и други Брахма? Как е възможно?” Той рекъл на пратеника: „Просто кажи на Кришна, че аз съм бащата на четиримата Кумари; Брахма с четирите глави.” Пратеникът занесъл тази новина на Кришна.

„Да, покани го” казал Кришна, познавайки темперамента на Брахма. Брахма влязъл, но с удивление видял безброй много Брахми, които се били събрали там от всички вселени в творението. Имало сто-глави, хилядо-глави, милионо-глави Брахми – всички били там. Тъй като цялото творение е построено върху хипнотизма на Кришна, четириглавият Брахма виждал Кришна и всички онези останали Брахми, но другите Брахми не се виждали един-друг. Всеки от тях виждал единствено Кришна. Всеки от тях си мислел: „Кришна е дошъл в моята вселена и ме е повикал по някаква работа.” Но Брахма от тази вселена виждал всичко, защото бил попитал : „Кой Брахма? Какво значи „Кой Брахма?” Нима съществат други Брахми? Чудно ми е...” Така Бог Брахма, създателят на вселената бил озадачен от чудните дела на Кришна.

По-рано, във Вриндавана, Брахма също имал известни съмнения относно позицията на Бога. Той си мислел: „Какво е това пастирче? Делата Му са много съмнителни. Той действа по такъв начин, като че не Го е грижа за никого. Намира се в моята брахманда, моята вселена, но не желае и да знае за мен. Що за отношение? За какъв се мисли? Да не е Нарайана! Единствен Нарайана е над мен. Аз съм леко объркан от делата и маниерите Му. Но това момче не е Нарайана. Невъзможно е да съществува нещо над Нарайана. Тогава кой е Той?” За да изпита Кришна, Брахма отвлякъл пастирчетата и теленцата, които Го придружавали и ги скрил в една пещера. След година се върнал да види как тече животът във Вриндавана и как се справя Кришна без теленцата и пастирчетата. И открил, че всичко си е както преди. Богът, заобиколен от своите другарчета, носел флейтата Си под мишница и държал късче храна в ръка. Брахма видял, че всичко си тече както си е било.

Най-сетне, объркан, той паднал в лотосовите нозе на Кришна и се помолил: „Мой Господи, аз не можах да Те позная. Ти си дошъл да изиграеш такава проста и обикновена роля на пастирче. Как би могъл някой да повярва, че заемаш позиция, по-велика от тази дори на Нарайана? Моля Те, прости ми всичко, което съм сторил.”

На много места в „Шримад Бхагаватам” срещаме Бог Брахма, творецът на вселената, да бъде изпитван от Кришна. И все пак, Брахма е нашият гурудева. Той е изначалният гуру в нашата линия. Това, че той може да бъде смян е толкова объркващо и трудно-разбираемо, че Мадхвачарйа елиминира тази част от „Шримад Бхагаватам”. Той не може да приеме онези

две глави от „Шримад Бхагаватам”, в които Брахма се намира в илюзия, имайки неразбиране относно Кришна. Но Шри Чайтанья Махапрабху приема всичко едно към едно.

Това е много чудно нещо. Как може изначалният гуру на нашата сампрадаја за бъде объркан относно Кришна? Това е ачинтйа, невъобразимо. Въпреки това всичко е понятно чрез философията ачинтйа-бхедабхеда-таттва, „невъобразимата еднаквост и различие”. Как можем да приемем това, че нашият изначален гуру е бил заблуден – и то не само веднъж, а два пъти? Това е лила, божествена игра. Пример за ачинтйа-бхедабхеда-таттва намираме в начина, по който Кришна се отнася с преданите Си. Кришна сам по Себе Си е независим от нищо. Все пак понякога Той Се показва напълно подчинен на слугите Си и е принуден да прави каквото и да поискат от Него. И след това пък понякога Той напълно ги пренебрегва. Такива са спонтанните забавления на Сладкия Абсолют. Понякога Той показва пълно подчинение на Шримати Радхарани, а друг път Я пренебрегва. Такава е самата природа на Кришна лила.

Извиващите се игри

Рупа Госвами дава един стих от своята „Уджвала Ниламани” като основата за правилното разбиране на кришна-лила. Когато мислим за забавленията на абсолюта, ние, ограничените, трябва да носим тази ризница: ахер ива гатих премнах свабхава-кутила бхавет. Трябва да разберем, че забавленията на Кришна са по естествен начин извиващи се, като движенията на змия. Змията не може да върви в права линия; тя се движи зиг-загообразно. Вълните, които потичат от абсолюта се движат по същия начин. Тази характеристика на кришна-лила винаги стои над всичко друго. Кришна никога не може да бъде под никакъв закон. С това първостепенно съображение трябва да започнем да изучаваме абсолюта. Нека винаги имаме наум, че Той е абсолютен, а ние сме незначително малки. Той е адхокшаджа, трансцендентален, отвъд света на опитността ни.

Веднъж запитах нашия Прабхупада: „Защо има разлика между Рупа и Санатана в техните концепции за финалната част от кришна-лила? Санатана приключва своето резюме на забавленията на Кришна в книгата си „Кришна-лила-става” в Матхура, а Рупа прави още една стъпка към Дварака в своята „Лалита-мадхава”? Той е написал две пиеси, засягащи кришна-лила: една за Дварака и една за Вриндавана. „Видагдха-мадхава” се развива във Вриндавана, а „Лалита-мадхава” се развива в Дварака. Но Санатана Госвами иска да приключи забавленията на Кришна в Матхура.

Според Санатана Госвами, след дълга раздяла между Кришна и Неговото семейство и приятели, като колело забавленията се завъртат отново от Матхура във Вриндавана. След като Кришна заминава за Матхура, жителите на Вриндавана, смазани от раздялата, започват да си мислят: „Кришна си замина толкова отдавна. Нанда и Яшода изгубиха детето си!” Раздялата става все по-интензивна и се разгръща все повече, докато те не започнат да мислят: „О, Нанда и Яшода си нямат дете!” След това си мислят: „Те трябва да имат дете!” и започват да се молят за появяването на Кришна. И тогава Кришна се появява като син на Нанда и Яшода. Цикълът е завършен и всички са щастливи, мислейки си: „О, да, Яшода си има детенце.” И така забавленията на Кришна отново започват да се случват във Вриндавана и се преместват в Матхура, където Той убива Камса.

В своята „Кришна-лила-става”, сборникът си на кришна-лила, Санатана Госвами не отвежда Кришна в Дварака от Матхура Мандала. Но в пиесата си „Лалита-мадхава” Рупа Госвами посочва паралелите между кришна-лила във Вриндавана и кришна-лила в Дварака. И тъй, в своята „Лалита-мадхава” Рупа Госвами прави паралел между Лалита като Джамбавати, Радхарани като Сатйабхама и Чандравали като Рукмини. По такъв начин той показва трансформацията на Вриндавана в Дварака.

Отвъд опитността

Аз запитах Шрила Бхактисидханта Сарасвати Прабхупада за тази разлика между Рупа и Санатана. Той просто каза: „Това е адхокшаджа, отвъд нашето разбиране. Затова кришна-лила е „неразбираема“ (ачинтйа). Не всичко е длъжно да се побере в дланта ни. Върховният Бог притежава „всички права запазени“. Това трябва да се разбере ако въобще искаме да влезем във връзка с онази равнина на реалността.

Затова „Шримад Бхагаватам“ казва: гйане прайашам удапасйа наманта ева: дефект е да се иска да се разбере всичко за божествеността. Знанието може и да е качество тук в този свят, но във връзка с трансценденталната истина от най-висш порядък, склонността да се иска да се знае всичко е непригодност.

Ние искаме да знаем стойността на всичко. Искане да имаме ключа за всичко в свое притежание. Но в действителност това е резе по пътя на развитието. Ако се самоизтъкваме по такъв начин, по-скоро ще изгубим онова доверие, което може би сме имали в божествеността и в това да ни бъде подаден ключът ще има забавяне. Ако слугата, след като бъде нает в господарската къща, твърде много настоява да му дадат ключовете от дома, господарят ще го заподозре. Затова да се иска да се знае всичко е един вид болест, враг на развитието ни.

Това, разбира се, е трудно да се приеме. Въпреки всичко, то е истина. Отдаването е всичко. Какво развитие на знание намираме у гопите – най-извисените преданоотдадени на Кришна? Доколко запознати са били те с писанията? Ни най-малко.

Онова, което ние разбираме като „стандартна чистота“, онова, което си мислим, че е знание – всички тези неща са непригодни да доставят наслада на абсолюта. Пример за това как нашите криворазбрани стандарти за „чистота“ и „непорочност“ са непригодни може да се види от следната история.

Тайнственият лекар

За да докаже възвишената позиция на Радхарани, един ден Кришна като че внезапно се разболял. Докато лежал болен, Той се появил в друг облик, като тайнствен лекар, и рекъл: „О, Яшода, чух че момчето ти е хванало някаква болест. Така ли е?“

„Да, да, но кой сте Вие?“

„Аз съм лекар – тайнствен лекар. Бих искал да прегледам сина ви. От какво е болен?“

„Той загуби съзнание; може би има главоболие.“

Тогава Кришна, предрешен като лекар, казал на Яшода. „Това е много сериозна болест. Бих искал да Го излекувам. Но мога да направя това единствено ако ми бъде донесена вода в спукана кана. Трябва да ми бъде донесена вода от Ямуна в кана, която има много дупки. Единствено непорочна жена може да направи това. Чиста девойка трябва да донесе вода в пробита кана. С нейна помощ ще дам лекарство на това момче и то незабавно ще дойде на себе си.“

Тогава Яшода започнала лудо да претърсва Вриндавана за да намери непорочна девойка. Джатила и Кутила били свекървата и зълвата на Радхарани. Понеже те навсякъде разтръбявали, че има съмнение относно непорочността на останалите девойки сред гопите, самите те обикновено били считани за благочестиви. Затова Яшода замолила най-напред Джатила: „Вземи тая спукана кана и донеси малко вода от Ямуна.“

„Как така? Да се донесе вода в спукана кана е невъзможно!“

„Не е. Докторът каза, че ако жената е наистина непорочна, тя ще може да донесе вода в пробитата кана.”

Джатила не можела да отклони безумната молба на Яшода. Молбата ѝ била толкова интензивна, че тя трябвало да отиде. Но не могла да донесе вода от Ямуна, защото в каната имало много дупки. Тогава помолили Кутила да донесе вода в тази кана, но тя не посмяла да опита, виждайки проваления опит на майка си. Яшода, обаче, толкова силно настоявала, че в крайна сметка тя не могла да избегне изпълнението на задачата. Яшода не можела да изтърпи синът ѝ и секунда да бъде в такова положение. Затова молбата ѝ била толкова настоятелна, че Кутила се наложило да отиде. Но и тя не могла да донесе, защото в каната имало толкова много дупки, че водата просто изтекла.

Те смаяни си мислели: „Какво да правим? Нима сред всички момичета във Враджа не може да се намери и една непорочна? Та това е ужасно!” Тогава Кришна в дрехите на лекар, посочил Радхарани с думите: „Струва ми се, че тя е чиста девойка. Помолете нея да донесе вода.”

И по молба на Яшода Радхарани не могла да отклони задачата. Наложило се да иде за вода, но Тя си мислела за Кришна: „Ако ми дойдеш на помощ, единствено тогава бих могла. Иначе това е невъзможно” молила се Тя. Когато Радхарани потопила пробитата кана във водата, Кришна я докоснал изпод водата. Радхарани със съмнение извадила каната и смаяна рекла: „Водата е вътре!” С Нея били някои от най-близките ѝ приятелки, сахките, и всички те с почуда видели как Тя извадила вода от Ямуна. Дупките си ги имало, но въпреки това водата си стояла вътре. И тъй, Тя занесла водата на Яшода за изумление на всички. Тази вода заедно с някакво фиктивно лекарство била дадена на младия Кришна и Той дошъл на Себе Си. Това било тактика от страна на Кришна за да покаже позицията на Радхарани, да покаже какво означава непорочност. Какво е непорочност? Обичайната „непорочност” не е наистина непорочност. Истинската чистота, истинската непорочност са далеч отвъд всякакви съображения за непорочност. И това е невъобразимо, надхвърлящо нашите познание и разсъдък, точно както пробитата кана може да задържи водата. Това е чудо.

Но Бог прави чудеса. Неговите пътеки са изпълнени с чудеса. Трябва да бъдем готови за тях. Трябва да сме готови цялото ни знание за този свят, цялата ни опитност да се окажат неверни. Затова е казано, гйане прайашам удапасйа наманта ева: очистете се от отминалите си опитности, от онова, което сте извлекли от света на сетивата, емпиричното познание (пратйакша-гйана). Склонността ви винаги ще бъде да се опитвате да налагате своите методи върху трансценденталния свят по силата на светското познание. Но този стих казва: „Вие, пропаднали люде, вашият капитал е опитността в този свят на сетивата. А онова, което ще откриете там е нещо ново, затова обърнете се към онзи нов свят с открит ум; разберете, че всичко е възможно в безкраността. Всичките ви очаквания, всичките ви отминали опитности нямат стойност. Защо не се откажете от опитите си да избягвате този въпрос?”

Трансценденталният свят е нещо доста ново за нас. Много трудно е да се отървем от предубежденията за така наречената тук „истина”. Но все пак нужно е да приемем, че всичко е възможно за Бога. Той е господарят на невъзможностите. „Възможно” и „невъзможно” са думи, които ги има единствено в нашите речници и Наполеон дори е искал да премахне думата „невъзможно”. Той е казал: „Невъзможно” е дума от речника на глупака.”

Как бихме могли да разберем това, че изначалният гуру на нашата сампрадаја е бил объркан? Това е „невъзможно”. Трябва да престанем с нашето „знание” (гйане прайашам удапасйа наманта ева). Можем да го приемем така, като че Кришна си играе на криеница с Брахма, нашия гурудева. Това е като една игра на криеница. Понякога Кришна побеждава другите, а понякога е победен.

Кришна Баларама

Когато Кришна и Баларама си играят с приятелите си в джунглата, Те обикновено се разделят на две групи. Кришна е в едната група, а Баларама в другата. Кришна бива считан за по-слаб от Баларама. Баларам е най-силната личност там, а следващият по сила е Шридхама, така че Шридхама обикновено играел на страната на Кришна.

Когато и да се окажел победен, Баларама се вбесявал. Кришна дипломатически помагал на собствения Си отбор и когато Баларам виждал, че неговата група е нелоялна поради номерата на Кришна, той се обръщал към по-малкия си брат и казвал: „Ще ти кажа аз на Тебе!“ Но Кришна отвърщал: „Нищо не можеш да ми сториш! Майка Яшода ме е поверила на грижите ти. Не можеш да ме биеш!“

Един ден Баларама шляпнал Кришна, но Кришна отишъл при Яшода и го наклеветил. Баларам много се притеснил и казал: „Само веднъж съм Те ударил, а ти се оплакваш на майка Си, че не Те обичам? Кришна, как можа!“ Накрая Кришна се объркал и признал поражението Си. И така, кришна-лила се движи по извиващ се начин (ахер ива гатих премнах...)

Фундаменталната точка, основата на нашето разбиране за кришна лила е дадена от Рупа Госвами в този стих. Той казва: „Не бързайте да намирате навсякъде причини в забавленията на божествеността. Те по естетсвен начин са извиващи се. В кришна-лила ще видим, че макар никоя група да не е с недостатъци, все пак едните ще намерят кусур на другите и ще подхванат кавга. Там не може да бъде открит недостатък. Въпреки това, заради нуждите на лила се намират мними дефекти и започват спорове. Това е значението на лила, забавленията: това което намираме тук по необходимост, там тече автоматично. Не можем да се опитваме да прилагаме разума си или нашият стандарт на измерване към движенията на безграничното. Каквато и благодат да сме спечелили от свързването си с този поток на лила ще бъде изгубена ако се опитваме да я премерим; това би била единствената последица от анализа ни. Затова трябва да опитваме да получим вкус за лилата в настроение на смирение. Понякога разумът, логиката и анализът са необходими, но единствено за да се проповядва най-общо на хората с нисше разбиране. Единствено за целите на проповядването на люде, пристрастени към разума се налага да приемем помощ от разума. Но когато предаността стане автоматична, анурага, тогава и разума, и писанията се закопават под земята. Там няма място за аргументи от писанията. До известна степен разумът е необходим за развитието ни до вайдхи-бхакти, елементарните степени на предаността. Но над тях от него полза няма. Анурага-бхаджана е автоматична; такава е природата на лила: ахер ива гатих премна. Там всичко се движи по Неговата сладка воля. Сладка воля означава, че няма установена програма. Всичко става по такъв начин, че не можем да кажем: „Ще мине оттук.“

Когато махараджата на Мусор минавал из града, той не казвал на шофьора си откъде да мине, защото ако имало установена програма, животът му би могъл да се окаже в опасност. Затова когато стигали до някое кръстовище, той докосвал с бастуна си едно от рамената на шофьора. Ако на кръстовището махараджата пожелал да завият надясно, докосвал шофьора по дясното рамо. По този начин той никога не разкривал откъде ще мине, едва в последния момент показвал с мълчалив жест на шофьора да завие на определено място.

Така и божествените движения на Кришна са запазени за сладката Му воля: „Всички права запазени.“ Ние се опитваме да намерим някакъв закон над Неговата сладка воля, но това е несъстоятелно. То противоречи на самото себе си. От една страна казваме, че Кришна действа според собствената Си сладка воля, но от друга страна се опитваме да намерим нещо, което да управлява волята Му. Това е противоречие. Лила действа според сладката воля. Щом казваме, че това е лила, не можем да ѝ придаваме никаква форма. Можем да кажем, че е била показана на определено място по определен начин. Но не можем да сме сигурни дали днес ще мине по същия път.

Затова и намираме разлики в обясненията, дадени за различните лила в различните епохи. Джива Госвами обяснява, че причината за различните описания на забавленията на Бога в

Пураниите е поради това, че в едно време тази лила е била изиграна по един начин, а в друго време е играна по друг начин. Така че намираме разлики дори в обясненията на едно и също забавление.

Учените могат да ни предизвикат: „Защо на някои места в Падма Пурана лилата е спомената по един начин, а Бхагавата Пурана разкрива описанието по друг начин? Защо Харивамша се различава от Махабхарата?“ Ние отвърщаме, че в различните калпи, или епохи, забавленията се играят по различни начини. Една определена лила на Бога може да бъде представена по безгранични начини в този свят, защото сам Той е безграничен, независим и абсолютен. Затова изоставяйки зад себеси всички съмнения и подозрения, нека подходим към абсолюта с възможно най-голямо великодушие, свободни от всякакви задръжки. Нека се обърнем към Него в такъв дух и да се опитваме доколкото можем да оставим настрана предразсъдъците, предубежденията и записите от предишните си опитности.

Мъртъв ли е Бог?

Ще се обърнем към Него, помнейки че Той още е жив. Това не е нещо стереотипно. Не бива да очакваме единствено онова, което е било някога преди. Ако очакваме същото нещо, то единствено би ни уверило отново с повторението си, че Той не е нещо живо; че Божествеността е подчинена на историческия закон. Нима трябва да си мислим, че в миналото Той Се е разкрил по определен начин, та затова е обречен да Се показва винаги в този облик? Нима Той не е жив днес? Нима не може да покаже нещо ново?

Всеки миг, всяка секунда Той може да покаже всичко по съвсем нов начин. Затова сърцата ни трябва да се отворят широко когато се обръщаме към най-висшия авторитет в абсолютната равнина на игрите. Това означава, че отдаването трябва да нараства отвъд граници. Отдаването е безгранично, а Неговата игра или лила е също безгранична. С подобен род дълбоко виждане трябва да се опитваме да четем Неговата лила. Затова макар че Брахма, останалите богове, гуру и писателите на многобройните шастри може и да са дали някакви описания на Неговите забавления, ние трябва да разберем, че забавленията на Кришна не са обвързани от техните описания. Кришна не може да бъде държан в клетка.

Именно по тази причина Шри Чайтанйа Махапрабху не се поколебал да приеме описанието на изумлението на Брахма (брахма-вимохана-лила). Брахма е бил смаян в кришна-лила във Вриндавана, а после отново когато отишъл да се срещне с Кришна в Дварака го намираме в същото положение. Границите на сладката воля на безкрайността са такива, че в тях може да се побере всичко и дори Бог Брахма, създателят на вселената, може да бъде обркан от Кришна.

Всички тези забавления са като толкова много фарове, показващи ни по кой път да вървим. Брахма е нашият гуру, но той е бил озадачен от Кришна. И Ведавайаса, вселенският гуру, също е бил мъмрен от Нарада. Нарада е бил подлаган на изпитания много пъти. Всички тези примери ни показват пътя, показват ни посоката. Казано е, шрутибхир вомригйам: истинските книги за разкритата истина единствено посочват пътя. Те казват: „Върви в тази посока. Накъде? Не знаем точно, но можеш да вървиш в тази посока.“ Те само показват посоката. Целите шрути, наставленията, дадени от учените на разкритите писания, дават някаква насока: „Върви натам, в тази посока, и може и да го намериш.“

Кришна казва: Ведаис ча сарваир ахам ева ведйо: „Целите Веди са предназначени за да разкрият Мен, безкрайния.“ Те са написани за да покажат как действа безкрайността. Ако анализирам един атом в дланта си, аз мога да го анализирам отново и отново до безкрай. Той е в ръката ми и въпреки това е безкраен. И тъй, казано беше, че можем да получим максимум благодат чрез отдаване. Кришна казва: „Изостави всичките си предубеждения и ограничения, взети от ограничения свят и бъди открит. Тогава за безкрайността ще бъде по-лесно да

хвърли различни отсенки светлина върху душата ти и върху познавателните ти умения. Тогава и за самият теб ще е по-лесно да почистиш равнината на разбирането си, да почистиш стъклото си, огледалото на своето сърце.”

Свързвайки се с безкрайността вие ще откриете, че центърът е навсякъде, а периферията никъде. Но за да осъзнаете това, трябва да се опитате да живеете във вечността, във Вайкунтха. Кунтха означава „премерване”. Вайкунтха значи „без изкривяване, без предел, без пресмятане”. Това е Вайкунтха.

Когато Кришна отворил устата Си, Яшода с изумление видяла вътре цялото вселенско творение. Тя се слисала: „Какво виждам? Цялата вселена? Безграничното в ограниченото?” В този миг тя почти припаднала, но тогава котката ѝ измяукала силно. И Кришна, като че много се бил уплашил от силния звук, се уловил за майка си от страх. Тогава изведнъж видението на Яшода изчезнало. Тя си помислила: „О, не.... та Той си е моето момче. В Него няма никакво проявление на безкрайността: Той си е моят син!” И тя Го прегърнала. Когато Брахма отвлякъл пастирчетата и теленцата, той си мислел, че е създал някакъв недостиг в лила, но я намерил да си тече както си е била. Дори и частичка от нея не била нарушена. Кришна се бил разширил за да се превърне в момченцата и теленцата. Когато самият Кришна приел облика на всички пастирчета и теленца, тогава майките им почувствали безграничан обич, дотолкова, че не могли да разберат какво става, сякаш били омагьосани, мислейки си: „Колко са хубави тези момчета!” И кравите също били пошурели да покажат обичат си към своите теленца. Тогава Брахма се зачудил: „Да не би тези момченца и теленца които откраднах да са се промъкнали крадешком тук за да са с Него?” Той отново се върнал да провери в пещерата, където ги бил оставил. И видял: „Не, момчетата и телетата са си където ги оставих в планината. Те са си там!” Пак се върнал там, където бил Кришна и видял, че всичко си продължава както си е било. В този миг Брахма се предал и бил убеден. Той изрекъл следната молитва:

*Наумидйа те 'бхравануше тадидамбарайа
Гунджаватамша-парипичхала-санмукхайа
Ванйашрадже кавалаветравшана-вену-
Лакимаширийе мридупаде пашупангаджайа
(Шримад Бхагаватам 10.14.1)*

„Отдавам молитвите си на Теб, о достохвални Боже, който си детето на пастиря Нанда. Цветът Ти е като тъмносин гръмотевичен облак и Си обвит в жълти одежди, сияйни като светкавица. Пленителното Ти лице е окрасено с гунджа-мала, а косите Ти са закичени с пауново перо. Изглеждаш прекрасен с гирлянда си от горски цветя и тази красота се подсилва от късчето храна, което държиш в лявата Си ръка. Носиш биволски рог и пръчка за подкарване на говедата под лявата Си мишница. Държиш флейта и други символи, а нозете Ти са нежни като лотоси.” Това е най-общото значение на този стих. Вътрешният смисъл на стиха обаче е следният: „О обожаеми, поднасям молитвите си на Теб. Кой си Ти? Ти си невидим, недосегаем, непознат и непознаваем. Цветът ти е като на тъмен облак, затова е толкова трудно да бъдеш видян, но можеш да бъдеш видян заради жълтите си одежди.” Жълтото е цветът на Радхарани. Така че единствено с помощта на енергията на Кришна може да се установи кой е Той. Тадит означава мълния. С помощта на мълнията можем да видим тъмния облак нощем. Затова макар Кришна да е непознат и непознаваем, Неговата енергия може да ни Го разкрие. Брахма казва: „Ти си обожаемата същност, сега разбрах. Покланям се пред Теб. Тялото ти прилича на черен облак и това е някакво мистично проявление. Черното обичайно не се вижда. Но Твоята жълта дреха ни помага да видим какъв Си. Тя е подобна на жълтата дреха на Нарайана. Черното Ти тяло и жълтите ти одежди

намекуват, че си персонификация на Нарайана. Ти си непознат и непознаваем сам по Себе Си. Но Твоята жълта дреха – Твоята енергия – Те прави познаваем за нас.

И Ти дойде тук долу на нашето нива като че си един от нас. Облечен си като пастирче, играше си в джунглата с къшей храна в ръка. Това ни заблуждава и не можем да Те познаем. Освен това Ти обожаваш обикновените неща. Дори гирляндът който носиш е нанизан от обикновени горски цветя. Като че имаш вкус към нисшите неща.

И всички тези признаци ни подвеждат. Ти взимаш парче храна в ръка и тичаш след кравите. Това е знак, че си от нисша класа. Людете от висши касти, например брамините и кшатриите, не могат да действат така или да се отнасят по такъв начин с храната си. Инструментът който носиш – бамбукова флейта – също не е кой знае колко изискан. И крачките ти са къси.

Всичко това ни подвежда да имаме за теб нисше разбиране. Ти се криеш, та как бихме могли да Те разберем? Каква вина имаме тогава, че не можем да разпознаем върховенството Ти? Трудно е да се приеме, че Ти, Кришна, си господарят на всичко.

Имаш толкова много простички украшения. Не виждаме нищо величествено, нито изпълнено с великолепието тук във Вриндавана. Привикнали сме да намираме тези неща във Вайкунтха. Но това тук е нещо ново. Ти си дошъл тук за да покажеш игривите си забавления. Тук във Вриндавана се натъкваме на нова концепция. Тя е чудна, простичка и пленителна.

Простичка, а възможно най-привлекателната.

Накичил си се с най-обикновени прости неща, а си толкова необикновено пленителен. Невъзможно е да се разбере, нито опише. Обичайно в този свят позицията на пастирите не е кой знае колко значителна. Те представят нисшата част от обществото. Но тук във Вриндавана такава позиция е толкова прекрасна и очарователна, че за нас Ти си всепривличащ – хипнотизираш ни.

Движенията Ти са много бавни, но уверени. Движенията Ти са такива, като че не те е грижа на нищо друго в този свят. Макар да си в нисша позиция, позата Ти е такава, като че не Те е грижа за нищо в този свят. В Теб намираме най-висшата концепция, облечена по съвсем прост, но и съвсем чуден начин. Когато са свързани с Теб, нещата с посредствена стойност стават пленителни. Макар аз да съм творецът и да съм създал всичко, не успявам да разбера такова творение. Гордея се, че съм сътворил толкова много неща в този свят, но съм поразен, виждайки тази красота тук във Вриндавана. Тук Твоите движения са бавни, но уверени и красиви. Ти като че ли си син на този човек, който се грижи за кравите; това не е някакъв висок статус в обществото или в писанията, но в природата на Твоята личност е че каквото и да правиш, ти го караш да заема най-извисената позиция. Що за чудо е това! Който и да си Ти, суетата ми е разгромена. Приемам подслона на святите Ти нозе – отдавам Ти се. Моля те, помогни ми да разбера кой си Ти наистина!” Така се отдал Брахма. И тъй, Кришна е отвъд разбирането дори на твореца на вселената. Той е безкраен. Той е безкраен не само що се отнася до пространството, но и що се отнася до времето – Той е безкраен във всяко едно отношение. Безграничен. Безграничната Му енергия е представена в съзнанието, в съществуването и най-сетне в делата на любовта.

Абсолютната сладост

Писанията ни дават три концепции за безкрайността: Брахман, Параматма и Бхагаван. Разбирането за Брахман е всеобхватната безкрайност. Всичко, което можем да си представим е вътре в нея. Параматма е по-малка от най-малкото: анор анийан. Каквото и да си представяме за най-мъничко, тя е по-малка дори от него. А Бхагаван, или личностното разбиране за Бога, е два типа: единият е господар на безграничното величие и сила, а другият е абсолютната сладост.

Джива Госвами дава същностното значение на Бхагаван в своята „Бхакти Сандарбха“. Той казва, бхагаван бхаджанийа-сарва-шад-гуна вишиштха. Чрез Бхагаван той описва този аспект на безкрайността: бхаджания, обожаем. Когато влезем в досег с Него, ние искаме да Му се отдадем за Негово удоволствие – такъв тип безкрайност. Съществуват различни типове безкрайност. Най-висшата концепция за безкрайност е бхаджанийа гуна вишиштха: Той е толкова прекрасен и привлекателен, че привлича всички да Му се отдадат. Никоя друга концепция за безкрайността – нито безграничното пространство, нито необятното време, нито каквото и да било друго могат да достигнат това най-възвишено разбиране за безкрайност: всепривличащата безкрайност. Всички останали аспекти на безкрайността – безкрайното пространство, безкрайното време, безкрайната сила – са външни. Но безкрайната любов, която привлича любов и себе-отдаване е най-висшият тип безконечност. И това е Кришна.

Привличането е най-фундаменталният елемент навсякъде. Всичко останало може да бъде елиминирано и забравено ако се докоснем до привличането и любовта. Всичко може да бъде пренебрегнато когато сме се свързали с любовта. Основата на нашето съществуване, на цялото съществуване, на всичко е в любовта. Любовта е принципът в центъра, единственото удовлетворение на цялото съществуване. Самата същина на съществуването е в нея; тя не може да бъде пренебрегната, нито нещо може да се сравни с нея всред всички останали форми или аспекти на истинското ни съществуване. Тя е несравнима с нищо и абсолютна. Каквото и да преживеем, най-основната нужда от пълнота, от удовлетворение си остава: любовта. Пълновластната кралица на всичко е любовта. Нищо не може да ѝ съперничи. Сблъсквайки се с принципа на любовта, всичко се налага да приеме поражението си. Махапрабху посочва, че това е най-истинското нещо в света.

Мадхвачарйа не могъл да хармонизира объркването на Брахма със своята концепция за това как човек трябва да гледа на ачарйа, духовния учител. В крайна сметка той е гуру на сампрадаята, най-издигнатият учител в традицията, в Брахма-Мадхва-сампрадаята. Затова Мадхва пропунал двете глави за илюзията на Брахма в „Шримад Бхагаватам“. Но не и Махапрабху. Той приемал редакцията на Шридхара Свами, която е в съответствие с шуддхадвайта философията на Вишнусвами. Вишнусвами сампрадаята следва рагамарга, спонтанната преданост. Шридхара Свами включва тези две глави в коментара си и Махапрабху приема това, така е потвърдено в „Чайтанйа Чаритамрита“. Мадхвачарйа не можел да приеме идеята, че гуру може да бъде подмамен. Не можел да понесе че е възможно гуру да не знае всичко, че е възможно да не е всезнаещ, но Махапрабху е могъл.

ГЛАВА ШЕСТА

Богът като син

Шри Говинда

„Силата на любовта е немислима. Макар това да е невъзможно, безграничното бива победено от ограниченото. Какво е това немислимо положение? То може да бъде постигнато единствено чрез любов. Колко обожаема, колко скъпа, колко безценна е любовта! За да добием и капчица от тази божествена любов, никоя жертва не е достатъчно голяма. Така сме окуражени да умрем за да живеем.“

Бала Кришна

„Ние обожаваме Бога не като отец, а като син. Не Го почитаме като творец или като господар, повърхностно, но в концепцията за синовенството, където Той е в центъра. Не в периферията, а в центъра. Такава е концепцията на „Шримад Бхагаватам“: син, а после и любим, което е още по-небесна връзка. Там Той е в центъра, а разширенията Му се излъчват от Него. И тъй, в нашето разбиране за абсолютна баща Му Го контролира, майка Му Го ругае и Го наказва, а също така Го виждаме да пада в нозете на любимата Си.”

Всичко това може да бъде разбрано, като се вземе в предвид че ние почитаме Бога не като отец, а като син. Не Го почитаме като творец или като господар, повърхностно, но в концепцията за синовенството, където Той е в центъра. Не в периферията, а в центъра. Не е така, че от едната страна Той урежда всичко, създава цялата основа; не, Той е в центъра. Такава е концепцията на „Шримад Бхагаватам“: син, а после и любим, което е още по-небесна връзка. Там Той е в центъра, а разширенията Му се излъчват от него. И тъй, в нашето разбиране за абсолютна баща Му Го контролира, майка Му Го ругае и Го наказва, а също така Го виждаме да пада в нозете на любимата Си. Какво да говорим за гуру, дори самият Бог се оказва объркан относно абсолютната Си позиция.

И защо? От любов. Према. Затова колко ли безценно скъпо нещо трябва да е божествената любов. След освобождението, отвъд пресметливата преданост, в най-висшата равнина на цялото битие царува вечната любов. И тази божествена любов струи от Него както лъчите струят от слънцето.

И така Той е в центъра, а проявленията Му са на вси страни. Баладева от една страна осигурява енергия на съществуването, поддържайки всичко като фон, а екстатичната страна се управлява от Неговата енергия Шримати Радхарани, която може да превърне Абсолютния Независим в топка за игра в дланите Си.

Това е невъобразимо, това е неизмеримо, но такава е самата природа на божествеността. Богът казва, ахам бхакта-парадхино... „Да, Аз охотно съм приел да съм роб на Своите бхакти. Нямам собствена независимост. Начинът, по който бхактите Ми се отнасят с Мен е толкова прекрасен, че Ме подчиняват.” Божествената любов е толкова пленителна, че бива считана за върховната цел на живота и Шри Чайтанья Махапрабху дойде лично заедно с Нитйананда Прабху да разпространи тази новина по целия свят.

Океан от любов

Можем да вкусим този божествен живот единствено в онази равнина от нектар. Това, че можем да живеем във вълните на океан от любов е най-възвишената надежда на живота ни. В онази божествена област индивидуалността ни може да продължи да съществува. Не е задължително ако се гмурнем дълбоко в сферата на съзнанието да изгубим собствената си личност, индивидуалността си. Това изобщо не е задължително. Въпреки това природата на божествената любов е такава, че все още си жив, но живееш за Него, всецяло отдаден на служенето. Това е нещо прекрасно: можеш да задържиш личността си заради интереса на Кришна. Но не бива да имаш никакъв егоистичен мотив, никаква концепция за отделен интерес. Вливането там не е физическото, смъртно вливане, не вливането на изгубеното многообразие, но онова вливане, за което говори „Шримад Бхагаватам” (11.29.34):

*Мартйо йада тйакта-самаста-карма
Ниведитатма вичикиришито ме
Тадамритатвам пратипадйамано
Майатма-бхуйайа ча калпате вай*

„Онзи, който е подчинен на раждането и смъртта постига безсмъртие когато изостави всички материални дела, посвети живота си на изпълнение на Моите заръки и действия според напътствията Ми. Така той става пригоден да се наслади да духовното блаженство, извлечено от обмяната на любовна сладост с Мен.”

А в „Бхагавад Гита” (18.55) Кришна казва:

*Бхактия мам абхиджанати
Йаван йас часми таттватах
Тато мам татвата гйатва
Вишате тад-анантарам*

„Единствено чрез любов и преданост Аз мога да бъда разбран такъв, какъвто Съм. Тогава, след като напълно си Ме разбрал, ти можеш да се влееш всред Моите спътници.”

Това „вливане” е обяснено от Кришна: „Те влизат в Мен за да станат членове на Моето семейство. Встъпваш всред кръга на приятелите Ми: вишате тад анантарам. Ставаш като че самия Мен. Това означава, че без да губиш личността си, можеш да бъдеш напълно Мой.” Да се влезе в семейството на Бога е живо вливане, не физическото мъртво вливане в Брахман, духа. Такъв е резултатът от према, божествената любов.

Този идеал е над обичайната концепция за вливането в единността на Брахман, където човек се изгубва сред океан от съзнание, като в един ехтящ сън. Нас не ни интересува това. Чрез Кришна съзнанието по-скоро ние се изгубваме, плувайки в океан от сладост. Това е прието от Шри Чайтанйа Махапрабху.

Победата на предаността

Веднъж Радхарани напуснала раса-лила когато видяла, че Кришна се отнасял почти еднакво с всички гопи. Еднакво отношение към всички не Я удовлетворявало. Затова Тя решила да се престори, че пее и танцува по най-дивния неземеен начин за да зарадва Кришна. Радхарани показала уменията си по разнообразни начини и сетне в последния момент внезапно изчезнала. И Кришна, както бил потънал в това едновременно пеене и танцуване, внезапно усетил, че Радхарани я няма. Затова Той изоставил всички да Я търси. Срещнал Я на пътя и след като повървели известно време, Радхарани рекла: „Не мога да помръдна, не мога да вървя повече. Ако искаш да продължим, ще трябва да ме носиш. Не мога да продължа.” Тогава внезапно Кришна изчезнал.

Един ученик на Шрила Бхактисиддханта Сарасвати Тхакура веднъж го попитал защо Кришна е изчезнал така. Но нашият гурумахараджа много се притеснил да чуе такъв въпрос. В тази лила Кришна привидно показва някакво пренебрежение към Радхарани. Затова нашият гурумахараджа по самата си природа не можеше дори да понесе такъв въпрос. Той имаше такова пристрастие към Радхарани, че не беше склонен да слуша нищо срещу Нея. И тъй, той развълнувано отвърнал: „Ти намираш ли някаква преданост в това? Каква бхакти виждаш тук, та трябва да ми задаваш такъв въпрос?” Въпросът бил отхвърлен. Той не можеше да понесе дори да се пита за това забавление.

Когато тези новини стигнаха до мен аз се опитах да намеря какво е писал Бхактивинода Тхакура със свои думи за този стих в „Шримад Бхагаватам” в собствения му превод „Бхагаватарка-маричи-мала”. Бхактивинода Тхакура е хармонизирал трудността на този стих. Той обяснява, че Кришна си мислел: „Бих искал да видя какъв ще бъде манталитета на раздялата у Нея.” Кришна изчезнал единствено за да оцени дълбината на раздялата, която Тя чувствала от Него. След известно време Той, разбира се, се върнал.

Нашият гурумахараджа не можеше да понесе дори идеята. „Къде тук е предаността?“ Но Бхактивинода Тхакура бе интерпретирал това забавление в смисъл, че Кришна искал да види какво щастие в раздяла ще изпита Шримати Радхарани. Той приел това като пример как абсолюта бива подчинен от отадените Си. И ние откриваме, че негативната Шримати Радхарани е толкова силна, че позитивния Кришна остава безсилен край Нея. Сякаш позитивното губи самостоятелното си съществуване. Това е победа на предаността. Предаността е представена като негативната страна, извлечена от позитивната. Съществуват сокът на плода и онзи, който извлича сока на плода. Най-висшата преданост намираме там, където екстракцията е в най-интензивното си състояние – там е победата на преданоотдадените: където абсолюта приема поражение от Своите слуги. Това разкрива истинско наличие на преданост, посветеност, отдаденост.

Богът на Любовта

Отдаването е нещо толкова могъщо, че може да улови дори абсолюта. Ние се стремим към такъв вид могъщество. Онези, които го притежават са всичко; те са нашите господари. Заради собствения си висш интерес трябва да гледаме в посоката, в която тази сила нараства по интензивност. Трябва да търсим къде ще намерим отдаване в съгъстена форма. Нека това бъде целта ни. Ние сме просяци за това. Не просим за нищо, което може да се намери на този светски план: на дханам на джанам на сундарим.... нито пари, нито последователи, нито наслаждение с жени, но елиминирайки всичко друго, целта ни трябва да е насочена към едно-единствено нещо – онова най-интензивно състояние на божествено служене към Бога на Любовта.

Трябва да се опитваме да променяме всичко по такъв начин, че то да може да отива към онова царство, намиращо се отвъд юрисдикцията на сетивната ни опитност или умствените ни постижения, като ракета изпратена в дълбокия космос. „Шримад Бхагаватам”, който събира есенцията на всички разкрити писания заявява, че божествената любов е най-жадуваното и истинско нещо. Не бива да си разрешаваме да тичаме насам-натам в търсене на елементарно удовлетворение. Трябва насила да съсредоточим вниманието си върху божествената любов. Божествената любов е най-възвишеното нещо за нас; тя е най-възвишеното нещо в битието, най-възвишеното във вечността.

А да заемем мястото си в негативната позиция е стратегията да останем в относителността на най-висшето царство на служенето към Кришна. Шрила Бхактисиддханта Сарасвати Тхакура веднъж бе съчинил стих, изразяващ нужното отношение. Пуджала рагапатха гаурава бханге маттала садхуджана вишайа ранге. „Пътят на божествената любов за нас е обожаване и трябва да го държим високо над челата си като най-висш стремеж.”

Той заръча да му бъде построена колиба в Говардхана и каза: „Ще живея там. Не съм подходящ да живея в Радха-кунда. Ще живея в по-нисше място, но моите учители – Гауракишора даса Бабаджи, Бхактивинода Тхакура и другите – са пригодни да отдават служене там. Затова аз ще ходя и ще им служа там в Радха-кунда, а после ще се връщам в по-нисшата си позиция в Говардхана. Там ще живея.” Това е правилната тактика да се поддържа една субективна позиция в субективния свят.

В противен случай, ако си мислим че сме в най-висшата сфера, тази възвишена реалност ще изчезне от погледа ни. Единствено от малко по-ниска позиция е редно да съзерцаваме с уважение тази по-висша равнина. Но ако си помислим, че сме постигнали тази висша равнина, че сме там – тогава сме никъде. Такава е природата на по-висшия свят. Затова трябва да запазваме почтителна дистанция. Ако се опитаме да гледаме директно, губим, но ако погледнем тази равнина през параван, или скришом, тогава може и да видим нещо. Това е най-чудното. Ако искаме да получим пряк контакт с неща от по-висш порядък, тогава те

ичезват от преживяванията ни. Ако не можете да влезете в директна връзка с нещо, то може да научите нещичко за него чрез шпионаж – това е един вид шпионаж. Опитате ли се да го опознаете директно, невъзможно е. Единствено иззад паравана бихме могли да зърнем нещо. По такъв начин можем да преживеем най-висшата онтологична истина. Сякаш случайно онтологичната истина идва при нас, Той ни приема внезапно и ние можем да Го намерим. Той е абсолютен, Той е автократ, Той е независим: когато дойде по собствената си прищевка да ни дари връзката със Себе Си – тогава можем да я имаме. Това никога не е в нашите ръце. Той не е обект, който да дойде директно под наш контрол. Той винаги е над нас. Чрез тази система можем да достигнем до най-висшата реализация. В най-висшият порядък на лилата на Радха-Говинда, Кришна моли Радхарани да направи нещо, а Тя отказва с думите: „Не, няма да го направя.” И въпреки всичко, това се приема за най-висшето настроение на негативната страна. Да се откаже на Кришна нещо, което е поискал се нарича бхама-бхава. А Радхарани е изпълнена с такъв нрав. Но това засилва жадуването, устремеността на Кришна. Цялата система е извиваща се. И все пак това е пътят, препоръчан на най-нищожните за да влязат във връзка с най-възвишения. Това е чуден начин. Прекият обмен, ясният обмен лице в лице липсва там. Всичко е като откраднато. Всичко е потайна игра. В най-висшата област, в областта на едноличната власт, всичко е търговия на черно. И по тази причина тази сфера е известна като апракрита – приличаща на най-нисшата концепция за нещата. В настоящата си жизнена позиция ние не можем да търпим едноличната власт. Тя бива считана за най-ниското нещо. Но едноличната власт съществува в най-висшия свят. Затова той е известен като апракрита: най-възвишеното царство на трансценденталния свят, което може да хармонизира всичко. Красотата на онази равнина е в това, че дори нещо което тук се счита за най-омерзително, там бива хармонизирано. Хармоничната сила е толкова огромна, че онова което е неприятно, отблъскващо и лошо тук е хармонизирано по такъв начин, че там заема най-извисено положение. Специфичната позиция на Кришна е такава, че най-нисшето става най-висше от вълшебния Му допир. Понеже Той е там, никое петно не е петно, то е чисто. Кришна съзнанието е досегът на Кришна, красотата от най-висш разред. Точно както философският камък не само ще превърне среброто в злато, но ще преобрази дори желязото, оловото или каквото и да било по-нисше нещо в злато, философският камък на Кришна е толкова мощен, че всичко от нисш тип в разбиранията ни получава възвишена позиция от магическия Му досег. Рагхунатха даса Госвами казва, че ако сте неспособни да приемете това за истина, ще бъдете захвърлени надолу във Вайкунтха: „Идете да живеете там, където господства обичайното право, където отношенията са честни. Идете си долу в земите на почтеното държане, на обикновените отношения, където ще можете да прес мятате всичко и да си живеете много добре.”

Пастирчето

Но висшият свят на Вриндавана е най-дипломатичната позиция. Дори Махадева и Брахма, и двамата са били объркани в опитите си да я разберат. Слисан от Кришна, Брахма Му се отдава и признава: „Как бих могъл да знам, че най-висшата истина е пастирско момче с тояга под мишница и с къшей храна в ръка, търсец приятелите си?” Брахма рекъл: „Аз имам извеснта близост с баща ми Нарайана; когато възникне някоя трудност, отивам при него за напътствия и после действам в съответствие с тях. Но никога не съм влизал в досег с никаква върховна сила подобна на тази. Някакво пастирче с храна в едната ръка и с пръчка в другата, което тича да търси приятелите Си – Той да е върховният? Та това е невъобразимо! Но сега виждам, че ти си високо над моя баща Нарайана. Вайкунтха е почтено и законово място,

което ни е познато. Но никога не сме наблюдавали такива забавления на тактична и прикрита дипломатичност. Не бива да бъдем обвинявани, че не сме знаели за тези неща, случващи се в най-висшето царство. Това е дивно и скрито, озадачаващо. Значи съществува равнина, в която толкова много изобилие и сладост остават непознати за нас.” Томас Грей е написал веднъж:

„Как много бисери с най-чисти сияйни лъчи
Крият тъмните бездънни океански пещери!
Как много цветя руменяят невидими
Губейки сладост във въздух на пустини!”
(„Елегия в провинциален църковен двор”)

Колко чудно е да се научи, че господарят на всичко е крадец. Всичко е Негово притежание, а Той въпреки това идва като крадец. Всеки Му принадлежи, и все пак Той играе ролята на развратник. Забавленията на Кришна са всичките дивни. Всичко е Негово, а Той се държи като крадец, като един от нас. Това е чудна равнина и забавленията там са чудни забавления. Там всички са равни, а някои може да са дори по-старши. Бащата и майката на абсолюта могат да Го наказват, а Богът може да плаче. Това е бхакти. Къде е бхакти? Какви са признаците на чистата преданост? Където най-висшият авторитет е покорен на слугите си – това е преданост. Бхакта-парадхинах: най-висшият със сила е доведен долу за да служи на преданите. Предаността има такава чудна позиция и сила. Кшетра-хари према бхаджана: последната придобивка на предаността е, че тя може да контролира Върховния Бог и със сила да Го отведе при отдадените да бъде техен приятелскинастроен слуга. Господарят се отдава на слугата.

Безграничното е на разположение на ограниченото. Можем ли да си въобразим такова нещо? И не само това, ами то се случва потайно по най-разнообразни тактични начини. И така, в Кришна съзнание ограниченото постига най-върховната немислима позиция, в която безграничното идва да му служи. Такава дивна и немислима позиция ни се струва невъзможна. Все пак върху невъзможността може да се повлияе с преданост, с рага, с любов. Силата на любовта е невъобразима. Макар това да е невъзможно, безграничното е сразено от ограниченото. Що за немислимо положение е това? То може да бъде постигнато единствено чрез любов.

Колко обожаема, колко скъпа, колко безценна е любовта! За да добием и капчица от тази божествена любов никоя жертва не е голяма. И така, окуражени сме да „умрем за да живеем”. В този смисъл пълната смърт е възхитителна. Да се добие такава божествена любов е по-невъзможно от най-невъзможното, но Махапрабху дойде да ни дари това. Колко великодушен е Той! Самият Той заема позицията на агитатор, молейки от врата на врата: „Запишете и вашето име. Дошъл съм да повикам всички в онова възвишено царство, в което безграничното ще робува на ограниченото. Вземете капчица от това безценно нещо!” Това е по-невъзможно от най-невъзможното, по-невъобразимо от най-невъобразимото. Затова изоставете навика си да гоните вятъра и да натрупвате, а вместо това съсредоточете цялата си мощ за да напреднете в тази посока, да се опитате да достигнете до храма на божествената любов.

В „Шримад Бхагаватам” (10.47.61) Уддхава казва:

*Асам ахо чарана-рену джушам ахам шйам
Вриндаване ким апи гулма-латаусадхинам
Йа душтияджам свадженам ария-патхам ча хитва
Бхеджур мукунда-падавим ирутибхир вимригйам*

„Гопите на Вриндавана изоставиха съпрузите, децата и семействата си, от които е много трудно да се откаже човек, и пожертваха дори религиозните си принципи за да приемат подслона на лотосовите нозе на Кришна, които са търсени дори от самите Веди. О! Дано имам щастието да се родя като стръкче трева във Вриндавана, та да мога да получа върху главата си прахта от лотосовите нозе на тези велики души.“

Рискът усилва любовното настроение. Той е необходима част от най-висшата форма на любов: да се рискуват така наречените светски постижения. Търсенето на божествената любов трябва да бъде предприето дори с риск за така наречената чистота в този свят. Най-висшата позиция налага това. Въпреки всичко, това трябва да бъде сторено много внимателно. То трябва да следва линията на смирението, посочена от Нютон, за когото учените от неговото време смятали, че знае всичко. Той казал: „Аз нищо не знам.“ Това е пътят на истинската реализация: колкото повече човек попада сред истинската чистота, толкова повече си мисли: „Аз не съм чист.“ Такава е природата на безкрайната преценка. Понеже очарованието е толкова безгранично, то няма начин да бъде оценено по друг начин. Колкото повече постигат, толкова повече жадуват, толкова повече настойчивост има у тях. Такива са характеристиките на реализацията на безграничното. Колкото повече човек напредва, толкова по-безпомощен се чувства да продължава с преценките. Някоя частица от безкрайността не се побира в равнината на преценките и измерванията.

*Мукам кароти вачалам
Пангум лангхайате гурим
Йат крипа там ахам ванде
Шри гурун дина-таранам*

Ние не можем да разберем необятността; не се чувстваме квалифицирани да изразим нищичко от нея, затова занемяваме мислейки си: „Какво бих могъл да кажа?“ Но Той ни кара да говорим, кара ни да отворим устата си. Иначе четящият, узнаващият онемява. Истинският търсач остава ням пред делата на Кришна. Той не може да ги назове или определи по никакъв начин. Но силата свише се спуска и го кара да признае някакви изречения. По този начин истината от онази сфера идва до нас. Той започва да говори, отприщва чувствата си, принуждаван от по-висшата равнина, от по-висшата същност. Той няма собствени сили да върви, но дивната сила на Бога му помага да прекоси планини. Такава е природата на милостта на всемогъщия, на абсолютния: чрез Неговата сила всичко се движи и живее. Йато ва имани бхутани джайанте, йена джатани дживанти, йат прайантй абхисамвишанти: „Той е причината за създаването, поддържането, а после и за оттеглянето. Еволюция, разпадане, а по средата поддържане. Той е първичната всеобхватна причина.“

Ние се караме в чужди земи за фиктивни печалби. Но Кришна с обич е предприел търсене на отдавна изгубените си слуги. Той иска да ги избави и да си ги отведе всичките вкъщи. Единствено по милостта на този абсолют е възможно това. Оттам идва вълна да ни вземе у дома, там където в крайна сметка се влива всичко. Всичко, което е сътворено изчезва във финото съществуване при цялостното изличаване на този свят. Но с новата еволюция отново излиза навън. А някои влизат в неспирната лила и не се завръщат в този свят на експлоатацията и отречението.

Търсете Кришна

Трябва да търсим Кришна. Но най-напред трябва да се запитаме: „Кой съм аз? Къде съм? Кой път да хвана за да вървя към по-висшето царство?“ Ние винаги търсим, но какво? Нека сега отворим широко сърцата си, нека потърсим Него. Това е крайна необходимост за нас. Не

можем да я избегнем. И в какво се състои това търсене, нивото на мисълта ни не може да предвиди. Брахман, Параматма, Бхагаван. Търсенето на Бхагаван е най-възвъшено; търсенето на Шри Кришна, Красивата Реалност.

Това е естествена необходимост вътре в нас, за собствения си интерес не можем да я избегнем. Разумният човек, който не желае да се самозаблуждава, не може да избегне търсенето на Шри Кришна. Най-основното нещо в нашата природа е че търсим щастие. Това е всеобщ въпрос за всички одушевени същества. Търсенето на Шри Кришна означава търсене на раса, най-висшата форма на екстаз.

Ако се вгледаме в себе си, ще разгадаем и ще заплачем: „Какво сторих? От какво имам нужда? И как пропилявам дните си! Трябва да се разкая, да плача. Изгубих напразно дните си, аз съм предател на собствената си душа, аз съм самоубиец. Жалбата ми е срещу самия мен и срещу така наречените ми приятели. Ние нямаме работа тук!” И така, разгадайте и плачете, направете нещо или умрете! Вървете в правилната посока, инак призовавате собствената си смърт. Основният смисъл на живота ни, на нашето съществуване, изказан по най-научен начин е този: търсете Шри Кришна, Красивата Реалност. Това е най-висшата цел не само на човешкия род, но и на цялото творение. Всички проблеми се хармонизират и разрешават посредством нея.

Никакви оплаквания срещу този опит не може да са нормални. Отклонението от тази най-основна инструкция, от този всеобщ призив е лъжовно, ненужно и вредно. Това е истината, нуждата на всекиго, където и да съществува живот. Най-силният, всеобхватен и приятелски зов към всички, към целия свят – единственият приятелски зов – е този: „Вървете към Кришна!” Това е единственият зов. Нека всичко останало замлъкне. Нека всички останали теми замлъкнат, нека престанат; ако остане единствено този зов, ще остане и истинското балгополучие на света. Затова Упанишадите казват: Йасмин вигйате сарвам идам вигйатам бхавати йасмин прапте сарвам идам праптам бхавати. „Търсете онова, което ако узнаете, нищо друго не ви остава за узнаване. Опитайте се да постигнете онова, което като го постигнете, нищо друго не ви остава за постигане.”

Този всестранен призив се лее и той наистина не е сектански. Може привидно да изглежда сектански за неправилно мислещите. Но за всеки нормално-мислещ човек, това е най-основното и всеобхватно нещо, с което би могъл да се захване.

Сега ние се караме в чужди земи за фиктивни печалби. Но една сладостна вълна се спуска свише за да ни спаси и да ни отнесе вкъщи. Единствено по милостта на изпълненото с обич търсене на Бога на Неговите изгубени слуги е възможно да се случва това. И всичко, което се очаква от нас е да се присъединим към търсенето на Шри Кришна, да вървим към божественото царство. Нека се влеем във вселенския марш към божественото царство, нека се избавим и се завърнем обратно у дома, обратно при Бог.

ГЛАВА СЕДМА

Преданост лишена от знание

Красота и Любов

„Най-съкровеният копнеж на всяка жива душа е към красота, любов, нежност и хармония; не към власт, знание или нещо подобно. Такава е диагнозата на цялото творение в пространството и времето: общата им кауза е една. Но рядкост е една душа да достигне такава ясно състояние на копнеж по реалността, та да разбере този въпрос. В този свят могат да се намерят едва неколцина души, които действително съзнават вътрешната си необходимост, които знаят: „Искаме Кришна! Искаме Вриндавана!”

*Бхидйате хридайа-грантхис
Чидйанте сарва-самшайах
Кшиянте чаййа кармани
Майи дриште 'кхилатмани*

„Нашият вътрешен стремеж по раса, екстаза, е погребан в сърцата ни, които са завързани и запечатани. Но слушането и възпяването на славата на Кришна строшават печата върху сърцето и му позволяват да се събуди и да се отвори за да приеме Кришна, изворът на насладата, самият екстаз.”

Тук „Шримад Бхагаватам” казва: „В сърцата ни има възел, но той ще бъде разкъсан на парчета от Кришна съзнанието. Тогава потокът на съкровената ни склонност към божествена любов (сварупа шакти) ще потопа цялото ни сърце. Когато възелът на сърцето бъде разкъсан тогава, докато спящата душа се събужда, разбирането за Голока ще изплува отвътре и ще залее цялото ни същество.”

Но това е привидно труден проблем. Как е възможно всичките ни съмнения да бъдат прояснени? Нима е възможно за ограниченото да познае всичко? Такова становище звучи някак несмислено. Изглежда абсурдно. Упанишадите, обаче, казват: „Който познава Него, познава всичко; който има Него има всичко.” Как би могло ограниченото да узнае, че има всичко, че е познало всичко? Това изглежда абсурдно, но е потвърдено в писанията. И ако този проблем бъде разрешен, тогава всички проблеми се разрешават автоматично.

Ограниченото ще опознае цялостното удовлетворение; цялата му склонност към любопитство ще бъде задоволена. Това е потвърдено не само в Упанишадите, но също и в „Шримад Бхагаватам”.

Когато за пръв път дойдох в Гаудия Матх аз много внимателно се смесих с бхактите.

Помислих си: „Те казват, че онова което проповядват е единствената истина, а всичко останало е лъжливо – това е трудно за преглъщане хапче. Те казват: „Всички страдат от невежество. А онова, което ние казваме, е вярното нещо.” Мислех си: „Що за чудо? Един разумен човек не може лесно да преглътне това.” Аз също не можах да го приема лесно в началото. Но онова, което те казваха, бе потвърдено от Шри Чайтанйа Махапрабху, „Шримад Бхагаватам”, „Бхагавад Гита” и Упанишадите. Всички тези авторитети казват: „Да, така е. Ако познаеш Него, всичко става ясно. Ако постигнеш Него, всичко е постигнато.” В стих, подобен на горния стих от Упанишадите, „Шримад Бхагаватам” (4.31.14) също заявява, че всички съмнения ще се изяснят чрез Кришна съзнанието и в резултат на това ще достигнем до истинското познание. Там е написано:

*Йатха тарор мула-нишечанена
Трипйанти тат-скандха-бхуджопасаксах
Пранопахарач ча йатхендрийанам
Татхайва сарварханам ачйутеджа*

„Като се полива коренът на дървото, всички листа и клони автоматично се подхранват. По подобен начин като се осигури храна на стомаха, всички членове на тялото биват поддържани. Така и ако удовлетворим централната концепция за Върховния Абсолют, всичките ни задължения автоматично ще бъдат изпълнени.”

Ако дадем храна на стомаха, цялото тяло е нахранено. Ако полеем с вода корените на дървото, цялото дърво е напоено. По същия начин ако изпълняваме дълга си към центъра, тогава всичко е изпълнено. В това е величието и мистериозното положение на абсолютния център: Той има контрол над пълната цялост. Такава е чудната позиция на центъра в системата на органичното цяло.

Ако една определена част от мозъка бъде уловена, тогава цялото тяло е под контрол: една игличка в тази специална част на мозъка би парализирала всички функции на тялото. Дивната позиция на абсолютния център е нещо подобно. Тогава невъзможното става възможно.

Допуснете, че съм бедна девойка, която си няма нищо. Обичайно не би било възможно да се сдобия с каквото и да е. Но ако се омъжа за богат човек, който притежава огромна собственост, ще мога да командвам много неща заради връзката си с него. Макар че може да сме бедни, нашата връзка с един господар ни прави господари на много неща. По същия начин Абсолютния Център контролира всичко, а нашата изпълнена с обич връзка с Него може да ни дари с власт над много неща. Ето как за ограничената душа е възможно да притежава всичко – чрез фината нишка на любовта.

Чрез Кришна всичко е възможно. И колкото повече се доближаваме до Него, толкова повече ще улавяме. Неговото въздействие вдъхновява преданоотдадените Му и всичките Му качества изпълват сърцата им (сарва маха-гуна-гана вайшнава-шарире кришна-бхакте кришнера гуна сакали санчаре – „Чайтанйа Чаритамрита”, Мадхйа-лила, 22.75) . По този начин, макар преданият да не е сам по себе си господар, чрез връзката на любовта може да господства над всичко. Това е линията на разсъждения, описана в „Шримад Бхагаватам” и Упанишадите.

Без да имате истинска връзка с абсолютния център опитите ви да узнаете всичко са безполезни. Да се опитате да опознаете дори една песъчинка, животи и животи ще отминат, милиони животи, а вие ще продължавате да анализирате песъчинката, без да стигнете до края в разбирането дори само на една частичка.

Абсолютният център

Казано ни е: „Щом искате да търсите – търсете центъра. Такъв е призивът на Упанишадите: „Не си губете времето в опити да анализирате най-мъничките частици на творението, опитвайки се да им станете господар; това е невъзможно. Изследването ви трябва да бъде правилно насочено.” Кришна казва: „Аз съм центърът и ви казвам: опознайте Ме и чрез Мен ще познаете всичко, защото Аз знам всичко и контролирам всичко. Вашата връзка с Мен може да ви даде тази възможност. Доближайте се към всичко чрез Мен. Тогава ще можете да узнаете истинската позиция на всичко. Инак ще познавате само частичен аспект от реалността, а това би било външно и непълно. И ще прекарате милиони животи, опитвайки се до безкрай да разберете реалността.” „Шримад Бхагаватам” казва:

*Атхати те дева падамбхуджа-двайа
Прасада-лесанугрихита ева хи
Джанати таттвам бхагаван махимно
На чанйа еко 'пи чирам вичинван*

„Само онзи, който е благословен с милостта на Бога може да узнае Неговата истинска природа. От друга страна тези, които се опитват емпирически да разберат невъобразимата Му слава, могат да шродължават да изучават и спекулират векове, без да достигнат до правилните заключения.”

Тук чрез „Шримад Бхагаватам” Кришна ни казва: „Можете да посветите себе си за цяла вечност в погрешна посока, без да има как да достигнете до края на разбирането. Но ако се опитате да се доближите до абсолютния център, тогава съвсем скоро ще можете да различавате кое какво е.” Това са напътствията, дадени от Упанишадите и „Шримад Бхагаватам”, това е посоката, в която трябва да поемем, това е предаността.

Тя е толкова изпълваща, че веднъж ако я постигнете няма да ви е нужно да знаете нищо повече. Необходимо е единствено да се съсредоточим върху служенето към Кришна. „Шримад Бхагаватам” (10.14.3) заявява:

*Гйане прайашам удапасйа наманта ева
Дживанти сан-мукхаритам бхавадийа вартам
Стхане стхитах ирути-гатам тану-ван-манобхир
Йе прайашо ‘джита джито ‘пи аси таис три-локйам*

„Изоставяйки с ненавист всички интелектуални опити да разберат Върховната Истина, онези които искат да Те осъзнаят трябва напълно да Ти се отдадат. Те трябва да слушат от себе-реализирани преданоотдадени за Твоето свято име и за забавленията Ти. В каквото и положение да се окажат, те трябва да напредват чрез пълно отдаване на ума, тялото и думите си на Теб. По такъв начин безграничното, което никой никога не е побеждавал, бива победено чрез любов.”

Можем да доближим Върховния Бог единствено чрез покорство, а когато Го достигнем, няма да ни интересува да знаем нищо повече. Няма да ни засяга какво се случва или не се случва във външния свят. Ще сме дълбоко потънали в служенето си към Него за Негово удовлетворение. Там, в служенето си към Него, ще открием че целта на живота ни е осъществена. И това външно знание за „външните неща” ще ни се струва безсмислица. Ние ще осъзнаем: „Каква е нуждата да си губим времето с всякакви видове пресмятания – та нектарът е тук! Той е далеч по-надълбоко от всичко, което може да се намери на външния план.” И тогава ще посветим цялото си внимание на служенето си към Него.

Често се задава въпросът защо варнашрама-дхарма, ведическата система за социална стратификация е била отхвърлена от Шри Чайтанйа Махапрабху и защо е така че всеки, в каквато и социална позиция да се намира, бива приет от нашата школа на предаността. Трябва да прекосим отвъд ограниченията на кастовата система (варнашрама-дхарма), отвъд предлагането на резултатите от труда си на Кришна (кришна кармарпанам), отвъд предаността, смесена с желание за наслаждение на плодовете от труда (карма-мишра-бхакти) и отвъд предаността, примесена с желание за освобождение (гйана-мишра-бхакти). Всички те са били отхвърлени от Шри Чайтанйа Махапрабху. Неговият лозунг бил ехо бахйа аге каха ара: „Тези неща са външни; влез по-надълбоко, влез по-надълбоко!” Когато Шри Чайтанйа Махапрабху запитал кое е по-нататък, кое е по-висше от тези разнообразни концепции за теизма, Рамананда Рая предложил гйана-шунйа-бхакти, неподправената преданост. Когато той дал това предположение, Махапрабху отвърнал: „Да, оттук започва истинският теизъм.”

Карма и гйана

Това означава, че карма, плодоносната работа и гйана, развиването на знание, са ненужни. Човек може да започне живот в бхакти независимо от карма и гйана – от всяка една позиция. Нужно е бхакти да бъде развита единствено чрез сукрити, натрупаната предана набожност, и чрез ручи, страстта и устремеността ни към Кришна. Това е, което е необходимо, а не амбицията ни да знаем всичко (гйана) или да притежаваме много енергия под свой контрол (карма). Тези два пътя ни водят към експлоатация и отречение. Но където и да се намира човек, ако той желае да влезе в досег с Бога, нужно е единствено да има наклонността да слуша за Него от подходящ източник, от истински светец. Това е истинското начало на бхакти. Така че човек може да започне в школата на бхакти независимо от положението си в социалната система на варнашрама.

За да стане осъзнат за Кришна не се налага човек да бъде мъдър, нито енергичен; той може да не владее богатство и власт – единственото, което се изисква от него е да изпитва искрена жажда по Бога. Той трябва да извлече някаква сладост, някакъв вкус в словата Му и в делата Му когато слуша за тях от правилен източник – истински светец. Този вкус постепенно ще го води все по и по-нататък към най-висшето царство.

Ако искат да имат успех в търсенето си на необятното, търсачите на познание и могъщество, гйаните и кармите, в крайна сметка ще трябва да захвърлят привързаностите си, да се откъснат от своя кръг и да дойдат на тази позиция. Те трябва да зависят от вкуса. Вкусът е всичко. Вкусът към Неговите дела е най-важната квалификация на преданоотдадения. Той е наистина всичко. Къде се намира човек няма никакво значение. Чрез вкуса си към Кришна той ще напредне от ручи към крайната цел в живота.

Затова ни се казва: „Изоставяйки всичко, отхвърляйки дори всички обществени и религиозни концепции като външни, отдайте се изключително на Кришна.” Без колебание, човек трябва да приеме подслон единствено в Бог с пълна увереност, отказвайки се от лошото общуване, пренебрегвайки дори регулиращите принципи, управляващи обществото и религията. Това означава, че човек трябва да напусне всички материални привързаности. Шаранагати: приемете подслон абсолютно под Неговата закрила.

Растението на предаността

Отдаденият си мисли: „Кришна е много, много сладостен. Не мога да Го избена, не мога да живея без да вкусвам Неговата сладост.” Това чувство е истинското семе, което може да роди растението на бхакти, растението на предаността. И то постепенно ще израства докато не докосне нозете на Кришна.

Растението ще расте и въпреки всичко то няма да се опита да намери опора никъде из равнините на съзнанието в този свят, а ще израства все по и по-нависоко. Най-сетне, когато достигне до персоналната концепция за Абсолюта, то ще изпита някакъв вид задоволство. Но няма да спре там. Ще се извиси нагоре до Голока. То няма да спре в пресметливата преданост на Вайкунтха. Пресичайки тази сфера, ще се издигне до степента на спонтанната, автоматична преданост.

Завръщане при Бога

Там ние ще намерим Бога на Любовта. Любовта е обожаваният благоговеен фактор навсякъде из онази равнина. Същностният признак на онази област е връзката на божествена любов към централния обект. И ние ще намерим своето удовлетворение, получавайки служене в дадена позиция по отношение на Него. Това е, от което се нуждае всеки: да встъпи в земите на любовта и да постигне някаква обвързаност в любовното служене към централния представител на абсолютната сладост, красота и любов. И този висш абсолютен център се спусна тук долу като Шри Чайтанья Махапрабху, за да подкани Своите отдавна изгубени слуги да се завърнат у дома, казвайки: „Дойдох да ви покана и да отведа всички ви в Моя дом – елате с Мен!” Каква щастлива възможност имаме! Приемайки предложението Му и получавайки достъп по такъв начин, колко щастливо можем да се завърнем въщи, да се завърнем обратно при Бог.

Това е самата същина на всички религии. Знаейки или незнаейки, всяка душа търси божествената любов. Въпреки това възникват най-различни пречки, за да ни разубедят в стремежа ни. Но сърцата ни няма да бъдат изпълнени, докато не стигнем там. Веднъж започнато, нашето пътуване към Кришна не може да спре никъде. Става въпрос просто за

забавяне; може да измине дълго, дълго време, да преминат епоха след епоха, но крайният ни успех не може да бъде възспрян.

Единствен Кришна може наистина да ни привлече. На нищо друго не можем да се насладим от дъното на сърцето си, нищо друго не можем да приемем за своя крайна дестинация. Ние жадуваме единствено за красота и любов, не за власт и познание.

Просяци за любов

Може да изглежда, че искаме власт. Понякога си мислим, че трябва да имаме всичко: желаем този капацитет за контрол. Искामе всичко да бъде под наш контрол и каквото пожелаем да бъде изпълнено. Но това не е, което наистина искаме. Може и да изглежда, че искаме власт, но властта в крайна сметка не може да ни удовлетвори. А понякога може да си мислим, че искаме да знаем всичко. Може да не искаме да имаме властта да контролираме всички, но искаме да знаем всичко; не ни харесва да бъдем невежи. Но това също не е окончателната цел, която да задоволи вътрешната ни нужда. Не това е, което наистина искаме. Трябва да бъдем образовани относно това каква е истинската ни необходимост – вътрешният зов на сърцата ни. Ако направим това истински ще открием, че всички ние сме просяци за любов и нежност. Преклонението е най-съкровената нужда навсякъде. И то може да бъде напълно осъществено единствено в забавленията на Кришна във Вриндавана.

Това заключение е оповестено от Ведавайаса, съставителят на ведическите писания. Дори съвременните учени признават, че Ведавайаса е разпръснал всички възможни линии на философската мисъл във Ведите, Пураните, Махабхарата и Веданта-сутра. А в последните си дни, във философската си зрялост, той ни дарява „Шримад Бхагаватам”, който кулминира в концепцията за божествената любов, кришна-према.

„Искаме Кришна”

Най-съкровеният копнеж на всяка жива душа е по красота, любов, нежност и хармония; не по власт, знание или каквото и да било друго. Такава е диагнозата на цялото творение във времето и пространството: общата им кауза е една. Но за душата е рядкост да достигне такава ясна степен на копнеж по реалността, та да разбере този въпрос. В този свят има едва неколцина души, които наистина осъзнават най-съкровената си нужда, които разбират: „Искаме Кришна! Искаме Вриндавана!” Такива искрени души не се намират лесно. Това е споменато на много места в писанията (манушанам сахасрешу... нарайана парайана... брахмананам сахасребйо...)

Има само една цел – много не са и необходими – само една, единствената, онази по която копнеем и това е връзката на божествената любов.

Интелектуално разбиране на Кришна съзнанието не е възможно. Както пчелата не може да достигне меда като ближе отвън буркана, така и човек не може да встъпи в царството на възвишения дух посредством интелекта си. Като субекти ние сме подчинени на Върховния Субект. Затова трябва да има сева, служене. Сева е най-важният фактор. В „Бхагавад Гита” се споменава, че пранипата, доближаването с почит, парипрашна, искреното запитване и сева, настроението на служене са необходими за да се влезе в царството на божествената любов. Единствено служенето би удовлетворирило Кришна и би Го накарало да се спусне, единствено тогава ще можем да разберем природата на по-висшата равнина. Такова е ведическото знание.

Ние сме татастха-шакти, междинна енергия и ако искаме да узнаем някои истини за по-висшата реалност, трябва да осъзнаем, че тя е по-фина от нашето съществуване, че е свръх-

субективна: тя може да ни докосне, но ние не можем да се изкачим до онова царство само по собствената си добра воля. Единствено ако ни бъде дарена милостта, която да ни отнесе горе ще можем да идем там.

Онзи, който има това разбиране, би могъл да срази всички съществуващи интелектуалци. Интелектът няма капацитета да влезе във висшата субективна сфера. Тази върховна истина е атиндрийа-манаса-гочарах: отвъд равнината на сетивата, ума и интелекта. Този израз на Брахма „манаса вапусо вачо вайбхавам тава гочарах”, признаващ пред Кришна, че Той е отвъд обсега на неговите тяло, ум и слова не е просто голи думи. Ако искаме да познаем абсолютната истина, единственото условие за осъзнаването ѝ е покорното отношение. По такъв начин Той може да бъде доволен от нашият стремеж и да ни разкрие Себе Си. Божественото откровение не е въпрос на изследвания в този свят – нужно е да имаме искрено сърце, с което да служим.

Учените откриват толкова много чудни неща. Но нима тези неща вече не съществуват? Нима учените са техни създатели? Тези дивни истини бездруго съществуват. Просто някои от тях са били открити. Те не са творение на учените, така че учените не превъзхождат тези истини. И при всяко положение те могат да узнаят единствено част от тях и дори това ще бъде с голямо усилие. Но съзнателната природа на реалността, върховният разум на божествеността остават непознати за тях, макар да продължават да изследват, и изследват, и изследват. Каквото и да открият, то е единствено външното покритие, а не истинският дух, не същината. На те видух свартхагатим хи вишнум. В „Шримад Бхагаватам” (7.5.30) пише:

*Матир на кришне паратах свато ва
Митхо 'бхипадйета гриха-вратанам
Аданта-гобир вишатам тамширам
Пунах пунас чарвита-чарвананам*

„Шримад Бхагаватам” ни казва, че ние може и да се опитаме да влезем в света на висшата реалност посредством интелекта, но ще трябва отново да се върнем, слисани в опитите си. Ако се опитаме насила да встъпим с интелигентността си в онова царство, ще се върнем потънали в отчаяние и ще се скитаме отново и отново тук, в този смъртен свят. Светът на сетивните преживявания ще идва и ще си отива през различните си фази, но той не може да влезе в онази духовна равнина. За да се встъпи в онова царство се изисква единствено подчинение пред истински представител на божествеността. Той може да ни предаде процеса и ако ние го приемем, ще можем да стъпим в онези земи; инак ще останем да бродим в този свят на сетивната опитност.

Някои учени смятат, че знанието е от най-голяма важност. Според тях ако човек желае да влезе в онази област, той най-напред трябва да придобие познание чрез ученост и след това да се стреми към любовта. Те смятат, че единствено посредством знание можем да разберем какво представлява божествената любов и след това ще получим достъп до онова царство. Не одобряват идеята за гйана-шунйа-бхакти, или „предаността, лишена от знание”.

Веднъж основателят на Бхарат Сева Ашрам Сангха искаше да се присъединя към мисията му. Аз му казах: „Главата ми е вече продадена в мисията на Шри Чайтанйа Махапрабху.” Той рече: „Да, аз също Го уважавам, но според мен най-напред трябва да изучаваш безразличие към земните удоволствия, както е проповядвал Буда. След това можеш да започнеш да учиш Веданта на Шанкара, да разбереш какво е истинското познание, да осъзнаеш че целият този свят е нищо, а Брахман, духът, е всичко. И тогава чак може да се обърнеш към према-дхарма, любовта на Шри Чайтанйадева, която аз също считам за най-висшата цел за постигане.” Аз отвърнах: „Ти казваш така, но Шри Чайтанйадева не ни е казал, че трябва първо да идем в будистко училище да се научим на отречение, а след това в школата на Шанкара та да добием ведантически познания, преди да дойдем при Него. Той

казва, че където и да се намира човек, трябва да потърси общуване с истински вайшнавски светец и да продължава да изпълнява шраванам и киртанам, слушането и възпяването на славата на Бога.” Този човек занемя. Не можеше да продума; потъна в мълчание. Друг един път президентът на Ариа Самадж дойде да ме види в Карачи и ми каза, че „Ако ограниченият може да познае Безграничния, то тогава Той не е безграничен.” Аз отвърнах: „Ако Безграничният не може да направи Себе Си познаваем за ограничения, то Той не е безграничен.” Той не можа да отвърне на моя аргумент.

Всички права запазени

Така че не зависи от никаква квалификация от наша страна да можем да уловим абсолюта. Онзи, за когото Той избере да бъде познаваем, той Го познава. Това е обяснено в Упанишадите: Той не може да бъде опознат чрез лекции и дискусии, чрез остра памет или всестранна интелигентност, нито чрез гениален, свръхчовешки интелект. Човек може надълго и широко да е изучавал всички разкрити писания, но това не е квалификация. Кришна си запазва цялата независимост. Има един единствен начин, по който Той да бъде познат: онзи, когото Той избере да Го познава, само той може да Го опознае. Всички права са запазени за Неговата сладка воля.

Как бихме могли да привлечем сладката Му воля? В това е въпросът. Как да притеглим и привържем Неговата сладка воля. Това може да бъде сторено единствено чрез шаранагати, отдаване; като подсилваме негативната си страна. Нека си мислим: „Толкова съм злощастен. Без Твоята милост не мога да живея!” Трябва да си мислим така за да се опитаме да събудим жалост в Неговото сърце. Трябва да Го умоляваме да разбере, че безпределно се нуждаем от Него и че без Неговата милост не можем да продължим да живеем. Единствено такава искрено усещане за нужда би привлякло вниманието Му към нас. Инак няма как да Го уловим. Затова за улавянето Му се препоръчва негативния подход. Нашата единствена молитва е че сме най-нуждаещите се и искрените. Само това ще привлече вниманието Му към нас. И това не е мнение или спекулация, а факт. Това е реалността.

Веднъж срещнах един учен саннийаси в Бадарикашрам, който в течение на разговора ни се представяше за атеист. Той спореше: „Какво е доказателството, че Бог или душата съществуват?” Тогава аз цитирах един стих от „Шримад Бхагаватам” (11.22.34):

Атма париджана-майо вивадо

Хй астити настити бхидартха-ништах

Вйартхо ‘ти найвопарамета пумшам

Маттах паравритта-дхийам сва-локат

Обясних му, че макар атма, духът, да е сияйна сама по себе си, съществува неспирен спор между две противопоставени групи. Едните казват: „Бог съществува!”, другите: „Бог не съществува!” „Шримад Бхагаватам” казва, че атма е сияйна, но въпреки това намираме, че група хора твърдят: „Той съществува, ние Го виждаме, Той може да бъде видян”, а други казват: „Той никога не е съществувал.” Този спор няма край, защото едната от групите няма очите да види онова, което е очевидно само по себе си. Този спор е безмислено пилене на време, но той въпреки това няма никога да престане; ще продължава вечно. Защо? Защото съществуват такива, които имат очите да видят Бог и такива, които нямат очи да Го видят, нито да видят самите себе си. Едната от тези групи хора избягва съзнанието за Бога. Между тях и съзнанието за Бога, между тях и себе-осъзнаването има бариера. Така че неразбирателството ще продължава заради тяхното невежество.

Онези, които имат очите да видят, ще кажат: „Слънцето съществува. Има слънце.” А онези, които нямат очи, ще отвърнат: „Не, не, няма слънце.” Този спор ще продължава вечно, но това не означава, че слънцето не съществува. То е очевидно.

В тази връзка е дадена една аналогия. Едно момче е родено в тъмница, в дълбок затвор. И то израства там без никога да е виждало слънчева светлина. Един от приятелите му извън затвора често идва да го посещава. Един ден приятелят на момчето му казва: „Да идем да видим слънцето. Ела с мен, ще ти го покажа.” Момчето отвръща: „Да, идвам”, но понечва да си вземе фенера. Приятелят му отбелязва: „Не е нужно да взимаш фенер.” Момчето отвръща: „Какви ги говориш? Да не ме мислиш за глупак? Нима нещо може да бъде видяно без светлината на фенера? Аз не съм глупак.” Тогава приятелят му насила го повежда за ръката и му показва слънцето. Момчето казва: „О, това ли е слънцето! В неговата светлина всичко се вижда!”

Душата е такава. Бог е такъв. Той се вижда в собствената си светлина и единствено в Неговата светлина ние виждаме всичко. Той е само-сияещ. Чрез собствената си светлина Той може да се покаже на другите. Той е изворът на цялото познание. Това е истинското разбиране за Бога. Той съществува автоматически. Той не може да бъде видян чрез нашето знание, точно както слънцето не може да се види с помощта на никаква друга светлина. Не е нужно да се опитваме да достигнем божественото съзнание чрез интелект или знание. Познаването на Бога е независимо. То може да дойде и да си отиде по свое желание. А ако Той дойде при мен, всичко ще дойде при мен. Но нищо не може да Го принуди да се появи пред погледа ни. Слънцето не може да бъде отнесено във вашите тъмници, но вие трябва да излезете на слънце и да видите нещата по неговата милост; по същия начин и Бог и всесияен. Той може да бъде видян единствено чрез собствената си светлина.

Интелектуализмът е непригоден. Ние се интересуваме от гйана-шунйа-бхакти, предаността лишена от знание. Любовта, привличането, съчувствието – всички тези неща произтичат от това, че имаме сърца. Учените знаят, че животните нямат ум, нямат интелигентност. Все пак ние виждаме, че дори без кой знае колко ум животните могат да живеят, но без сърце никой не може да живее. Умът представлява компютър, а животните реално нямат компютър с който да пресмятат. Животните могат да следват интуитивното познание и по такъв начин да действат несъзнателно. И ние виждаме, че интуицията надхвърля пресмятанията на ума. Толкова много зверове и птици могат да усетят, че предстои земетресение, но досега никакво човешко пресмятане не може да разбере точно кога ще бъде то. Има много неща, които мозъкът ни не може да почувства, не може да долови, макар даже животните да могат да се досетят за тях предварително. Дори и след дълго и дълбоко изследване хората не могат да открият онова, което е отвъд разума им. Позицията на разума и интелекта е обяснена в „Шримад Бхагаватам” (10.14.3):

*Гйане прайашам удапасйа наманта ева
Дживанти сан-мукхаритам бхавадийа-вартам
Стхане стхитах ирути-гатам тану-ван-манобхир
Йе прайашо 'джита джито 'пй аси таис три-локйам*

„Отхвърляйки с ненавист всички опити по отношение на интелекта, трябва да подхранваме духа на отдадеността вътре в себе си и да се опитваме да живеем живота си общувайки с темите за Бога. Това разбира се не означава какви да е теми за Бога; те трябва да идват от истински източник. И няма какво значение каква е позицията, която заемате в момента. Който с цялото си сърце следва ученията на Неговите божествени представители с мисли, думи и дела, може да завладее Него, който иначе е непобедим.”

Това е пътеката на реализацията, препоръчана от „Шримад Бхагаватам”, който не признава пътя на интелектуалните постижения.

*Шрейах шритим бхактим удасйа те вибхо
Клишанти йе кевала-бодха-лабдхайе
Тешам асау клешала ева шиййате
Нанийад йатха стхула-тушйавагхатинам*

„О Господи, онези които искат да имат ясно разбиране за Теб посредством интелекта си ще видят, че опитите им са безполезни. Усилията им завършват единствено в разочарование като на някой, който се опитват да добие ориз от празна люспа.” („Шримад Бхагаватам” 10.14.4) Така че гйана, знанието, е като празна люспа. Енергията и знанието са само външни аспекти. Истинската същина, оризът, това е предаността – любовта. Тя е вкусното нещо вътре. Другите неща са обвивки (гйана-кармадй-анавритам). Но онова, което е вътре в обвивката е вкусно, вечно, благодатно и прекрасно: сатйам, шивам, сундарам. Красотата е реалността, екстазът е реалността; всичко останало е само външно покритие. Ако твърде много се интересуваме от обвивката, не можем да добием същината отвътре. Тогава животът ни се превръща в разочарование.

*Найшкармйам апй ачйута-бхава-варджитам
Нашсобхате гйанам алам ниранджанам
Кутах пунах шашвад абхадхам шиваре
На чарпитам карма йад апй акаранам*

„Отдръпването в уединение не може да бъде считано за осъществяването на живота. Макар на степента на освобождението да не съществуват замърсявания като смърт, раждане, болести и немощ, то все пак не може да се приеме за съвършенство. Тогава какво да кажем за карма, усиленият живот в труд, който не е извършван за удовлетворение на Кришна?” („Шримад Бхагаватам” 1.5.12)

Единственото нещо, което може да дари удовлетворение и в труд и в покой е Кришна: Той е хармонизиращият принцип и на двете. Ако работата се извършва като служене към Кришна, тогава трудът ни се превръща в злато; той не е вече желязо. И единствено ако е свързано с божественото служене отречението има някаква стойност.

Адам и Ева

Онези, които са изстрадали от тежък труд, естествено копнеят за почивка. Те са зависими от труда си за да преживяват; въпреки това той бива считан за безполезен и ненужен. Ако искаме да живеем, трябва да се трудим; и все пак това се смята за недостоен живот. Обичайно нашият стремеж е да живеем без труд; търсим спокоен живот без усилие, в който да не сме роби на труда. Това е най-общата тенденция в живота ни на труд и борба. В Библията четем, че когато Адам и Ева са били отдадени на Господа в рая, препитанието им е било осигурено автоматически; а когато са пропаднали е трябвало да изкарват хляба си с пот на чело. Принудени са били да работят за да могат да преживеят. А това е нисша и недостойна позиция в живота. Но щом искаме да живеем, трябва да работим. Чудим се: „Има ли такъв живот, в който човек да може да живее без да се труди?” Откриваме тази тенденция в живота си от самото начало на съществуването. Ние копнеем да сме свободни от карма.

Буда и Шанкар

Школите и на будизма, и на Шанкара искат да намерят място, където човек може да живее без труд. Буда казва, че животът сам по себе си е ненужен; че всъщност не съществуват нито работата, нито животът, нито съществуването. Според школата на будизма ние можем да приключим със съществуването си. Да поддържаме съществуването си е мания в света на борбата, затова трябва да приключим с тази мания. За какво въобще да живеем? Затова будистите проповядват нирвана, прекратяване на съществуването.

А Шанкарачарйа казва: „Разбира се, живот съществува, но този живот е нежелателен. Ние непрекъснато страдаме от травми и поражения, съществува сила, която неспирно ни кара да чезнем и гаснем, докато накрая умираме. Обречени сме на бавна смърт, на бавно отравяне.” Вярно е, че животът в тленния свят е нежелан. Тогава какво е решението? Шанкара казва, че усилието да се поддържа индивидуалния аз е нежелателно. Няма как да запазим индивидуалността си и едновременно с това да се наслаждаваме на истински вечен мир. Затова се налага да се откажем от очарованието на индивидуалния живот.

Според Шанкара съществува един Вселенски Дух и той е идеята за блаженство. Ние сме просто нейни отражения. Този Дух се отразява навсякъде. По някакъв начин той е създал това тайнствено индивидуално его или съзнание. Но ние не бива много силно да се стремим да поддържаме това фалшиво его; трябва да го разтворим. И когато това бъде сторено ще открием, че остава единствено Духът.

В настоящето ни положение не съществува лек за болеста на смъртността. Всеки миг ние губим себе си по един или друг начин. Решение срещу това няма. Но Буда и Шанкара дават само частично разбиране. А „Шримад Бхагаватам” казва: „Правилното решение е да се практикува отречение, непривързаност към обкръжението, но виждайки го във връзка със служенето на Кришна. Това познание, чрез което можете да добиете съвършенство, запазвайки собствената си индивидуалност, значимост и надежди е възможно единствено чрез бхакти, чрез преданост и посветеност. Чрез експлоатацията ще трябва да умрете. А чрез отречението ще потънете в нещо като нищо (Вираджа, Брахмалока), в кота нула, в едно незнайно царство, откъдето никога няма да излезете. Но аз ви предлагам такова отречение и знание, които са обгърнати в преданост, в посветеност към Кришна. Ако го приемете, тогава вътрешният ви аз, истинският ви аз може да живее завинаги в един щастлив живот.”

„Найшкармям” означава без мъките на труда. Да работи с любов е най-съкровената функция на душата. В обичайното ни разбиране работата поражда реакция. Докато работим, всичко се топи и чезне, победено от смъртта. Но всички тези трудности са елиминирани в препоръката, дадена от „Шримад Бхагаватам”. „Шримад Бхагаватам” проповядва вайрагйа и гйана обхванати в бхакти, животът в отдаденост. „Шримад Бхагаватам” казва: „Откажете се от експлоатацията и отречението. Не се налага да зависите от тях. Те могат да бъдат погълнати от посветеността. Отречението и знанието намират своята цялост в предаността, като в същото време можете да запазите индивидуалността си.”

„Шримад Бхагаватам” е хармонизирал знанието и отречението като влага самата им същност в предаността. В предаността ние можем да запазим индивидуалността си, дейностите си, надеждите си, като в същото време намираме всеобхватно омиротворение и екстаз в живота си. „Шримад Бхагаватам” ни предлага щастлив вечен живот просто като добавим посветеност към карма и гйана.

Вие ще работите, ще бъдете изпълнени с енергия, но това няма да попада под юрисдикцията на карма, която носи последици. Енергията ви ще бъде употребена за центъра. „Бхагавад Гита” ни казва: „Работи единствено за центъра; инак ще бъдеш обвързан с реакциите.” И така, стана ясно че ако посветим себе си на най-висшия център, за нас е възможен един славен живот. Той не е нито недостоен, нито изтощителен. Нито пък е изпълнен с невежество. Затова нека поемем в посоката, която „Шримад Бхагаватам” ни препоръчва. Ако сме внимателни в това и се опитваме да следваме съветите, идващи от по-висш източник, от истински святи люде, ние ще се настроим по правилния начин и ще развием

вярното разбиране. Тогава всичко ще бъде хармонично. Онзи, който има тази реализация ще победи всички възможни предположения или концепции за знание. Единствено чрез преданост, чрез посветеност на Кришна можем лесно да се освободим от невежеството в света на страданията.

Да си преданоотдаден означава да служиш; служенето е всичко. Истинският си живот трябва да намерим в това да посветим себе си и да се само-раздадем, а не да се само-възвеличаем. Ние можем да живеем в служенето. Всички трудности ще бъдат премахнати ако поемем по пътя на посветеността. Там ще намерим всичко: своята индивидуалност, най-благоотворното обкръжение, своята надежда. Единствено ъгълът ни на виждане трябва да бъде променен. И този ъгъл на виждане трябва да преминава през центъра. Нека се опитаме да разберем как би изглеждало всичко във връзка с центъра. Каквото и да виждаме, трябва да разглеждаме позицията му по отношение на центъра. Трябва да локализираме или изчислим позицията му във връзка с центъра. И от този ъгъл на виждане можем да съставим отношението си към всичко. Ако можем да развием такава визия ще намерим облекчение от всичко нежелано. Това е учението на „Шримад Бхагаватам“.

В това се състои специалността на Бхагавата философията. Тя неспирно се опитва да въведе концепцията за божествената любов, божествената емоционалност и божествените чувства, които стоят над интелектуализма и властването над енергията. Господарите на силата и майсторите на знанието не струват нищо ако са лишени от Господаря на любовта. От друга страна, ако някой лишен от знание и сила успее да влезе в земите на любовта, такъв живот е успешен. Неговите действия вече не биват считани за действие, което носи последици (карма), а познанието му е истинско познаване на Кришна (самбандха-гйана). Истинското познание за Кришна, за всичко което Го заобикаля, за това кой кой е в духовния свят не се намира под властта на знанието, придобито чрез научни изследвания. Не е така; това знание е пълно само по себе си.

Девариши Нарада отишъл при Ведавйаса и му препоръчал: „Трябва да изложиш това много ясно в настоящата си книга. Във Ведите, Упанишадите и Махабхарата ти досега се занимаваше с различните аспекти на знанието и действието. Но не става много ясно. А сега съвсем ясно и определено трябва да опишеш какво е успех в живота в пълната му форма, независимо от знанието и енергията.” Възможно е да си възвърнем своето изгубено богатство, независимо от енергията и интелектуалните изследвания.

Печатът на егото

Трябва просто да счупим печата на егото; тогава естественият поток на божествената любов ще рукне и ще помогне автоматично от самосебеси. Така е наредено заради нас, та да можем да се завърнем въщи. За нас това няма да бъде досадно и усилено пътуване. Ще бъдем носени от естественото си причличане, независимо от външното водачество. Вътрешната ни склонност към божествена любов може да разпознае родната си почва; тя има естествения дар на привличането. Ние ще бъдем автоматично привлечени към дома си; няма да са необходими никакви научни изследвания.

Вместо това ще се наложи да възспрем интелектуализма, амбициите и стремежите си. Необходимо е. Това е гонене на вятъра. То никога няма да ни помогне да достигнем целта си. Сърцето отхвърля тези неща. Изобщо няма да има място за никакви подозрения. Това е непогрешим, естетсвен и окончателен избор. Затова нека се опитаме да намерим онова естествено нещо, което не може да бъде добито в резултат на никаква дълга изследователска програма. То е напълно естествено. Единствено трябва да отстраним повърхностните неща от себе си и да им кажем сбогом завинаги.

И последиците, които сме си навлекли в дългото си измамно пътуване ще се разсеят от самосебеси. Те няма повече да представяват проблем. Това е сигурно. Няма да има реакции, нито необходимост да се правят никакви нови открития или изобретения. Веднъж постигнали това осъзнаване ние ще видим, че нашата „цивилизация на прогресивното познание” е цялата излишна.

Не се изисква никакъв интелектуализъм. Точно както детето познава майка си, така и ние ще разпознаем истинския си дом. Сред безброй много крави теленцето ще изтича именно при своята. Те имат никакъв инстинктивен нюх или естествено водачество, което ги насочва. По същия начин никакви безпокойства, никакви разследвания, експерименти или подозрения не са необходими. Предаността към Кришна е автоматична, естествена, радостна и спонтанна. Тя е спонтанен живот, автоматичен поток, естествено движение.

Нашият истински интерес е любовта. Любовта е независима от нищо. Тя е най-съкровената същина на съществуването ни. Казано ни е: „Опитайте се да се гмурнете надълбоко в реалността. Гмурнете се дълбоко в реалността и там, в тази божествена област, ще намерите дома си. Вие сте деца на онези земи.” Това е посланието на „Шримад Бхагаватам” и на Шри Чайтанья Махапрабху. И то не е никаква неясна концепция, никаква абстракта мъглява мечта, а най-интензивната и конкретна реалност.

Шри Чайтанья Махапрабху е демонстрирал това чрез Своя образ, чрез това колко неистово е търсил Шри Кришна, колко интензивно и дълбоко се е вгълбил в лилата на Кришна, игнорирайки толкова много неща, които привидно изглеждат конкретни във външния свят. Забравяйки всичко, презирайки всичко, което е толкова важно за нас, Той е пренебрегнал всички други дейности и съображения за дълг. Потънал в кришна-лила така интензивно и дълбоко – гмуркайки се в гълбините ѝ – и сърцето Му било дотолкова запленило, че външно изглеждал напълно безпомощен.

ГЛАВА ОСМА

Святото Име

Шрила Рупа Госвами

„Рупа Госвами Прабхупада казва, че името, формата и качества на Кришна, вечните Му спътници както и всичко, свързано с Него – не са земни, а чисто духовни. Те не могат да бъдат възприети с нашите груби сетива. Като просто вибрира звука „кришна” езикът ни не може да произведе Кришна, носът ни не може да долови неземния аромат на тялото Му, очите ни не могат да добият виждането за Неговата красива снага, която е свръхментална. Това важи не само за физическите ни сетива, но и за ума ни. Нашият ум не може да си представи Кришна. Той е трансцендентален и свръхментален. Съществуването Му надхвърля цялото познание, което притежаваме.”

За да бъде ефективен, звукът от святото име на Кришна трябва да има божествени характеристики. Святото име на Кришна, което е безкрайно, може да приключи с всичко нежелано вътре в нас; но то трябва да бъде заредено с истинско духовно разбиране. То не бива да бъде просто физическа имитация, произведена единствено с помощта на устните и езика. Такъв звук не е святото име. За да бъде истинско, святото име на Кришна, Хари, Вишну или Нарайана трябва да е вайкунтха-нама: то трябва да има духовно съществуване, божествена основа. Този принцип е всичко при вибрирането на святото име.

Ние се интересуваме от звуковата вибрация, която има духовна дълбина. Физическата имитация на святото име не е истинското име; това не е шабда брахмана, божествен звук.

Подражателският звук може да дойде от равнината на светските концепции. Но свящото име на Кришна е божествен звук; в него трябва да има духовна основа. Нещо духовно трябва да се разпръсква чрез физическия звук.

Както в случая с капсулата лекарство; капсулата не е лекарството, лекарството е вътре в нея. Външно капсулите могат да си приличат, но в едната да има лекарство, а в другата цианид. Капсулата сама по себе си не е лекарство. Така че не звукът от името на Кришна е Кришна; Кришна е вътре в звука. Свящото име трябва да бъде заредено с истински дух, а не със светски емоции.

Дори последователите на имерсоналната школа на Шанкара имат вярата, че името не е ограничено от законите на физическия звук. Считат, че то се намира на ментален план в равнината на саттва гуна. За съжаление те мислят, че свящото име е продукт на майа или неразбирането, следователно заключават, че имената на Хари, Кришна, Кали и Шива всичките са едно и също. Мисията Рамакришна и школата на Шанкара и двете проповядват това. Но тази концепция също произхожда от равнината на неразбирането.

Божественият звук

Божественият звук на чистото име (шуддха-нама) трябва да произлиза отвъд сферата на неразбирането или майа. Обхватът на мая е до най-висшата планета в материалния свят, Сатйалока. Оттакът Сатйалока е реката Вираджа и светът на съзнанието, Брахмалока, а след него е духовното небе, Паравйома. Чистото име на Кришна трябва да произтича от Паравйома, от духовното небе. И ако трябва да продължим да разглеждаме още по-нататък, свящото име на Кришна всъщност идва от най-изначалната равнина на нашето съществуване: Враджа, Голока. Според това разбиране, за да бъде считан за истинското име на Кришна, звукът трябва да произхожда от най-висшия план на духовния свят, от Вриндавана.

Простият физически звук не е свящото име на Кришна. Нужно е истинско разбиране за свящото име не само за да ни освободи от този свят на погрешните схващания, но също така за да спечелим служене към Кришна във Вриндавана. Единствено онова истинско име на Кришна, която произтича от равнината на Вриндавана може да ни издигне и да ни отнесе дотам.

Инак, макар духът да е вътре в името, ако звукът който вибрираме се основава на каквато и да било друга концепция, той би могъл да ни изведе единствено до тази равнина на разбиране. Това е съвсем научно, то не е неоснователно. Просто думата „кришна” не е свящото име. Онова, което е от значение е смисълът на звукът и дълбината на този смисъл, дълбокото разбиране за смисъла на името. Това е всичко – то е най-важното, което служи на целта ни.

Има една хубава история, която илюстрира този въпрос. Когато нашият духовен учител Шрила Бхактисиддхант Сарасвати Тхакура бил малко момче той и баща му Бхактивинода Тхакура отишли да посетят свящото място Кулинаграма, което се намира в областта Хугли близо до Калкута. Кулинаграма е селцето, където великият бхакта Харидаса Тхакура, както и много други известни бхакти са живели, дом на четири поколения преданоотдадени.

Призрачният храм

Те отишли да видят това древно свято място и тъкмо в предградията на Кулинаграма, на влизане в селото, минали покрай един стар храм. Изведнъж отвътре излязъл човек и смирено ги помолил: „Моля ви, прекарайте нощта тук. На заранта можете да идете в селото и да

вземете даршана от всички места там.” Бхактивинода Тхакура и нашият гурумахараджа, който тогава бил малко момче, останали за през нощта в храма.

Когато паднала нощта, докато си почивали Бхактивинода Тхакура имал необикновено преживяване. От различни посоки някой хвърлял парчета тухли. Той си помислил: „Как е възможно да се случва това и защо? Кой би хвърлял така огромни тухли?” Тогава той получил разбирането, че това може да са духове, живеещи там, които създават безпорядък. Той започнал на висок глас да пее Харе Кришна маха-мантрата. След известно време безпорядъкът престанал и Бхактивинода Тхакура и Шрила Бхактисиддханта прекарвали останалата част от нощта на спокойствие.

На сутринта влезли в селото и започнали да посещават различните святи места. След известно време местните джентълмени ги забелязали и попитали: „Вие дойдохте в селото рано сутринта. Откъде идвате? Къде прекарахте нощта?” Бхактивинода Тхакура обяснил: „Спахме в храма, която е точно пред селото.” Един от тях казал: „О! Как сте могли да останете там? Там е пълно с духове и призраци, които хвърлят камъни и тухли по всеки, който мине покрай храма нощем. Как сте останали там?” Бхактивинода Тхакура отвърнал: „Да, така беше. Но когато видях този безпорядък, аз започнах със силен глас да пея Харе Кришна маха-мантрата и проблемът приключи.” Людете от селото попитали Бхактивинода: „Кой сте Вие и откъде идвате?”

Тогава те научили, че това е Бхактивинода Тхакура. Те вече били слушали за него, а някои били чели книгите му. Приветствали ги и ги развели из святите места, които още не били посетили. В един момент, те рекли на Бхактивинода Тхакура: „Онзи, който преди беше свещеник в храма, се превърна в призрак след като напусна тялото си. Оттогава ние редовно виждаме поразите, причинявани от този дух. Защо той се превърна в дух? Като храмов свещеник той постоянно повтаряше святото име на Кришна. Ние сме свидетели на този факт; ние всички сме го чували. Защо стана призрак? Не можем да разберем това. Моля те, обясни ни.”

Плиткият звук

Бхактивинода Тхакура им казал, че свещеникът най-вероятно е повтарял единствено сричките на святото име, нама-акшара. Онова, което е произвеждал, е било просто един майически звук, плитък физически звук, който не отива по-надълбоко от устните. Той не е имал духовна същина; на името е липсвал живот докато го е мантрувал. Това е било нама-апарадха, оскърбително мантруване. Бхактивинода ги запитал: „Какъв беше нравът му?” Те отвърнали: „Той не беше добър човек. Беше извършил много грешни дела, знаем това. Но не можем да отречем факта, че възпяваше святото име на Бога почти неспирно. Как е възможно да се превърне в призрак?”

Бхактивинода Тхакура обяснил, че физическият звук на името не е истинското име. Свещеникът е извършвал оскърбление към святото име (нама-апарадха) и в резултат на това е станал призрак. Те запитали: „Тогава как може да бъде освободен от това окаяно състояние?” Бхактивинода отвърнал: „Ако срещне истински садху който има истинска връзка с Кришна и чуе истинското име, или вярно тълкувание на „Бхагавад Гита” или „Шримад Бхагаватам” от устата му, то тогава ще може да се избави от позицията си на призрак. В писанията е споменато, че това е единственият начин за освобождаване от оплитанията на материалната природа.” След този разговор Бхактивинода Тхакура и Бхактисиддханта Сарасвати напуснали Кулинаграма.

От този ден насетне всички проблеми с призрака в храма край Кулинаграма престанали. Селяните били смаяни. Един от тях рекъл: „Онзи свещеник, който беше станал призрак, трябва да е бил освободен от положението си след като е слушал святото име, възпявано от

Бхактивинода Тхакура. Когато поразииите започнали, Бхактивинода силно запял името и постепенно, слушайки святоото име на Кришна от неговите свети уста, тази нещастна душа се е избавила от позицията си на дух.”

След това много люде заминали да посетят Бхактивинода Тхакура. Те му казвали: „Ние сме уверени, че ти си велик вайшнава – чувайки святоото име на Кришна от твоите устни, призрактът се освободи.” Истoрията била публикувана във вестниците, а Шрила Бхактисиддхантa Прабхупада често разказваше собственото си преживяване с Бхактивинода Тхакура.

Въпросът е, че просто външният звук на името не е истинското име. Най-важното нещо са духовните реализации, подкрепящи името – това е истинското име. Иначе касетофоните също могат да произнасят името на Кришна. Дори папагалите могат да произнасят това име – но физическият звук не е нещото само по себе си. В основата трябва да лежи духовната истина, която е осъзната. Това свръх-знание е отвъд знанието в тази светска плоскост.

Свръхменталното име

Това разбиране е потвърдено от Рупа Госвами Прабху в неговия стих:

*Атах шри-кришна-намади
На бхавед грахйам индрийайх
Севонмукхе хи джихвадау
Свайам ева спхурату адах*

Той казва, че името, формата, качествата на Кришна, вечните Му спътници и всичко, свързано с Него не е земно, а чисто духовно. То не може да бъде възприето с нашите груби сетива. Като просто вибрират звука „кришна” нашите езици не могат да доведат Кришна, носовете ни не могат да доловят неземния аромат на тялото Му, очите ни нямат виждането за прекрасната Му снага, която е свръхментална. Това се отнася не само за физическите ни сетива, но също и за ума ни. Нашият ум не може да си въобрази Кришна. Той е трансцендентален и свръхментален. Неговото съществуване надхвърля цялото познание, което имаме.

Не може ние да бъдем субекти и да превърнем Кришна в наш обект. Той е субектът. Той съществува отвъд атма и параматма. Нека никога не забравяме това. Нека винаги помним на какво равнище съществува Той. Като ограничени души ние сме татастха джива – междинна енергия на Бога. Мъчниката душа може да осмисли и опознае единствено онези неща, които са по-груби от самата нея. Но в опитите си да се опита да познае онова, което е по-фино от нея, тя е безпомощна. Връзка с тази висша духовна област е възможна единствено когато по-висшата сфера пожелае да издигне по-нисшата до онова ниво. Затова да бъде разбран Той е възможно единствено чрез отдаденост (севонмукхе хи джихвадау).

Божественото робство

Ако можем да приемем потока на отдадеността – ако можем да умрем такива каквито сме сега и да отдадем най-съкровената си същност на Негово разположение – Той лесно ще може да ни издигне в духовната област. Душата ни ще стане като стръкче трева в този поток и така ще бъде отнесена нагоре до центъра на безкрайността. Не е така, че ние можем да влезем там и да вървим гордо изпъчени както правим тук, в този груб материален свят. Тук вървим с

нозете си, но там ще вървим с главите си. Единствено с божията милост над главите си бихме могли да привлечем онова царство да ни приеме там.

Там всичко е много по-възвишено по качество от нашето съществуване. Субстанцията на онази божествена област, атмосферата, въздухът, етерът – всичко там – е по-висше от всякаква стойност, която ние бихме могли да имаме. Единствено онези, които имат искрен дух на служене биха били допуснати да стъпят там. А там те ще бъдат отведени до най-възвишената позиция на божествената любов от жителите на онази равнина, които са почитани, щедри, любящи и изпълнени с доброжелателство.

Ние имаме като перспектива шансът да идем там, но винаги като милост – никога по право. Нека приемем това кредо от самото начало. Въпреки всичко атмосферата там е толкова радостна и любвеобвилна, че никой не чувства разлика между роб и господар. Там робът няма усещането че е роб. Всички са семейство. Достигайки състоянието на божествено робство, човек трябва да счита: „Аз съм роб – щедростта на Кришна и на Неговите вечни спътници е моето богатство.” Но по силата на Йогамайа тези, които са издигнати до онази равнина забравят, че са роби. Такова е дивното великодушие на онази атмосфера, където любовта блика интензивно. Наистина заради тяхната любов, а не заради нашия добър късмет можем някак да получим достъп до онази висша и благородна земя.

Но за да разберем това, трябва да осъзнаем позицията на името, формата и вечните спътници на Кришна. Името на Кришна не е материално. Ние не можем да пленим името на Кришна като просто вибрираме с езика си сричките му. Равана искал да плени Ситадеви и си мислел, че го е направил. Но истината е, че той дори не е могъл да докосне святото тяло на Ситадеви. Онова, което Равана е уловил е единствено земното проявление на Ситадеви, един материален дубликат, имитация подобна на статуя на Ситадеви. Самата Ситадеви е нещо друго; тя не е направена от плът и кръв. За личност от този свят тук, Ситадеви и нейната равнина са напълно недостъпни. Земен човек не може да види, почувства или влезе в онази равнина – какво пък да говорим да може да грабне и отмъкне Ситадеви. Писанията обясняват, че залавянето на Сита е просто шоу. Равана е останал излъган. Разбира се, привидното отвлечение на Сита от Равана се е случило за да послужи на някои цели, да научи на нещо хората от този земен свят. Но в истински смисъл никакъв Равана не може да влезе в досег с никой от вечните спътници на Бога, които живеят във Вайкунтха. По същия начин никой земен човек не може да докосне Вайкунтха Нама просто като имитира звука му. Наскоро ме попитаха за един младеж, който бе загинал при катастрофа. Казаха ми, че той викал името на Кришна в момента на смъртта. Запитаха ме: „Къде е отишъл?” Обясних, че дали човек е млад или стар в света на плътта и кръвта не е квалификация за духовни постижения. Трябва да се разгледа манталитета му. Според специфичното време и място и според разбирането на човека на когото това се случва, този звук може да е истинското име, а може да бъде и намабхаша, сянката на истинското име.

Националното име

Когато застрелях Ганди, той крещеше: „Рама! Рама!” Застрелях го в гърдите, а очилата му паднаха на улицата. За половин час издъхна, но повтаряше думите: „Рама! Рама!” Той беше тръгнал да даде религиозна лекция, но умът му бе изпълнен с мисли за националния прогрес, затова в неговия случай вибрацията на името може да е работила в равнината на изграждането на нацията. За да разберем къде отива човек в момента на смъртта трябва да се запитаме: „За какво е мислил?”

Понякога резултатът от възпяването на името може да е намабхаша – сянката на името. Дали то е или не е шуддха нама, истинското име, зависи от умствената система на човека, който го възпява. Зависи от отношението му към Кришна, от неговото намерение.

„Гопи, гопи, гопи!“

Няколко дни преди Шри Чайтанья Махапрабху да приеме санньас, Той мантрувал: „Гопи, гопи, гопи!“ Чувайки това, един тантрически брамин дошъл да даде съвет на Бога. „Пандите, – рекъл той – ти си учен човек, познаваш писанията. А въпреки това мантруваш „гопи, гопи“! Каква полза ще извлечеш от това? Писанията казват, че ако възпяваш името на Кришна, може и да спечелиш някаква благодат. Това можеш да го видиш на много места в писанията, и особено в Пураните. Защо тогава мантруваш „гопи, гопи?“

Разгневен от невежеството на брамина, Шри Чайтанья Махапрабху в настроението на последовател на гопите, вдигнал една тояга и започнал да му вика: „Ти си дошъл от противниковия лагер да ме правиш поклонник на Кришна!“ И хукнал след брамина да го налага с пръчката Си. В този пример виждаме, че Шри Чайтанья Махапрабху е мантрувал „гопи, гопи“, пренебрегвайки името на Кришна. Привидно Той бил посъветсван да приеме името на Кришна и това Го вбесило – но каква е скритата мисъл тук?

За да разберем ефекта от нечие мантруване на свящото име, трябва да разгледаме скритата му цел. Възпяването му понякога може да има ефект, но не винаги. Въпреки всичко Джива Госвами споменава следния пример като доказателство, че свящото име може да има ефект дори ако човек не осъзнава пълния му смисъл. Веднъж див глиган нападнал един мохамеданин и той завикал: „Харама! Харама!“ Харама означава „мръсен шопар“. От друга страна Ха Рама значи „Боже!“ който си позволил на глигана да ме нападне. По някакъв начин Бог Рама бил призван и свящото име имало божествено въздействие над мохамеданина, който постигнал освобождение.

Друг пример даден в писанията е случат с Валмики. Преди да стане светец, Валмики бил обирджия. Но великия мъдрец Нарада имал план да му стори добро. Нарада си мислел: „Този човек е най-ужасния разбойник който съм виждал. Нека направя с него един експеримент за да видя силата на свящото име. Ще го помоля да възпява свящото име на Рама.“ Той се опитал да стори това, но Валмики не можел да произнесе свящото име на Рама. Тогава Нарада му казал вместо това да мантрува „мара“ – думата за „убийство“. Разбойникът рекъл: „Да, това мога да го направя. То е точно обратното на името на Рама.“ И той започнал да повтаря: „мара-мара-мара-мара-рама-рама-рама-рама.“ И така след известно време мара станало рама. Валмики започнал да възпява името на Рама и постепенно умствената му нагласа се сменила. Така че възможно е името да има ефект върху някого дори той да няма правилно разбиране за значението му. Това се нарича намабхаша: сянката на името. В резултат от него идва освобождението. Но истинският преданоотдаден не се вълнува от освобождението. Той иска да встъпи в царството на божественото служене.

Звукът и ефектът от него зависят от отношението, което приемаме и от качеството което можем да възприемем, защото истинското вайкунтха-нама е безгранично. В онази равнина божественото име е еднакво с онова, което то назовава. След като звуковият аспект е един и същ с оригиналния аспект на нещо, това е вайкунтха-нама. Тук в този свят името на някой слепец може да е Падмалочан – „лотосоокият“ – а той всъщност да е сляп. Името и човекът може да са напълно различни. Но във Вайкунтха, в света на безкрайността, името и назованият са едно и също.

Все пак за да вкуси вайкунта-нама човек трябва да избягва както нама-апарадха, оскърбленията към свящото име, така и намабхаша, неговата сянката. Чрез намабхаша получаваме някакво облекчение от земните окови, а чрез нама-апарадха оставаме оплетени в този свят на мая. Но обикновеният физически звук не може да представи истинското име. , което е свръхестествено.

Казано е, че едно единствено име на Кришна може да изтрие толкова невежество и грехове, колкото човек не може дори да извърши. Но какво е качеството на това единствено име? Можем да мантруваме физическото име на Кришна безброй пъти без да постигнем резултата на дори едничко истинско име. Има огромна разлика между обикновеният звук на името, повърхностното майическо име и чистото име. Чистото име е едно и също с Кришна, но то се спуска долу до нашето ниво единствено по Неговата милост. Ние не можем да го вибрираме просто по силата на това че движим устните и езика си. Чистото име на Кришна не е плитко до устните, а дълбоко до сърцето. И най-сетне то минава отвъд сърцето и достига земите на Кришна. Когато Кришна се спусне, името „Кришна” минава през сърцето и задвижва езика и устните. Тази вибрация е святото име на Кришна, кришна нама.

Негативната сила

Когато Кришна във формата на звук се спусне от трансценденталния свят в сърцето, а от сърцето, контролирайки всеки аспект на нервната система, дойде на устните и започне да танцува там, това е кришна нама. Инициативата идва от трансценденталния свят. Този звук не се произвежда от физическата равнина. Духовният звук слиза в тази равнина; Той може да се спусне, но ние не можем така лесно да се изкачим горе. Той е Свръхсубектът, а ние сме обект за Него. Ние не можем да се месим в Неговата независимост. Единствено чрез негативната сила на отдаването можем да привлечем Върховния Позитивен да се спусне до нашето ниво.

И така, святото име не е продукт на нашите сетива. То може да бъде осъзнато единствено когато се обърнем към Него с интензивно настроение на служене. Тогава самият Кришна може да се спусне по Своята милост, привлечен от природата ни на слуги. Той може да повлияе на този елемент, да сътвори трансценденталния звук и да затанцува в тази светска равнина. Това е святото име, вайкунтха нама, истинското име на Кришна. Ние не можем да го създадем с устните си. Звукът, който сътворяваме с физическото или умственото си възпроизводство не е Кришна. Той е независим от всеки звук, който можем да издадем и въпреки това, понеже контролира всичко, Той може да се появи навсякъде, във всякаква форма, във всяка равнина, във всеки звук.

И това е потвърдено в „Бхагвад Гита” (4.6). Кришна казва: „Когато Аз идвам тук по силата на вътрешната Си енергия, Аз премахвам влиянието на външната енергия и се появявам навсякъде.” Земната вълна е отблъсната, точно както самолетът се носи в небето и изтласква въздуха и вятъра, преминавайки със сила. Премахвайки влиянието на материалните вълни, Той се появява в този свят с енергията на собствената Си сила.

Богът казва: „Аз имам Своя собствена енергия и чрез нейната сила отстранявам грубата материална енергия. По такъв начин живея и действам тук в този свят.” Законите на материалната природа не са приложими за Него. Той има специална сила. И с помощта на тази специална сила Той подчинява законите на материалната природа и идва тук. Той прави каквото си пожелае чрез собствената си сила. Където и да отиде, законите на материалната природа се отдръпват от това място и Му правят път. По този начин Той може да се появи в сферата на звука като святото име.

Истинската значимост на името не бива да се търси просто в подреждането на сричките, а в дълбокият смисъл вътре в божествения звук. Някои учени спорят, че в „Кали-сантарана Упанишад” Бог Брахма казва, че Харе Кришна маха-мантрата е произнесена правилно само когато името на Рама предхожда името на Кришна: **„Харе Рама Харе Рама Рама Рама Харе Харе/ Харе Кришна Харе Кришна Кришна Кришна Харе Харе”**.

Кришна Нама

В „Кали-сантарана Упанишад” Харе Кришна маха-мантрата е дадена в такъв ред. Но да се казва, че името на Рама трябва да предхожда името на Кришна в мантрата е повърхностно разбиране. Казват, че тъй като идва от Упанишадите, Харе Кришна маха-мантрата е ведическа мантра и затова, понеже обикновените люде нямат достъп до ведическите мантри, Шри Чайтанйа Махапрабху е приспособил мантрата, пренареждайки реда на думите. По този начин, казват, съображението че това е ведическа мантра е отхвърлено и така Шри Чайтанйа Махапрабху я е раздал на всички без да пристъпва забраните на Ведите. Някои преданоотдадени в Уттар Прадеш, които са силно привързани към Шри Чайтанйа Махапрабху, обичат да дават това обяснение.

Но нашата вяра е, че споменаването първо на „Харе Рама” е чисто повърхностно. То се отнася до идеята, че след като Рама аватара се е появил първи, с Кришна аватара след Него, името на Рама „Харе Рама” трябва да се казва първо в маха-мантрата. Един по-задълбочен прочит би съобразил, че когато две подобни неща са свързани заедно, приоритетът трябва да бъде отдаван не на основата на историческия ред, но според съображенията на най-висшата развита концепция. Святото име на Кришна е по-висше от святото име на Рама. Това се споменава в Пураните: три имена на Рама се равняват на едно име на Кришна. Името на Кришна превъзхожда името на Рама. Където двете са свързани заедно, първенството трябва да бъде отдадено на онова, което е по-висше. Затова името на Кришна трябва да идва първо в маха-мантрата.

Това е една гледна точка. Друга гледна точка е че в равнината на вечността всичко се движи по цикличен начин. В един вечен кръг кое е първо и кое второ не може да се установи, затова във вечната равнина на лила не може да бъде определено дали Кришна е преди Рама или Рама е преди Кришна. Следователно и от гледна точка на това съображение, понеже имената на Кришна и Рама са вечни и несвързани с никакви исторически събития, можем да започнем мантрата от кое да е място.

Рама означава Кришна

Но над и отвъд тези съображения нашата сампрадая дава друго, по-висше разглеждане. Едно по-дълбоко разбиране би разкрило, че Харе Кришна мантрата няма нищо общо с рама лила. Под името Рама в Харе Кришна мантрата Гаудия вайшнавите откриват Радха-Рамана Рама. Това означава „Кришна, който носи наслада (раман) на Шримати Радхарани”. В нашето разбиране Харе Кришна мантрата е изцяло Кришна съзнание, не Рама съзнание. Най-висшата концепция на Шри Чайтанйа за нещата е винаги свайам бхагаван, кришна лила, радха-говинда лила. Това е истинската цел на идването и ученията на Шри Чайтанйа Махапрабху. От тази гледна точка Харе Кришна мантрата изобщо не споменава рама лила в Айодхя. В най-висшето си разбиране Харе Кришна мантрата няма никаква връзка с това.

А вътрешното разбиране за мантрата носи отговорността за духовните ни постижения. Когато човек произнася името Рама, ако той има предвид Дашаратхи Рама, неговото привличане ще го отведе там, в Айодхя; ако има предвид Парашурама, ще бъде привлечен към друго място. А ако Рама означава Радха-Рамана Рама, той ще иде в Голока. Вътрешното разбиране на отдадения ще го води към местоназначението му.

Рожденното ми име е Рамендра Чандра. Когато получих посвещение, Шрила Бхактисиддханта Сарасвати ме нарече Рамендра Сундара. Аз го запитах: „Какво означава Рамендра?” Той каза: „Според нашата гледна точка, Рама не е Дашаратхи Рама, Бог Рамачандра, синът на цар Дашаратха. Рама означава Радха-Рамана Рама – Кришна, любовникът на Радхарани.”

Името „Харе” също може да означава различни неща в съответствие с разбирането на човек. Че думата „Харе” в мантрата означава „Радхарани” също се определя от духовното развитие и квалификации (адхикара) на мантруващия. Когато човек твърдо е установен във виждането, че Радха и Кришна са в основата на всичко – когато намери свайам-рупа, изначалната форма на Бога, лежаща в основата на всички видове концепции за всички добри неща – едва тогава ще открие това единствено значение и никое друго.

За начинаещите думата „Харе” в Харе Кришна мантрата може да се смята че има предвид Хари. Това е едно от значенията. Тя може да означава също и Нрисимхадева. И точно както „Рама” може да означава Дашаратхи Рама, „Кришна” може да се отнася до различни типове Кришна. Има един Кришна във Вайкунтха, където вайбхава, разширенията на Бога, на брой са двадесет и четири. Във Вайкунтха най-напред съществува Нарайана, а след това четири разширения: Васудева, Санкаршана, Прадйумна и Анируддха. Всеки един от тях четиримата има по пет представители, на брой общо двадесет и четири. Един от тях е Кришна във Вайкунтха. Освен това има Кришна в Дварака и Кришна в Махтура.

И така има различни разбираня за Кришна. Но най-висше е разбирането за Кришна като Кришна във Вриндавана: Радха-Говинда. Когато човек не може да се откъсне от онази равнина, за него божествеността ще бъде единствено Хари-Хара. Той няма да вижда нищо друго освен Радха-Кришна. Онези, които са напълно и съвършено вгълбени в мадхурйа-раса – които имат най-извисения тип божествена визия – не могат да слязат от това равнище. Ако го направят, то е единствено за интереса на Радха-Говинда. В този случай отдаденият може да иде навсякъде, но истинският му интерес е заключен във Вриндавана. Само заради служенето към Радха-Говинда преданият би напуснал Вриндавана.

За онези, които следват вриндаванската линия „Харе” в Харе Кришна мантрата означава единствено Хара: Шримати Радхарани. Хара значи „Радха, която заплънява вниманието дори на Хари, Кришна”. Думата „харана” означава „да крадеш”. Тази, която може да открадне ума на Онзи, който е най-умелият в краденето – която може да открадне ума дори на Кришна – Тя е Хара. Отмъкването в най-висшата си степен се проявява у Радхарани. А „Кришна” означава „Този, който е най-привлекателен в абсолютен смисъл.” Те двамата са представени в мантрата.

Рупануга Нама

Последователите на Рупануга сампрадаја не могат никога да се отклонят от това съзнание, мантрувайки маха-мантрата. И с това разбиране те продължават своето служене към Хари-Хара, Радха-Кришна. Потопили са се в радха дасйам. Не могат да мислят за нищо друго освен за това. И след като веднъж напълно са достигнали онази равнина, те никога не могат да пропаднат от това ниво, от интереса на Радха-Кришна. Не могат да си позволят да са извън този кръг.

Такъв е нашият най-висш стремеж и според адхикара, или духовните качества на преданоотдадения, това значение на мантрата ще се пробуди в ума му. То ще се разбуди, разкрито чрез садхана. Тогава покривалата ще бъдат отмахнати от сърцето и божествената любов спонтанно ще рукне от извора на сърцето като най-съкровената функция на душата.

ГЛАВА ДЕВЕТА

Служенето към Шри Радха

„Гаудия вайшнавите знаят единствено Радхарани. Те се интересуват единствено от Нея, от Нейните задължения, от Нейните нужди. Готови са да ѝ служат във всяко едно отношение и не търсят никакво друго служене без Нея. Това е най-висшето постижение на Гаудия вайшнавите, това е специалната черта на групата на Махапрабху, която бе разгласена от Рагхунатха даса Госвами.”

„Има една надежда, която ме поддържа жив и подхранва съществуването ми. С тази надежда аз някак прекарвам дните си. Но търпението ми достигна края си. Не мога да издържам повече. Ако в този миг не ми покажеш милостта си, Шри Радха, завинаги ще изгубя надежда. Няма да имам желание да продължа да живея. А Вриндавана, която ми е по-скъпа дори от живота ми, ми е омръзнала. Какво да кажа за всичко друго, дори Кришна ми е омръзнал. Безсрамно е да се мълвят такива слова, но аз не мога да обичам дори Кришна докато Ти не ме включиш в Своята поверителна група за служене.”

Рахунатха даса

Веднъж диванът на Бхаратпур бе дошъл на поклонение заедно със семейството си в най-свещеното от всички свещени места, Радха-кунда, свято езеро на Радхарани. Той и семейството му обикаляха Радха-кунда. Те падаха изцяло на земята, поднасяйки почитанията си легнали по очи с протегнати напред ръце. При всеки такъв поклон те отбелязваха мястото, докдето са достигнали пръстите им. След това се изправяха бавно, стъпваха върху отбелязаното място и отново падаха целите, отдавайки поклоните си с голямо уважение и благоговение. По този начин те обикаляха цялата Радха-кунда. Виждайки такова интензивно обожание, Парамананда Прабху, един близък ученик на нашия гурумахараджа Шрила Бхактисиддханта Сарасвати Тхакура, сподели с Прабхупада, че диванът на Бхаратпур и семейството му сигурно питаят силна почит към Радхарани след като обикалят Радха-кунда по такъв начин.

Тогавя Прабхупада отвърна: „Ъгълът, под който те гледат на Радха-кунда и на Радхарани е различен от нашият. Те признават и почитат Кришна. И понеже Радхарани е любимката на Кришна, те имат известна почит и към Радха-кунда. Но нашето виждане е точно обратното. Нас ни вълнува Радхарани. И единствено защото Тя желае Кришна, ние изобщо имаме някакво отношение към Него.”

И тъй, Гаудия вайшнавите знаят единствено Радхарани. Те се интересуват единствено от Нея, от Нейните задължения, от Нейните нужди. Готови са да ѝ служат във всяко едно отношение и не търсят никакво друго служене без Нея. Това е най-висшето постижение на Гаудия вайшнавите, това е специалната черта на групата на Махапрабху, която бе разгласена от Рагхунатха даса Госвами в неговата „Вилапа Кусуманджали” (102):

*Ашабхараир-амрита-синдху-майаих катханчит
Кало майатигамитах кила сампратам хи
Твам чет крипам майи видхасйаси наива ким ме
Пранайр врадже на ча варору бакаринати*

Този стих е директна молитва към Радхарани. Той изразява една специфична надежда, която е толкова сладка и утешителна, че е сравнена с необятен нектарен океан. Той казва: „Има една надежда, която ме поддържа жив и подхранва съществуването ми. С тази надежда аз някак прекарвам дните си, влачейки живота си в тези непосилни дни. Този нектарен океан от надежда ме мами и ме удържа жив. Но търпението ми достигна предела си. Не мога да издържам повече. Не мога вече да чакам! Ако сега не ми покажеш милостта си, с мен е свършено. Завинаги ще изгубя надеждата си. Няма да имам желание да продължавам да

живея. Целият ще съм безполезен. Без Твоята милост не мога да издържам да живея и миг. А Вриндавана, която ми е по-скъпа дори от живота, ми е опротивяла. Тя неспирно ме пронизва с болка. Какво да говоря за всичко друго, опротивял ми е дори и Кришна. Безсрамни са думите ми, но аз не мога да обичам Кришна докато Ти не ме приемеш в своя поверителен кръг на служене.” Такава е молитвата на Рагунатха даса.

Когато Шрила Бхактисиддхантa Сарасвати Прабхупада започваше да обяснява този стих, тялото му се променяше. Той се изпълваше с чувства, лицето му ставаше като на фантом. В този стих Рагунатха даса Госвами, поемайки екстремален риск, казва: „О Радха, ако не ме облееш с благодатта си, не искам нищо! Искам Теб и само Теб. Да имам независима връзка с някого, елиминирайки Теб, е нещо невъзможно в живота ми. Ти трябва да си най-напред, а всички останали са след теб. Без Теб не мога и да си помисля за отделна връзка с Кришна.” Бхактиведанта Свами Махараджа бе писал, че без компанията на Радха, Кришна не е красив. Всичко е относително, взаимосвързано. Учителят зависи от ученика, а ученика зависи от своя учител. Макар Кришна да е наслаждаващият се, Той е напълно зависим от наслаждаваната, Шримати Радхарани. Двамата са съотносителни; единият не може да бъде отделен от другия. Така както и наслаждаваната, Радхарани е също напълно зависима от Кришна, наслаждаващия се.

Радхарани казва: „Съдбата ми е погубена завинаги, защото аз отдадох себе си, продадох се толкова много пъти. Когато чуя флейтата, отдавам себе си на песента на флейтата. Когато чуя името на Кришна, отдавам се на този звук. А когато видя красивия облик на Кришна, всецяло се отдавам на тази картина. Така че аз напълно се продадох три пъти, без да има как да намеря някакво щастие или омиротворение в живота си. Ако се бях посветила само на едно нещо, може би би имало някаква надежда за покой, но понеже съм се раздала на три места, случаят е безнадежден.

Виждайки облика на Кришна, аз сама не побирам себе си. Не мога да сторя друго освен да се отдам на тази прекрасна картина и така се посвещавам изцяло. Името на Кришна също всецяло ме подкупва. А сладкия звук на флейтата – той ме отвежда до предела на отдаването. Та как бих могла да се надявам на покой в живота си? Това е невъзможно, приятелки мои!” Радхарани не е знаела тогава, но изворът на флейтата, името и красотата на Кришна е един. Ако можеше да види как всички тези три неща се срещат, тогава за Нея би било възможно да намери душевен покой. Но трудно е да се разбере този принцип.

Как така звукът от флейтата на Кришна, звукът на името Му и картината на Неговия облик не се различават от самия Кришна? Та това е идеализъм. По думите на Хегел, идеален реализъм. Абсолютната идея не бива да бъде обърквана с нещо абстрактно; тя по-скоро е основата на цялото съществуване. Реалността съществува, но тя е идеален реализъм. А основата на реалността във Вриндавана е представена от Нитйананда, Баладева; нитайер коруна хабе, брадже радха-кришна пабе, дхаро нитай-чарана ду'кхани.

След като описва позицията на Радхарани в своята „Шаранагати”, Бхактивинода Тхакура казва: „Искам да служа на онези, които имат служенето към Радхарани в сърцата си. Искам да служа на прахта от нозете на онези, чието единствено богатство е служенето към Шри Радха. Искам да падна пред тях и да взема прах от святите им нозе. Ако не можеш да съсредоточиш ума си в служене към Радхарани, всичките ти опити да служиш на Кришна са безполезни. Ако не можеш да постигнеш пламенност в служенето към Шримати Радхарани, тогава всичкият ти труд за Кришна пропада по дяволите.” Не можем да си представим слънце без светлина, нито пък можем да си представим Бога без Неговата енергия. По същия начин невъзможна е концепцията за Кришна без Шримати Радхарани. Няма как да познаваме никакъв Мадхава без Радха.

Тя е другата половина на Кришна – или на езика на Шрила Бхактисиддхантa, предоминираната половина. Преданото служене като цяло е представено от Нея, защото интензивността и всеобхватността на Нейното служене към Кришна нямат паралел. Има

толкова много примери за непорочни и благочестиви жени в древните истории на Пураните: Шачи, вярната съпруга на Индра; Сати, жената на Бог Шива; Лакшмидеви, богинята на щастие; Сатйабхама, съпругата на Кришна в Дварака; Рукмини, първата кралица на Кришна в Дварака; че дори противничките на Радхарани, начело с Чандравали. Всички те представят различни аспекти на Радхарани. Всички те произтичат от основната енергия, позната като Радха.

Името Радха идва от думата „арадхана“: Тази, която може да служи, която може да обожава, която може да боготвори, която наистина обича Кришна, която може да отдава нежно служене. Всички онези други жени, прочути с благочестието и верността си, са само частични представителки на Радхарани. Ако погледнем в писанията и разгледаме позицията на всички тези добродетелни дами, ще открием че изворът на цялата им преданост и вярност е Шримати Радхарани. Тя е фонтанът на предаността. Затова Бхактивинода казва: „Покланям се и взимам прах от святите нозе на онези, чието единствено съкровище е служенето към Радхарани. Не копнея за нищо друго.” Който знае това и винаги върви по този път с искрено сърце е най-големият късметлия.

Идеалът прави човека велик, а не някакви материални притежания. Онзи, който има най-висшия идеал е истински богат. Висшият идеал е най-безценното нещо, което бихме могли да притежаваме. Нека по-малко ценните неща бъдат елиминирани ако трябва да концентрираме старанието си и да се избавим от безполезните усилия. Чайтанйа Махапрабху дойде да ни посочи най-висшия идеал – пътят на божествената любов. А ние намираме божествената любов към Бога в най-високата ѝ интензивност в живота и учението Му, дадени в „Шримад Бхагаватам”. Целият „Шримад Бхагаватам” е предназначен да илюстрира идеала на божествената любов, който достига своя най-висш израз в Шримати Радхарани. „Шримад Бхагаватам” възпява дивно любовната връзка на Радха и Кришна. Ведите и останалите Пурани не са толкова експресивни относно подобни поверителни забавления, но ние намираме знак за славата на Радха и Кришна в „Шримад Бхагаватам”. А Госвамиите са изразили по-пълно предаността на Радхарани в творбите си. В „Падйавали” на Рупа Госвами Я виждаме да казва: „Боже мой, людето казват, че имам лоша репутация заради връзката си с Теб. Но в сърцето си аз не чувствам никакво притеснение от това. Мен не интересува само това, че не мога да Ти се отдам напълно. Обикновено хората казват, че аз имам незаконна връзка с Теб, но това което ме притеснява е, че не мога наистина да Ти се отдам. Чувствам се непригодна да Ти служа. Това е единствената грижа на сърцето ми.”

А екстазът на божествената любов се подсилва в раздялата. Веднъж когато Кришна си играел с другите пастири из пасищата на Вриндавана, Той внезапно почувствал болезнено силно раздялата с Радхарани. Той изпратил най-близкия си приятел Субала при Нея, казвайки му: „Иди при Моята Радха и ми Я доведи! Без Нея не мога да живея. Внезапно така закопнях за Нея, че не издържам вече. Някак направи така, че да Я доведеш.” Субала отвърнал: „Как мислиш че мога да я доведа тук в джунглата посред бял ден?” Но Кришна му казал: „Някак Я доведи!”

Субала се замислил: „Какво да сторя?” Той бил в много близки отношения със семейството на съпруга на Радхарани. Отишал в дома на Радхарани и казал на приятелките Й: „Кришна вече не издържа на раздялата с Радхарани. Толкова жадува да я види, че полудява. Трябва някак да наредим нещата така че да се видят.”

„Как да стане това?” – попитали гопите. Субала им обяснил, че Кришна е наблизил в джунглата. Те заобсъждали какво да направят. Субала бил красив младеж, който приличал на Радхарани. И така той се преоблякъл като Радхарани, а Радхарани взела пастирските одежди на Субала.

Когато членовете на семейството Й видели Радхарани в дрехите на Субала, те запитали: „Субала! Ти какво правиш тук?” В дрехите на Субала Радхарани отвърнала: „Едно теленце го няма и майка му ридае. И аз дойдох насам да търся теленцето.” Дали Й едно теленце и Тя

тръгнала към гората, носейки мъничкото теленце на гърди. Така Радхарани се престорила на Субала, докато той, пременен в одеждите на Радхарани, останал в стаята Й.

Било Й казано къде се е скрил Кришна близо до края на гората и Тя започнала да Го търси.

Когато най-сетне Го видяла, Радхарани се приближила към Кришна в дрехите на Субала.

Кришна бил обезумял. Не можал да разпознае Радхарани и Я помисли за Субала. Той възкликнал: „О Субала! Ти се връщаш без Радхарани! Не можа ли да Я доведеш?”

Радхарани започнала да се шегува: „Не!” отвърнала Тя „Оказа се невъзможно да Я доведем посред бял ден.” Кришна казал: „Какво да правя тогава? Не мога да живея повече!”

Радхарани предложила: „Ако речеш, да ида да доведем Чандравали?” „Не, не” – отвърнал

Кришна. „Изварата не може да задоволи жадния за мляко. Невъзможно е!” Кришна почти загубил святост от разочарование. Тогава Радхарани Го прегърнала и казала: „Господарю мой, нима не позна слугинята си? Ти не ме позна!” Тогава Кришна отново се изпълнил с радост.

Макар игрите на Радха и Говинда да са споменати в писанията, всичко това са много висши неща. Те не са нещо обикновено, което да бъде изразено с думи, но все пак понякога ние сме

принудени да говорим за тях, защото висшият идеал на божествената любов, даден в

„Шримад Бхагаватам” е най-върховната цел на живота. Разбира се, учеността на Шукадева

Госвами и на Гауранга Махапрабху са спомогнали до известна степен да се наложи

достоинството на предложената идея, че любовта стои над познанието. Било е признато от

всички, че Шукадева е най-ученият сред мъжете на знанието. Заради това когато Шукадева започнал да разкрива принципа, че божествената любов е над всичко, учените е трябвало да

си вземат бележка. Чайтанйа Махапрабху е демонстрирал пред учените, че Неговата

интелигентност и образованост надхвърлят тези на всички останали. Затова когато Той

донесъл прилива на божествената любов, за обикновените люде било по-лесно да я приемат за най-висш идеал и да се устремят към нея.

Затова Васудева Гхош казва, йади гаура на ха’те ки хаита кемане дхаритам де. Ако

Махапрабху не се беше появил в тази Кали-юга, как бихме могли да понасяме да сме живи?

Как бихме могли да поддържаме живота си? Онова, което Той ни донесе – самата същина на живота, вкусът, очарованието на живота – без него смятаме че е невъзможно някой да

оживее в този свят. Такова дивно нещо бе разкрито от Гауранга. Ако Той не беше дошъл, как

щяхме да живеем? Невъзможно е да се живее без такова свято и милостиво нещо каквото е

божествената любов. Без Чайтанйа Махапрабху как щяхме да разберем, че Радхарани стои най-високо в света на божествената любов? Всички тези неща сме получили от Него и сега

вече считаме, че животът си струва да се живее. Иначе да живеем би било самоубийство.

А да служим на онези, които служат на Радхарани е начинът да се доближим до Нея.

Служейки на слугите на слугите ние имаме увереността, че ще успеем да получим милостта

на Кришна. Ако по някакъв начин човек успее да се свърже с групата на слугите на Шримати Радхарани, бъдещето му е осигурено.

В групата на слугите на Радхарани ние копнеем да бъдем рупануги, последователи на Шри

Рупа. А последователите на Шри Рупа ще се стремят да следват заповедите на Шри Рупа,

както той прави спрямо Лалита. По този начин чрез Рупа Госвами нашето предано служене

ще се издигне до най-висшата равнина. Най-висшата ни благодат е единствено там. Най-

висшата цел на живота ни не е дори да се свържем с Радхарани или Лалитадеви, но

върховният ни стремеж е да служим в Рупануга сампрадайата; това означава че най-висшето ни постижение е връзката ни със Шри Рупа.

Казва се, че радха дасйам е най-висшето постижение. Защо? Качеството и количеството раса,

които Радхарани може да извлече от Кришна, не може да бъде намерено никога и никъде

другаде. Така че ако се намирате точно зад Радхарани, ще ви бъде позволено да вкусите не

само много, но и най-висшето качество раса.

Никой друг не може да добие такава възвишена раса от Кришна. Най-пълният, най-висшият тип качество раса бива изтръгнато от Кришна; Той се отдава напълно, всецяло, дълбоко. Затова ако сте в групата на Шри Рупа, ще можете да усетите вкуса на такава качество раса. В групата на Радхарани, когато Радха и Кришна се наслаждават на изключително усамотени забавления в някое скришно място, порасналите сакхи не смеят да влязат в стаята и да Им служат. Те изпращат малките момиченца, манджарите. Водачката на най-младата група може да влезе там, където Радха и Говинда са много интимно свързани, когато дори сакхите не смеят да отидат, бояйки се да не Ги прекъснат. Но Рупа и манджарите могат да влязат там в такъв час поради това, че са съвсем мънички. Онези раса, която не могат да имат дори сакхите, може да бъде получена единствено чрез манджарите. Бхактивинода Тхакура се моли да бъде допуснат там. Той има такъв висок по качеството си стремеж. Той казва: рупануга хойте сей дои. Той тича да се запише в списъка на Рупа, който може да ни дари тази перспектива. Прабходананда Сарасвати е описал предпоставките за разбирането на всичко това:

*Йатха йатха гаура падаравинде
Виндета бхактим крита пунйа-расих
Татха татхотсарпати хридй акасмат
Радха падамбходжа судхамбхурасих*

„Колкото повече сте се отдали в лотосовите нозе на Шри Гауранга, толкова по-сигурни ще се усещате в служенето към Радха-Говинда. Не се опитвайте да подхождате към Радха-Говинда директно; ако го направите могат да възникнат трудности. Но лотосовите нозе на Гауранга безопасно ще ви отведат там.” В своята санскритска поема посветена на Бхактивинода Тхакура, аз съм обяснил всички тези въпроси:

*Шри-гаурануматам сварупа-видитам рупаградженадритам
Рупадйаих паривешитам рагху-ганаир-асвадитам севитам
Дживадйаир абхиракшитам шука-шива-брахмади самманитам
Шри-радха-пада-севанамритам ахо тад датум iso бхаван*

„Онова, което раздаваше Шри Чайтанйа Махапрабху, идвайки тук, бе познато отблизо единствено на Шри Сварупа Дамодара Госвами. Санатана Госвами го почиташе, а Рупа Госвами и неговите последователи му служеха. Рагхунатха даса Госвами вкуси това чудно нещо изцяло и го обогати със собствените си реализации. А Джива Госвами го подкрепи и защити, цитирайки различни пасажии от писанията. Вкусът на тази божествена истина е копнеж за Брахма, Шива и Уддхава, които я почитат като най-висшата цел на живота. Коя е тази чудна истина? Шри радха-пада-севана: че най-възвишеният нектар на живота ни е служенето към Шримати Радхарани. Това е най-дивното. О, Бхактивинода Тхакура, ти си нашият учител. В твоята власт е да им позволиш да ни облеят с благодатната си милост. Ти си в позицията да раздадеш най-възвишения дар, който някога е бил познат на света. Той ти принадлежи. О, Бхактивинода Тхакура, моля те, бъди щедър към нас, дари ни своята милост.”

Затова Шри Чайтанйа Махапрабху, нашият най-великодушен Бог, дойде да търси Своите отдавна изгубени слуги и да им дари възвишения идеал на божествената любов.